

Halvårsexamen 1876.

Dansk Stil.

A. P. Andersen.

III Klasse.

anlagt midt i en Sø og forbunden med Land
ved flere Dæmninger. De tilbød flere Guder,
til hvis Ære de ofrede Mennesker. Indvænerne
vare ligesaa cultiverede, men mere bløddagtige
end Mejikanerne. - De fleste evropaiske Folk
udbredte sig nu efterhaanden i Amerika. Spa-
nierne nedsatte sig i Mejiko, Mellemamerika
og hele Sydamerika undtagen Brasilien, som
Portugisierne indtog. Til det øvrige Nordamerika
kom Engelskmænd, Islændere, Franskmand, Tyskere,
Nordboer og Russere. Af disse Folk bosatte Fransk-
mændene sig i Canada, Tyskerne og Nordboerne ned-
satte sig ved de store Søer, og Russerne indtog Al-
jaska, som de dog have solgt til Nordamerika-
nerne. I det vestlige Nordamerika lever ogsaa en

Mangde kinesiske Arbejdsfolk. — Indianernes Kjæ-
ne i Nord- og Sydamerika er meget forskjellig.
I Nordamerika, hvor især de germaniske Folk
udbredte sig, fortrænges Indianerne mere og mere,
deels ved Krig og deels ved det fordærvelige
"Hollvand", der aarligt dræber mange af dem,
desuden indlader Folk af den germaniske Stam-
me sig sjældent i Ægteskab med Indianerne.
Paa Sørne ere Indianerne helt udborte. I Syda-
merika er Forholdet anderledes, thi der formerer
Indianerne sig stadig for stadig, da Spanierne og Portugiser-
ne gjerne gifte sig med dem, og de fleste Indbygg-
ere ere derfor af blandet Herkomst. — Saaledes
har Amerikas Opdagelse indvirket meget forskjel-
ligt paa Indianerne i Nord- og Sydamerika.

Dansk Stil

Kollegiumsexamen 1876

Heitor Kiær. III. Kl.

Hvorledes har Befolkningen i
Amerika forandret sig efter
Opdagelsen (1492)?

Dengang da de første civiliserede
Mennesker kom til Amerika, ^{hvor}
var dette Land da? Det var
et Land, der laa udyrket og ^{var} op-
fyldt af vilde Mennesker, der ik-
ke havde nogen Forstand paa,
hvorledes et Land skulde dyr-
kes. Dog spirede der op i Amerika
en Aart, der tillige med de ind-
vandrede Folk skulde danne

det Land i Verden, hvorefter man
ge tog deres Minister. Jo, da de for-
ste Europæere søgte Tuden paa Ame-
rika, da laa Landet som en ud-
strakt Plade kun beboet paa en
fålte Steder og udyrket. Indstuds
i Amerika saa man en helgænde Aars
mark og Aartfokke, der samlede Aars
ene. Ingen Steder saa man vellyst-
hede og smuktliggende Byer, alt
var øde og tomt. Dog ^{var der} saa man i
Amerika en Befolkning, som
dog mærkeligt nok har holdt sig
og endnu beboer enkelte Steder

af Landet. Det var Indianerne, der
er raa og vilde Mennesker, som et
herstode over hele Amerika og kunde
bosatte sig og flytte bort fra et Sted,
naar de vilde. De var inddelte i
Stammer, som stadig laa i Strid med
hverandre, rannede fra hverandre og
dræbte hverandre. De fordeltes mest
i og ved Urskoven, fra hvilke de fik
alt, hvad de behøvede. Materiale til
Bygninger, til Husgeraad, til Jorde,
alt ydede Skoven dem. Deres Boliger
bestode i Strigstid af Telt og i Fæds,

tid af Jordhytter, i hvilke de, tillige
med deres Familie, fandt sa rigelig
Plads. En underlig Modsætning til
den vilde og aldrig hvilende India-
ner ~~er~~ er den rolige og fredsamme,
lige Eskimo, der drog og endnu
drager om i det nordlige Amerika med
sine Hjorde, og sa snart han finder en
Fresgang lejer sig i sit Telt.
Er Snuset forurenet af Svaget, da
bryder han op og vandrer videre
afsted med sin Familie og sin
Hjord, indtil han igjen træffer
paa bedre og gvesrigere Egne. Eskim

noernes leve dag mest i det nordlige af fleste Indianere samlede, men mange
Nordamerika. - Indianerne fik dog ikke andre straffe end nu om paa Mississippi,
Lov til saaledes at vedblive at straffe i letterne og i Sydamerika, ^{og} men de vil
rundt, og men blive snart fortrengte vil ogsaa nok engang i Tiden blive fortrengt,
af de indvandrende Europæer, der anlagte derfor, og der vil kun blive et Sagn
de Nybyggere rundt omkring i Landet, tilbage om Amerikas oprindelige Befolkning,
og hvorvel Indianerne gjorde tappere i ring. Eskimoerne have faaet Lov til
Modstand for at beholde deres Land at bo i Fred, da ingen Europæer om,
og gjorde Nybyggerne og gjorde Nybyggerne at bo i det temmelig holdt og
alle mulige Skader, kunde de dog ikke ufrugtbare Nordamerika. - De første
de modstaa "de Skide" og deres Hidsaa, Folk, der gjæstede Amerika og toge De,
ben og blive efterhaanden bragte sam, li af Landet i Besiddelse, var Pol,
men til egne Dile i Amerika, der blev tugiseme, som især & indtog Dile
faaet Navn efter dem. Der ere de af Sydamerika og da især Brasilien,

hvor der blev anlagt portugisiske Stæder
og Byer, og ikke fæa ^{Mennesker} udvandrede dertil.
Det varede heller ikke længe, før Cortes
blev sendt derover af Spanien, med
Skibe og Krigsfolk, for at erobre Dele
af Amerika, og det første Land Spanien
kom i Besiddelse af, var Mexiko. Cortes
blev meget forundret over Tilstandens
her, thi Mexiko styredes allerede som
en civiliseret Stædt. I Spidsen for den staa
en Kysse, der herskede i Hovedstæden
Mexiko, der var en velanlagt og godt
befolket By. Indbyggernes forvarede
sig vel meget tappert fra Murene,

men Byen blev dog tilsidst erobret,
Kysseu dræbt og Mexiko gætt til
en spansk Provinds. - Portugal var paa
den Tid forbunden med Spanien,
hvor Kong Philip den anden herskede.
Da der udbrodt Krig mellem Spanien
og England, maatte Portugal, paa
Grund af sit Forbund med Spanien,
bøde med Tabet af næsten alle sine
Provincer, der jo var tiltaag, blev
stærkt formerede, som England fik.
Nu udbrodt den forfærdelige Svartop,
februge i Irland, og da næsten hele

Islandernes Tids bestod i Kartofler,
hvilke de nu ikke kunde faa, begynde
de at udvandre til Amerika og
bosatte sig saa især paa Nordamerikas
Vestkyst, hvor den første engelske Koloni
blev lagt. Det viste sig snart, at
der var Lykke ved den amerikanske
Landbund, og der udvandrede snart flere
og flere, saa at Kolonierne snart blev
flere og tiltog i ^{Størrelse} og Magt.

Englændene herske nu over det halve
af hele Nordamerika, men have endnu
Isten ingen Besiddelser i Sydamerika.
Fransmandene have ogsaa erobret

en Del, men det er intet imod Eng-
lands og Spaniens Erobring. End,
nu er en stor Del af Landet frit,
men det vil vel ogsaa ^{nok} engang blive
undertrykket af Europas forskjellige
Folk.

Halvaarsexamen 1876.

Dansk Stil

P. J. Søgaard

III Klasse.

Hvorledes har Befolkningen i Ame-
rika forandret sig efter Opdagelsen?

(1492)

Før Amerikas Opdagelse af Kolumbus var den-
ne Verdensdels Befolkning endnu vilde Hedninger,
Indianere. Disse boede spredte rundt omkring
i næsten hele Verdensdelen og nærede sig næsten
udelukkende af Jagt. Hvad Fiskeri angaar, saa
have de ikke kunnet drive det meget fra det,
da de skøide Fiskene med Pile. Paa de vestindi-
ske Øer, hvor Kolumbus først landede, vare
Folkene raad og uvidende; men saaledes for-
holdt det sig ikke lige overfor paa Fastlandet,
det, hvor Indianerne dannede en ordentlig
Stat med Hovedstaden Mexiko i Spidsen.
Endnu mere fremtræder dette paa den nord-
vestlige Side af Sydamerika, hvor Inkafol-
ket med deres vidttræende Dannelsen havde
sit Sæde. Disse to Steder vare ogsaa de eneste, hvor
de havde dannet sig ordentlige Stater; men

alligevel maatte de lide den samme Skjæbne,
som alle de andre Folk i Amerika. Efterat
Kolumbus havde opdaget denne Verdensdel,
samlede der sig strax en Mængde Sværmere i
Spanien, der vandrede ud til den nye Verden,
for des at erhverve sig Rige og Rømtøse uden Ar-
bejde i de rige amerikanske Lande. I
Begyndelsen udvandrede man vel kun fra
Spanien, men senere ogsaa fra flere og
flere europæiske Lande. Udvandringen
er vedbleven lige indtil vore Dage, og Euro-
pæerne ere trængte længere og længere
frem i Amerika, hvor de have udbredt
sig fraa de oprindelige Indbyggerses Be-
kostning. Spanierne erobrede hele ~~Stillehavet~~
og Sydamerika fraa Brasilien nær, hvor
Portugisierne havde nedsat sig. De fore frem
med Grusomhed mod Indbyggerne,
ödelagde deres Byer, dræbte dem selv, eller
gjorde dem til Slaver. Saaledes behandles
de vel nu ikke længere, men alligevel

aftage deres Antal mere og mere. Det gaar
her ligesom alle andre Steder, hvor Euro-
pæerne trænge frem; Indianerne maa rige
for den langt videre drevne Dannelselse og Kultur.
Inten smelte de sammen med de hvide,
eller ogsaa trække de sig tilbage til Bjel-
gene, hvorfra de ogsaa med Tiden vil blive
fordrevne, eftersom Euro-
pæerne trænge
længere frem.

Halvaarsexamen 1876.

VIII Kk.

Dansk Stil.

T. Thompson.

Hvorledes har Befolkningen i Amerika forandret sig
efter Opdagelsen (1492)?

Efter at Kæftet i Rødt af Gæds over Granadas Fald,
havde tilstaaet den gemmeiske Vindmand Christoffer
Columbus et Par Sejlskibe, for at han dermed kunde
inveestere et Forhaevende, at finde Vejen til Osten
der, sejlede han afsted ud paa det store atlantiske
Hav. Efter nogen Tids Slip og Besværlyhed, landede
han paa den lille I. Guanahani eller San Salvador.
Indbyggerne paa den levede i Stuebilsland og varom
de sigtens igalden so hvide, for hvem de udseds en
overtroisk Frygt. Columbus tilegnede sig mange af den
tropiske Egnes Planter tillegemed et Par af de indfodte,
som Spanierne kaldte Rødhude, paa Grund af deres
kolbrøede Fæse. Efter at være vendt tilbage til Spanien,

hvor han blev modtaget med stor Jubel, gjorde han endnu
3 Rejser, paa hvilke han gik videre og videre og naaede
endogaa Fjeldlandet. Men efter at være bleven beskyldt i
Spanien for at vilde gjøre sig uafhængig i de yderste
Lande, blev han kaldt tilbage og døde i sit Fængsel, uvidende
de var, hvilket stort og herligt Land hans Land opda-
get. Navnet Amerika fik det af en anden Opdaget,
Amerigo Vesputci. Den første Rejdedat, som Spanierne
havde paa Fjeldlandet, eller vestret af Formante Verden,
der fra de vestindiske. Der kaldte den ^{de spanske} ~~de spanske~~ og anlagde
Vera Cruz. Landet var bebodt af et sjældt og kultiveret
Folk, Aztekenne, som styres af en Kjer, efter at denne var
bleven overvundet og dræbt, gjorde Cortes Staten til en
spansk Colonie. Herfra udbredte Spanierne sig og videre
imod Syd og kom over Mellemamerika til Sydamerika

hvor der i de nødvendige Tegn anlagdes spanske Sprog.
der. Imidlertid drog en spansk Eventyrer kongerind
lyst og traf her paa en velordnet Indianerstat, - Peru.
Indbyggerne stode ligesom i Mexico paa et højt
Kulturstadium, og kaldte sig Inkasernes Slægt eller de
Børn. Efter at den raa og grumme Inkas
havde undertrykket dem, blev Staten iordt. til
en spansk Provins. Paa samme Tid, kom ogsaa ^{en} Postvej
til Amerika; den portugisiske Opdager Cabral var selv,
og paa en Rejse til Ostindien, men blev drevet ud af sin
Kurs, og en herfyg Galeonind førte ham over til
Sydamerikas Lyk; han landede i Brasilien, som han
tog i Besiddelse for den portugisiske Krone. Man
ser saaledes, hvordan Herredømmet over den nye Ver-
den del ^{i den første Tid efter Opdagelsen} var i Spaniernes og Portugisernes Hænder.

hine to Folk drage igæen udgør Fordell deraf, idet de
de indfødte en Mængde fremmede Produkter til Europa,
hvor disse fandt en god Afsetning. Dog varede denne
Spaniens og Portugals system Tid ikke længe; thi de
erobres Skater, hørte D. folkningerne dels var vort,
peick dels slændt, gjorde sig efterhaanden sig
afhængige af Nederlandet. I den nyere Tid begynde
andre europæiske Folk at drage til Amerika og at
anlægge Colonier der. Som det vigtigste af disse
Folk, kunne vi nævne Engländerne. Den første
engelske Coloni blev anlagt under Dronning
Elisabeth, i det vestlige Nordamerika, og fik til
Obr for den nyeste Dronning Karol Virginier. Disse
Englændere efterfulgtes af flere, som under de berømte
Religionstridigheder i deres Fædreland, udvandrede

Maeris; saavel som ogsaa Engle Solandere, der lev,
de under de meest trykkende Aar i Hjemmet og
udandede af engelske Voldkæmper; disse Udvaandere
nedsatte sig dels i det vestlige dels i det nordlige
Nordamerika. Den indfødte Befolkning i disse Egne,
var dels Indianere dels Eskimoer. De Engellændere
ikar saaledes som Spanierne og Portugisere blandede
sig med Indianerne, medde disse rømme Tid
og alle andre del Skoven hinsides Missouri.
I den nye Tid haue de engelske Colonier udvult
sig ^{uden} den største Del af Nordamerika; i Slutning,
gen af det attenste Aarhundrede indtil den nordameri,
kanske Frihedskrig, som endte med, at England med,
de erkjendte den nye Verden for uafhængig, hvorimod den
nordlige Del Egnen vedbleve at staa under den briti.

ake Konge. De nordamerikanske Frøstater, der styres af en Præsident, have i saa stor Udvidet sig betydeligt. Af andre europæiske Folk, der i den nyeste Tid ere indvandrede til Amerika, have man nemlig Franke, svenske, der for en stor Del have nedsat sig i den Frøstaden Louisiana og i Fort Canada. Af Nordboere og Germanere ere ogsaa en Del indvandrede til Nordamerika, hvor de have nedsat sig paa forskjellige Steder. Til de fremmede Folk, der ere komne til Amerika kunde man endnu henregne Negrene, dog ere disse ikke indvandrede men indfødte, for at bruges som Slaver af de hvide. Negrene findes dels i Sydamerika dels i den ættelige og fydte del af de nordamerikanske Frøstater og i Vestindien, efter at Slaverkrigen, som udbrod mellem Nord- og Sydstatene, var tilendebragt, skaffedes

der Negrene en bedre Stilling.

Danske Stil

ved

Halvaarsexamen i December 1876

for

Erik V. Givskov.

Hvorledes har Befolkningen i Amerika frem-
dret sig efter Opdagelsen (1492)?

Amerika var før 1492 aldeles ukjendt af Eu-
ropeerne, og det skyldes ene, og alene Columbus's
Udholdenhed og "Dygtighed", at vi ere komne til
Kjendskab om det. Da han kom til Ameri-
ka, befandt han sig over for en Befolkning,
som han aldeles ikke kjendte noget til, og hvis
Farve snart var rød snart gul og snart
hvid. De vare inddelte i Stammer, og hver
Stamme styredes af sin egen Høvding, som
anfjorte dem i Krig og dømte mellem dem
i Fred. Men overalt, hvor Europæerne kom
frem, bleve de de herskende og underkuede
de de underkjendte. Thi Europæerne troede, at der

var en stor Overflod paa Guld, og at det dog ikke ophört kelt endnu. Det var for Span-
ken var Gjernighet, der afholdt dem fra at komme, at Columbus opdagede Landet, og de fik ogsaa
me frem med det. Naar saa deres Gnsker ~~ble~~ store Beriddelse; men da Portogisene noget ef-
ve uopfyldte, Lode de de indfødte arbejde strengt ter var en Flaadels opdagelse Brasilien, maatte
for sig, saa at de døde i Masser, da de ikke te de dele med dem; og Franskmændene fik paa
kunde udholde saa strengt utoljete. Da var samme Tid Louisiana og Canada. Det var
det, at en frome Biskop gav det velmente, men overboedet mest de romanske Folk, som kon-
saa fordelveliges Rade at indføre Nigre, dertil, og det varede noget, inden de nordlige
da de vare stærkere end Indianerne. Nubis Folkeslag fandt paa at kolonisere Amerika. Thi
gyrdte Slavehandelen, og endtyndt Europa saa lange Spanien stod i sin Vælde, havde
brue nu omtrent i et halvt Aar hundrede Englenderne ingen Beriddelse; men da Spa-
nar indset det ^{Skrækkelys} derved og gjort alt muligt viden havde overanstrengt sig med den uover-
for at paa det ^{til} at ophøre, saa er dette vindelige Armada, fik Englenderne snart Ho-

loner, af hvilke den første fik i Nær Virginia
en efter den ugifte Dronning Elisabeth af
England. Under Religionsstridighederne i Eng-
land ^{ud}vandrede der mangt over til Amerika.
Noget senere fik England Kanada, som Frank-
rig maa tte afpaa. Disse Lande vare ogsaa

belæde af Indianere, men de kunde ikke for-
liges med Engländerne, og ³vid ene der for ved at
vidde, efterhaanden som Engländerne trænge
langere frem. Men alle disse Lande have efter-
haanden lønnet sig fra Moderlandene, de spanske
Besiddelser have frigjort sig paa tus-
be nær, og England har kun Landene norden

for de store Søer tillige funder noget smaa Her-
i Vestindien. Medens Engländerne ere borte
som et tilintet gjørende Folk for Indianerne, saa
have Spanierne blandet sig med Indianerne, og
Indianerne ere i Fremblanstrang og synes at
have en stor Fremtid for sig.

Dansk Stil

ved

Kalvaarsexamen 1876

Peter Dircks

III Klasse.

Saaledes har Befolkningen i Amerika forandret sig efter Opdagelsen?

Da Columbus kom til Amerika, overraskedes han og hans Folk ved de nye Mennesker, de saa. Det var Indianerne, som Columbus's Folk kaldte Rødhuderne paa Grund af deres røde Farve. Dette Navn har de beholdt, skjøndt deres Farve er meget forskjellig, mange af dem ere gule og andre næsten hvide. De levede i Skovene, inddelte i Stammer, der krigede imod hinanden. De havde ingen faste Bopole, men drog om fra Sted til Sted i de store Skove og levede af jagt og Fiskeri. De fleste troede paa en mægtig Guddom, der efter Døden tog dem op til sig i de store fagtegne. Nogle Stammer, saaledes de i Mexiko, levede i ordnet Samfund, de regjeredes af en Kejser og havde befæstede Byer. I det nordligste af Amerika levede Eskimoerne. De levede ligesom Indianerne af jagt og Fi-

skeri, og boede i Telte og vare klodde i Skind.

Columbus tog en stor Del af Landet (under) den spanske Krones Besiddelse og en stor Mængde Spaniere drog derover, der nedsatte sig paa de vestindiske Øer, i Mellemamerika og i den største Del af Sydamerika. Snart fandt Portugiserne ogsaa Vej derover og nedsatte sig i Brasilien, der nu regjeres af en Kjøper af det portugisiske Regeringshus. Franskmændene tog Egnen omkring de store Søer i Nordamerika i Besiddelse, men da Englønderne bemøgtigede sig det nordlige og udbredte deres Herredømme meget, saa stødte de sammen med Franskmændene, og der udbrød Krig, der endte med, at Franskmændene maatte afstaa deres Besiddelser. En stor Del af de engelske Besiddelser har for 100 Aar siden løst sig og danner de nordamerikanske Fristater. Under disse Indvandringer

toget Indianernes Tal stort af. Spanierne gjorde dem til Slaver og tvang dem til at arbejde i Bjerqværkerne. Det var meget strengt, og Indianerne, der ikke vare vant til Arbejde, kunde ikke udholde det, og mange af dem døde. Da var det, at man, efter en Munk La Cas's Raad, indførte Negerne, der vare meget storkere, fra Guinea som Slaver. Liden Tid førtes der en stor Mængde dem over, de røvedes hjemme af raad Simon's, der pakkede dem sammen paa Skibene og behandlede dem meget raat. Først i dette Aarhundrede er Negerhandelen holdt op, da alle Stater have forbudt, og have lagt Krigsskibe ved Afrikas Kyst for at passe paa. De fleste Stater i Amerika have givet Slaverne fri, og i Begyndelsen af nyste Aarhundrede ere alle fri. I de Lande Spanierne ikke have ejet, er der

keller ikke mange Indianere tilbage, og i de nord-
amerikanske Fristater drives de ^{stadig} længere over
mod det store Hav og Klippbjergene. Af Eski-
moerne er der mange endnu, og de have antaget
Kristendommen. De fordrives ikke fra deres Land, da
det er for koldt for Europæerne at leve der.

Dansk- Stil

ved

Halvaars-examen i December 1846

for

Jørgen Petersen

i

Ribe Latinskoles III Klasse.

Hvorledes har Befolkningen i Ame-
rika forandret sig efter Opdagelsen (1492)?

Da Kolumbus i Aaret 1492 kom til
de Vestindiske Øer, vare de beboede af Indianere,
som havde en rød Farve. Disse indbyggere
dannede ikke nogen ordentlig Stat, men ud-
gjorde flere smaa Stammer, som bestan-
dig laa i Krig med hverandre. Da Cortes
kom til Fastlandet, fandt han der en
ordentlig Stat, i hvilken der regjerede en
Kejsar. Denne Stat var Mexiko, og den
var ligesom Forne beboet af Indianere.
I Sydamerika udgjorde de Vilde flere
Stammer, og disse Stammer overmale-
de sig, nogle saaledes at Malingen kunde
de afvædskes, andre saaledes at den aldrig
kunde komme af. Efter Opdagelsen
strømmede Europæerne hurtigt ind,
og først kom Spanierne. Disse bredte
sig stakt, og overalt hvor de kom, fortrængte

de den gamle Befolkning. Portugiserne
kom ogsaa snart, og disse toge store
Dele af Landet i Besiddelse, blandt
andet Brasilien. Disse to Folk holdt
sig i Sydamerika. Engländerne begyndte
imidlertid ogsaa at udvandre til
Amerika, og de toge den nordlige ^{Del} af
Nordamerika i Besiddelse. Til den sydlige
lige Del af Nordamerika kom der først
lige Folk, og disse delte sig i henved
40 Stater, som vare uafhængige af Europa.
Alle de fremmede Folk, som nu vare
komne til Amerika, uindertykkes
de stakkels Indianere, som maatte give
de Guld for Europæerne, og som ~~de~~^{de}
taget behandlede som Tralle. Der var dog
dog adelttænkende Almand, som begyndte
paa at indføre (Slaver) Negre istedet for

^{de} disse vare stærkere. De Indfødte vare
nu fri for Trællearbejdet, men desuadette
endnu lide meget, og deres Antal formind-
skedes bestandig mere og mere. Især var
Brændevinen meget skadelig for dem; thi
naar de først havde smagt den engang, kunne
de de ikke holde op med at drikke, og
de kunde blive saa hengivne til Brænde-
vinen, at de vilde give meget for en lille
de Smule. Amerikas oprindelige Befolkning
forsvinder nu mere og mere fra Jord-
kloden, og det vil vist ikke vare ret længe,
fremt Europæerne ere Herrer over hele
Amerika.

Hvorledes har Befolkningen i Amerika forandret sig efter Opdagelsen (1492)?

Man plejer historisk gjerne at regne Amerikas Opdagelse som Begyndelsen til den nyere Tid, og i Sandhed var det et rigtigt Punkt i vor Alders Historie, idet saa store, hidtil ukjendte Landmasser bleve opdagede, og hvis kostbare Produkter af Mineral- og Planteriget gave Sjøfart og Handelen et ubegrebet Oppving. Den Mand, der foranledigede dette, var som bekjendt den store Sjøfarer, Christoffer Columbus, der i spanske Tjeneste den 1492 e. Chr. drøgtigt sejlede ud mod Vest paa det store, ukjendte Atlantiske Hav for at søge Vei at finde Indien; dette lykkedes ham vel ikke, men han til Gjengjæld fandt hans Lande, der vare megen større og ligesaa rigt som hine. Men Columbus vidste ikke andet, end at det var Indien og gav derfor de indfødte Navnet Indianere, hvilket de indtil denne Dag have beholdt. De fleste af dem havde en smuk, slank Lejensform og i høj Grad skærpede Tænder; paa Guanahani, hvor han først landede, paa det senere opdagede Cuba, ja paa hele den Østside, der kaldes Vestindien og desuden i de nuværende nordamerikanske Fristater havde Baboerne dem Kolben-

brune Farve, der har skaffet hele Racen Navnet Rødhude, hvilket dog
ikke passer paa ^{Mejico,} Mellem- og Sydamerikas Indbyggere, der kunne være brune
gule, graa, ja endogaa hvide. Paa Opdagelsesens Tid levede Indianerne
i det Hele taget i en fuldkommen vild Tilstand, ernærende sig ved Jagt
og Fiske, samlede i Smaa Stammer, af hvilke hver enkelt havde en Høvding
i Spidsen, og som (havde) for det meste fjendede mod hverandre. Herfra
maa dog Stæckerne i Mejico og Inkaserne i Peru antages, da de stode
paa et forholdsvis højt Kulturstadium, levede under en ordentlig Forfatning,
drev Agardgøikning, Kvægavl ja endog Bjergværksdrift og havde store
Byer, af hvis Templer og andre offentlig Bygninger man endnu fin-
der Levninger. Hvad deres Religion angaar, saa troede nogle paa en
gud sand, til hvem Sjælene efter Dødens Komme op, men de fleste havde
ende Guder, der efter deres Mening stode sigte at gjøre ondt, og hvem
ved blodige Meeneskeoffringer kunde fornøjes. Dog foretog Indianerne levede
der i Amerika ogsaa et andet Folk, nemlig Eskimoverne, der lito Grønland

og det nordligste af Fastlandet. De var enaa og uanselige af Væxt, levde en-
ken i Tuehytter eller i jammerlige Telte og staa langt under Indianerne.
I sin Tid strømmede efter Opdagelsen store Masser af Europæer til, især
først Spaniere lokkede af Guldet, der her findes langt større Mængde end
nogetsteds i den gamle Verden. De brugte de stakkels Indfødte til at arbejde for
sig dels i Bjergværkerne, dels paa Markerne og optraadte overalt paa en gro-
v og barbarisk Maade, de indfødte, der vare uvanne til strengt arbejde,
bukkede snart under, og den oprindelige Befolkning svandt fra man-
ge Egne helt bort. For at afsjædpe denne Jammer anbefalede en adelt span-
kensk Mand, Bartholomæus de las Casas, at føre Neger over fra Afrika,
da disse betog vilde kunne faa Arbejdet, saaledes blev han med sin
Vilje tarsag til den afskyelige Slavehandel, der kun til Dels afkaffede In-
dianerne Lindrang og førte grænseløse Ulykker over de stakkels Neger,
der bortføres fra Slægt og Fæderland, maatte tralle for tyranniske Mennesker.
Forinden Spanierne kom ogsaa andre Europæere til Amerika, nemlig

Portugieserne til Brasilien og Englelenderne til Nordamerika. Fra det sidste
Land ere Indianerne nu næsten helst forsvundne, hvormed de haat voldt
sig Sydamerika.

Dansk Stil

ved

Hovedexamen i III Klasse

A. Kirck.

Hvorledes har Befolkningen i Amerika
forandret sig efter Opdagelsen? (1492)

Da Columbus med sine tre Skibe efter
mange Farer og Anstrængelser kom til
den lille Ø, Guanahani, troede han fiddt
og fast, at han havde naaet de indiske
Øer, og det faldt ham slet ikke ind, at han
havde fundet en hel ny Verdensdel. Fer-
re kom man ud af denne Vildfarelse,
men den ny Verdensdel fik dog ikke
Navn efter ham, men blev kaldet Ame-
rika efter en Italiener, Amerigo Vespucci,
som udgav en Beskrivelse over den. Over-
alt, hvor Columbus kom hen, fandt
han et Folk, som næsten gik nøgen, og

som i Begyndelsen ikke turde nærme sig Cortes' hans Folk, hvem de ansaa for højere Væsen. Dette Folk, som af Columbus fik Navnet Indianere, vare kobberrøde af Farve og levede i Skovens af Jagt og Fiskeri. De vare udbredte over hele Ameri-
rika undtagen de nordlige Egne, hvor Eskimoerne boe, ^{men} og foruden "Rødhuden" fandtes der ogsaa Indianerstammer, som vare sorte, gule eller hvide. De stode overalt paa et temmeligt lavt Kulturtrin, og det var kun i Mexiko og Peru, at Cortes og Pizarro fandt et mere kultiveret Folk. Det europæiske Folk, som først udbredte sig i Amerika, vare Spanierne og Portu-

giserne, og af disse kom Spanierne i Besiddelse af hele Mellem og Sydamerika med Undtagelse af Brasilien, som kom under den portugisiske Krone. Englan-
derne og Franskmændene ere derimod først senere komne til Amerika. Englan-
derne have siden det syttende Aarhund-
rede udbredt sig over næsten hele Nordameri-
ka, idet de overalt have holdt fast ved deres Sprog og Sædvaner, og ligesom Spansk
er det vigtigste Sprog i Mellem og Syd-
amerika, er Engelsk det i Nordamerika.
Franskmændene have især nedsat sig i
Canada og i Louisiana. Foruden Europa
ere findes der ogsaa en Mængde Negre i

Amerika, som i tidligere Tid ere førte
derover for at bruges som Slaver. Nu ere
de dog fri overalt undtagen i Brasilien
og paa de spanske Jer i Vestindien. Spanierne
have, hvor de have nedsat sig, blandet
sig med de oprindelige Indbyggere, og i det
forrige spanske Amerika findes der derfor
en Mængde Mestiser. (Blanding mellem Indoeu-
roper og Indianer.) Engländerne ville derimod
intet have med de oprindelige Folk at gjøre, og
Indianerne i Nordamerika ere derfor efter-
haanden uddøde eller trangte over mod
Vest. Foruden Mestiser findes der i Amerika
ogsaa Mulatter (Indoeuroper og Neger) og
Zamboer (Neger og Indianer).

Dansk Stil
(bunden Opgave)

ved

VI Klassis' Afgangsexamen 1846.

A. Christ.

Hvilke ere de vigtigste Anvendelser
i den nyere Tid af Naturkræfterne til Ud-
vikling af Samfærdselsmidlerne?

Da Gud skabte Mennesket, bød han det
at gjøre sig til Herre over alle de Ting, som
ere paa Jorden. Denne Befaling lod Men-
nesket og anvendte i sin Tjeneste alt, hvad
der kunde være ^{ham} nyttigt og gavnligt. Saaledes
udviklede Menneskene sig efterhaanden til
et højere og højere Kulturstadium, og efter som
Videnskaberne udvidedes, stræbte Mennesket
at lære Naturen og de deri sig rørende Kræf-
ter at kjende for og saa at kunne draage For-
del af dem.

I Tidens Løb ere flere gavnlige Oppfin-
delse gjorte i forskjellige Retninger, men
navnlig har da den nyere Tid været frugt-
bar paa Oppfindelser, som dels kjende til at
forbedre de lidligere, dels vare fremkomne

ved Anvendelse af hidtil ubekjendte Natu-
kræfter; en saadan Opfindelse var det, der
bevirkede et Opving eller rettere en hel om-
den Form af Samfærdselsmidlerne.

Dampen, som udvikles ved Vandets Op-
hedning, besidder en høj Grad af Udvidkraft,
og da man først havde lært Mærke hertil,
forstod man snart at gaa den anvendt
paa Maskiner, som ved den fik deres
Bewægelst. Dampmaskinen anvendtes
nu paa forskjellig Maade, saaledes ogsaa
til Samfærdselsmidler, og man sørgede
da tillige for ifølge Lovene for Bewægelst
at give den en jevn Hastighed. - Genid-
ningensmodstanden, som er en nødvendig
Betingelse for Bewægelst men tillige
hindrer Bewægelstens Hastighed, har man
vidst at formindste ved forskjellige Mid-
ler, dels i Maskinen, dels, naar vi saale-
des tænke paa Jernbaner, ved at gjøre Bevæ-

gelsesfladen saa lille og jevn som mæn-
lig. Ved Dampskibet, som mere og mere
se forbrænger Sjøskibet, har man nu ogsaa
anvendt det, som kaldes hundrede Skibets
Fart, nemlig Vandets Modstand, til at bevir-
ke dets fremadskridende Bewægelst, idet
Maskinen er sat i Forbindelse med Hjæl-
 eller Skrænter, som kaste Vandet tilbage og
saaledes skyde Skibet fremad.

Uagtet man saaledes kunde sige,
at Opfindelserne nu staa saa højt som
vel tænkeligt, er der dog ingen Tvivl om,
at Mennesket vil fortsætte sin Udrik-
ning, og at stadig det bestaaende vil blive
afløst og forbedret af nye Ting. . .

A. Ohrt,

Dansk Stil.

(Bunden Opgave)

ved

Afgangsexamen 1876.

Volmer Kier.

Hvilke ere de vigtigste Anvendelser
i den nyere Tid af Naturkræfterne
til Udvikling af Samfærdselsmidlerne?

I de sidste hundrede Aar har alt, hvad
der angaar Midlerne til Samfærdsel,
taget et uhyre stort Opsving. Thi medens
lige til Begyndelsen af dette Aarhundrede
Samfærdselen i lang Tid stod paa det sam-
me Trin, og det et meget lavt, h^{er} i den
nyere Tid den ene Opfindelse, der tjener til
at udvikle Samfærdselen, fremkommen efter
den anden. Disse Opfindelser have alle gaaet
ud paa at benytte Naturkræfterne. En Na-
turkraft har man dog benyttet allerede længe
før den nyere Tid, nemlig Vinden, til at
drive Skibe frem med, og derfor har Sam-
færdselen tilis^s længe været lettere end ellers.
Den vigtigste Anvendelse af Naturkræfter-
ne er uden Tvivl Dampmaskinen. Damp-

Kraften har været kjendt temmelig længe, men det var først James Watt, der konstruerede en Dampmaskine, der kunde anvendes med Fordel, i Retningen af forrige Aarhundrede. Da man havde opfundet Dampmaskinen, var det ikke længe, inden man fandt paa at benytte ^{den} til at drive Skibe frem med; den, der har Æren herfor, er Robert Fulton, der byggede det første Dampskib.

Dampmaskinen bestaar af Kjedlen og selve Maskinen, i Kjedlen udvikles Dampene, der sætte Maskinen i Gang, denne virker igjen paa to Hjul forsynede med Klapper og elle paa en Skive, som slaa Vandet tilbage, hvor ved Skibet bliver drevet frem. Den væsentligste Fordel, man har af Dampskibene, ^{er den} at de tilbagelægge den Vej, de skulde, hurtig og i en bestemt Tid, da Vindens Retning ingen Indflydelse har paa dem som paa Sejlskibene Derfor bruges de

mest til at befordre Passagerer og Gods, medens Sejlskibene næsten udelukkende benyttes som Handelskibe.

Noget senere end Dampskibet blev Jernbanerne opfundet, hvor ogsaa Dampen er den drivende Kraft. Opfinderen af dem er en ^{Eng.} Engländer, og den første Jernbane blev ogsaa bygget i England. Efterhaanden kom de ogsaa til de andre Lande, saa at de nu findes ikke blot i alle europæiske Lande, men ogsaa i de fremmede Verdensdele, i Asien i ^{Indien} Indien, Kina og Japan, i Afrika i Ægypten, i Australien, i Sydamerika og i Nordamerika, hvor det største Arbejde i den Retning er udført, nemlig Pacificbanen, der forbin- der det atlantiske med det stille Hav. Ved Jernbaner sker Samfarten med stor Hastighed, nogle Steder 8-10 Mil i Timen, en anden Fordel er den, at de kan befordre saameget paa en Gang. Anlaget af Jernbaner er

tage, saasom Gjennemskaringer af Bakker,
for at forebygge for stark Stigning, Opfyldning
og af lavere Strækninger, for at der ikke skal
blive for starkt Fald, Peller, Skinner, Telegraph,
forskjellige Bygninger, o. s. v.

Foruden disse nu nævnte Samfærdselsmidler
har man ogsaa opfundet andre, hvor endde
Naturkræfter gjer sig gjældende; men de ere
meget udbredte, da de ikke synderlig prakti-
ske. Saaledes Luftballonen, der beror paa, at
et Legeme, der er lettere end Luftem, bæres
af dens. Dette har man ^{ogsaa} opnaaet ved at fylde
de Ballonen med en lettere Luftart, men der
er den Ulempe, at man kun kan lade sig
føre af Vinden, da ^{er for tung} Maskinen. I Krig, f. ex.
den fransk-tyske have de dog gjort nogen
Nytte, da de kunde bruges, naar alle andre
Samfærdselsmidler ere afskaermede. Eller bruges
Luftballoner kun i videnskabelige Gjemed; men
hvem ved, om der ikke vil komme den Tid

andre ringere Befordringsmidler som gam-
meldags og ufuldkomne i Sammenligning
med Jernbaner og Dampskibe, vil ringeagte
disse i Sammenligning med Luftballo-
nen. -

Tansk Stel

ved

Kalvaansesarreren 1876. 1ste Klasse

for

Adarre Sjruje

Der gode Trold.

Oppe i Nordjylland en Mils Vej
fra Nykjøbing ligger Højby og
tæt der ved ligger en stor Skov,
pækj, som for lang Tid siden
bevoedes af en Trold. Her i Høj-
by boede en Mand, som hav-
de en eneste Søn, der for naar
de lange Tjener; men da det
var længe siden, at den gamle
Fader havde hørt fra ham,
troede han at Sønnen var
død og sorgede inderlig over det.
Da skete det, at Tjeneren aabnede
sig en Aften da han havde fær

bi med de Guds Væres, som kære da ogsaa mødt Dig ud til Højen,
havde kjendt i Høistaden, og Trold, men der var kvæstere. Forst
den kære ud og sagde, at kære ber Tora og kære sad sig de for
skulde høre ind, som Bondere ned paa en Sten for at vende;
ogsaa gjord. Da kære var men da kære havde stillet
hørrørene ind, begyndte det noget faldt kære i Tora, og
Troldere at hørde ind kære, da kære mangrede den kære
og Bondere stole kære tilstede Tora ved hans Side. Tørre
det hele. Trolden sagde nu til fortalte da, at kære havde va-
Bondere, at hvis kære vilde ret i Fængerskab, men da kære
love at holde Tord paa Tora, var i Nat i sit Fængsel, kære
gjævede det der var sket, saa vor Mand og spurgte, om
skulde kære faa se Tora kære holdt af se ^{Tor} og da kære
igjens, naar kære kære ud svarede: „Ja!“ var Mandene
til Højen. Bondere kære kære hertil, og da Tørre

iddelsamvære kunne til at røre
ved sin f....

Dansk Stil

ved

Hovedexamen 1876 1te Klasse

H. Gottfredsen.

Deru gode Trold

1

Over i Nørrejylland, en
Mils Vej fra Nykjøbing,
ligger Højby, og tæt derved
ligger en Hærnehøj, som
for mange Aar siden
beboedes af en Trold.

I Højby boede der en Mand,
som havde en Søn, og han
for vidt omkring, og
da han saaledes gaa en

af sine sidste Rejser ikke tænkte, at han var død
kom hjem, troede Faderen, dertil, og derfor hjørte han
at han var død, og han ind i Højen. Trolden
sørgede bitterlig over kjøbt Varerne af Sønnen
hans Død. Da Sønnen og betalte ham retteligen
engang var paa Hjem, derfor Sønnen Fader kom
vejen, kom han med nu derhen, for at finde
et Læs Varer, og da han sin Læs, thi Trolden ha
kom forbi Højen, kom de lovet ham, at han
Trolden ud, og sagde, skulde finde sin Læs
at han skulde kjøre ind der. Da Manden kom
i Højen. Da Manden der, saa han hverken

sin Lov eller Trolden
der. Han besluttede at vende
te paa ham, og lagde
sig derfor til at sove, og
da han vaagne, laa
hans Lov ved hans
Side. Han blev meget
forbavsset, da han saa
hans Lovmen fortalte,
hvoreledes det var gaaet
et ham, og at der var
kommet en Mand til

5
ham, og spurgte ham,
om han endnu holdt
af sin Fader. Jeg sagde ja
hertil sagde Lønnerd.

Dansk Stil

ved

Kalvaarsexamen 1876

1ste Klasse

R. Sarauw

Den gode Troald.

En Mil fra Nyhjøbing paa Sjælland ligger der en By, der hedder Højby. Der boede en Gang for lang Tid siden en gammel Bonde, som havde en eneste Søn, der altid var paa Rejser. Men en Gang blev han længe borte, og den gamle Bonde, der troede, at han var død, sørgede meget over ham. En Gang

kjörte han med nogle Vaar
ner forbi en stor Høj. Men
pludselig aabnede Højen
sig, og en Fvold traadte ud
og befalede ham at kjøre ind
i den. Bonden, der vilste, at det vil,

gaa ham ilde, naar han ikke
gjorde, ^{det} kjörte ind i Højen.
Fvolden kjöbte hans Vaanen
og betalte ham godt. Da
han vilde kjöre, sagde Fvolden,
at naar han vilde
te stille med det, som han

havde set, saa skulde hans in-
derligste Ønske blive opfyldt.

Thi naar han Dagen ef-
ter vilde komme til Højen,
saa skulde han finde sin

Løn der. Dette gav Bonden
noget at tænke paa, men
han syntes, at han dog
vilde gaa denken. Han var
ved Højen til den bestemte
Tid, men han fandt

hverken sin Løn eller Føde, havde været i Fængsel skab
den den. Han satte sig, hos Løvroverens, og da han
derfor ned og ventede. Men en Nat laa i sit Fængsel,
da han havde ventet nok, sel, kom der en Mand
get faldt han i Løven. ind til ham og spurgte, om
Da han vaagne, laa han endnu holdt af sin
hans Løn ved hans Li, Fader. Da han svarede ja, syn
de. Ingen af dem vidste, hvor tes han, at Murene revnede,
ledes han var kommet dern, og han blev ført til dette Sted.
Lønnen fortalte, at han Medens han fortalte dette, kom

han til at røre ved sine Hals,
og den hang endnu en Stump af
Lancken Denne Lanke viste Fa-
deren, at det var sandt. De gik
nu meget forundrede hjem, og
Lancken blev opbevaret i Højby
Kirke.

Dansk Stil

ved

Kalvarexamen

J. G. Gjeddesen.

Dere gode Fædd.

Omkring 3 Mil fra Nykjøbing paa Sjælland, ligger en By, som hedder Højby, der boede engang en gammel Bonde, som havde en Søn; men hans fætter paa Byen, og der gik en lang Tid forinden han havde hørt fra ham, og han troede, at han var død. Nu traf det sig engang, at Fædren kom kjørende med et Læs, og da han vilde kjøre forbi, aabnede Skjæret sig, og Fædren kom ud, og idet han sagde, at han skulde

kjøre ind i Højen, saa vilde han
kjøbe hvad der var paa Vognen.
Trollden betalte Bonden rigeligt
for Lasset, da gav Bonden sig ifærd
med at lasse af, derefter sagde Bonden
som Trollden til Bonden at nu
skulde han holde Tænd for Tænd,
saa skulde han faa sit Brusk op
fyldt. Bonden tænkte noget derpaa,
men da tænkte han ved sig selv, at
hvad Trollden sagde, det skulde nok
være sandt. Da kjørte Bonden hjem, og
kom Tiden efter, men da der ingen var der
lagde han sig til at sove, (men da han saa,
saa han men da han vaagnede, så han sin Lon liggende

ved sig, som nu fortalte, hvorledes det var gaaet ham, at
han havde været i Frøengul hos Lørdag.

Dansk Tit

ved

Halsarsørumen 13/6 Ast - Klo

Laurids Jensen

Den gode Trold

Ikke langt fra Nykjøbing paa Sjæl-
land ligger en Landsby, ved Kærn
Højby. Der boede i længst ferserund-
ne Tider en Mand, som havde en ene-
ste Søn, som fór paa lange Rejser;
men paa en af dem, var han bleven
meget længe borte, og den gamle Fa-
der, havde ikke hørt fra ham i lang
Tid 'troede' han var død og sørgede me-
get. Paa denne Tid, kom han en Af-
tenstund kjørende med fuldtt Læs for-
bi en Høj, som laa nær ved Byen,
idet han nu kjørte forbi Højen, kom
der Mand ud af den, og bed ham kjø-
re derind. Manden blev meget un-

derlig tilmode ved dems Befaling. Men bange for at gjere den gamle Mand vred, og at det saa vilde gaa ham ilde, adled han, og kjorte ind i Højen. Her afkjøbte Trolden hans Parrer og sagde, at naar han vilde holde Tund for Tunge og ikke fortælle til nogen, hvad han havde set, saa skulde han faae sit inderligste Gnske opfyldt. Det lovede Bonden og kjorte hjem. Tiden kom og da gik Bonden hen til Højen, men fandt ikke sin Søn. Dog tabte han ikke Taalmodigheden, satte sig ned, og faldt

smært i Søvn. Da han vågnede fandt han sin Søn hos sig, men ingen af dem vidste, hvorledes han var kommen dertiden. Nu fortalte Sønnen, at han havde været i Tungen skab hos Lovene og døjet meget ondt. Men en Nat da han sov, syntes han at der kom en Mand, og spurgte, om han indnu elskede sin Fader. Paa dette Spørgsmaal svarede han ja. Paa en engang revnede alle Væggen, og da han saagnede laa han her paa Højen. I det samme kom han til at føle paa sin Hals og da hang

der en Stump af en Stump af en Læn-
ke. Nu havde Faderen Syn for Sagen
og vidste, at det var sandt, hvad Søn-
nen havde sagt. Men Lænken blev
hængt op i Kirken og der hænges
den vidstnok endnu.

Dansk Lit.

ved

Kolbaarsexamen 1876. 1ste Klasse

Valdemar Givtz.

Der gode Trold.

En Mil fra Skjobering paa Sjælland
ligger der en By, som kaldes
Højby og ved denne By ligger der en
stor Hæringskjø, hvori der, efter Sagnet
boede en Trold. Ikke langt der fra
boede en Bonde, som havde en en-
sø Son, der fór paa de lange Rejser.
Det var nu lang Tid siden, at han
havde hørt fra ham, og derfor brødte
han, at han var død, og sørkede me-
get. En Aften da Bonden kjørte
med fuldt Læs forbi Højby, aabnede
den sig og Troldene kom ud deraf og
befalede Bonden at kjøre ind i Højby
med sit Læs. Bonden blev ikke til

Med over den Befaling, men da han
vidste, at hvis han ikke arbejdede, vilde
det betyde ham (vilde) dødsdømt.

Han drog da til Hestene og kjørte ind
i Højen, hvor Trolden begyndte
at handle med ham om Værelse
og hjulle dem af ham for en høj

Pris. Han sagde dogene til Bonden,
at hvis han kunde holde Tænd for
Tunge, skulde han få sit inderligste
Puske opfyldt. Han skulde nemlig
komme næste Dag til Højen, og der
skulde han finde sin Søn. Dette
gav Bonden noget at tænke paa,
men da han vidste, at Trolden nok

kunde opfylde det, kom han ogsaa næ-
ste Dag til Højen, men her fandt
han hverken Trolden eller hans Søn,
og derfor satte han sig ned for at
vente. Omme der faldt han i Søvnen,
og da han vågnede igjen saa hans
Søn ved hans Søn, ved hans Side.

Sønnen fortalte da, at han havde
været fangen af Pirater. Da han
saaledes en Nat laa i sit Tæppe,
var der kommen en Mand til ham
og havde spurgt ham om, om han
endnu holdt af sin Fader, da han
saa svarede ja, forhen det ham, at
Manden nikkede, men andet vidste han

ikke. Imidlertid kan Takide, som han til
at føle til sin og der hang endnu et
Lykke af en Jernlænke. De gik da
begge til Høiby, hvor Tanken blev
hængt op i Kirken, og der hanger den
endnu.

Dette skidenfærdige og forfælede Arbejde fortjener vel en Nedbøtelse i Konvention
Loven for disse Egnedsbørns Skole. Til at gjøre det om fattelige Mennesker. Krænger

Dansk Stil

ved

Halvaarsexamen 1876

Emil C. Eilschow.

Den gode Tro.

Ikke langt fra Nykjöbing
paa Sjælland ligger en
Landsby ved Navn Høj-
by, og ikke langt fra
denne er der en stor
Kæmpehøj. For lang Tid
tilbage boede der en
Bonde, der kun havde en
eneste Søn; men denne
Søn var næsten altid ude
paa Rejse. Engang varede
det temmeligt længe inden

han kom hjem, og Fæderen
mente, at han var død; men
som han engang kjørte for-
bi Højen, aabrede den sig,
og en Trol kom ud og sag-
de, at han skulde kjøre
ind i Højen. Dette syntes
Bonden var noget sært;
men da han tænkte, at
det ellers vilde gaa ham
galt, drejede han sine og
kjørte derind. Da han nu

var derinde, begyndte Trol-
len at handle med ham
og sagde til sidst, at
dersom han vilde komme
me ud til Højen den
næste Dag, maatte han
faa sit kjæreste Pruske
opfyldt, og det var at faa
sin Løn tilbage. Bonden
kom til den bestemte
Tid; men hverken Trol-
len eller hans Løn vare

den, dog opgav han ikke været i Fangenskab hos
Haabet, men satte sig ned nogle Løvere, men en
og faldt derpaa i Løve. Nat da han laa i sit
Da han vaagne, fandt Fængsel, syntes han, at
han sin Løve liggende ved der kom en Mand ind
Liden af sig; men hver til ham, og i Murene
ken Faderen eller Sønnen kom der store Ræver,
hvidste hvorledes Sønnen af hvilke han løb ud.
var kommen der. Men da Men medens han lot laa
han huskede sig om, kunde og fortalte dette, kom han
kan erindre, at han havde til at føle paa sin Hals,
og derved fik Faderen Gyn for

Sagen; thi den sad end-
nu et lille Stykke af
Hans jernbænkke. De
stode da begge op og gik
til Højby, hvor de hang-
te Kjæden op i Kirken,
og der hanger den der
Dag i Dag.

Dansk Lekt

ved

Høiester Examen

for

Anton Kulsrud 1876

Kongen og Kølleren.

Der var engang en rig Køllet, der
altid var høflig og glad engang
kom Kongen i Landet paa en
Rejse til hans Hus, og da hørte
ham sige, at han aldrig hørte
til nogen Sorg eller Bekymring
fik han lyst til at betrykke hans
Lykke. Han foretogde ham for
tre Spingsmaal, som han vilde
have. Det var paa tre Dage; ellers
skulde Kølleren miste Livet.

Køllet tog brød ud Hoved, men
kunde ^{ikke} finde paa det. Dagen før
han skulde møde Kongen, gik han
i dybe Tanker om paa sin ^h Mær

og tænkte med Bæddrøvelse, at det
nu snart vilde være rikt forbi
med hans Gude. Da mødte han
sin Pygte, som spurgte ham, hvorfor
han var saa sørgmodig. Mølleren
tænkte, at Pygteren dog ikke ^{skulle} hjælpe
ham, og vilde derfor først ikke
svare paa hans Spørgsmaal,
men tilsidst fortalte ham ham dog
det hele. Pygteren lovede strax
at hjælpe ham, naar han
blot maatte laane hans Kluder.

III Klasse.

Dansk Stil

ved

Halvaarsexamen i December 1876.

K. Lange.

Hvorledes har Befolkningen i Amerika

forandret sig efter Opdagelsen (1492)

Uagtet alle Menneskene nedstamme fra den samme Stamfader, har der dog efterhaanden udviklet sig en Uensartethed mellem de forskellige Folkeslag, som hidrører fra Landenes forskellige Natur og Klima samt fra Folkenes Udviklingsstrin. Amerikas Oldbefolkning hørte til to ^{forskjellige} veladskilte Grupper, af hvilke Eskimoerne boede i den nordligste Del, og Indianerne eller Rødhuderne i hele det øvrige Amerika. Eskimoerne stode paa et meget lavt Udviklingsstrin og ernærede sig af Jagt, Fiskeri og Sælhundefangst. Indi

anerne vare delte i Stammer, som før det meste og Inkefuldt i Peru. Indianerne troede, paa en
 vare meget smaa, og som laa i uopførte Guddom, som de kaldte „den store stand“, og paa
 Hvidigheder med hinanden. Disse Krige førte at de Døde skulde komme til ham, og naar de
 tes ikke saaledes, som man fører Krig i Cu, begravede en, gave de ham hans Hest og Va
 ropa, men inde i de store Skove, som dengang var med i Graven, da de troede at Vigen
 bedækkede den største Del af Landet, hvor de da, til den store stand var lang og besværlig.
 enkeltvis eller kun nogle få sammen, laa Da Amerikas Opdager var en Spanier,
 skjulte og søgte at overraske deres Fjender, blev Spanierne de første, som fik Besiddelse,
 som de da enten strax dræbte eller kun spaser der, og disse var meget betydelige,
 rede for siden at lade dem lide en endnu idet de udgjorde hele Sydamerika und
 skækkelige Dødt. Enkelte stode dog paa tagen Brasilien samt Mellemamerika
 et Kulturtren, som var betydeligt højere, saa Mexico og en stor Del af Vestindien. Brasil
 som Beboerne af Mexico, som endogsaa havde den kom til at staa under Portugal.
 en Keiser der boede i en stor belejstet Stad.

land anlagdes den første engelske Koloni, som fik Navnet Virginien, i Nordamerika og efter den Tid bredte det engelske Herre, ^{smættelse} ~~komme~~ sig hurtigt både imod Nord og imod Syd, og der indvandrede især mange Irlandsere. Omtrent paa samme Tid koloniserede Franskmændene Canada og desuden store Landstrækninger langs op ad Missisipi. I Nordamerika er der ogsaa indvandret en Del Tyske og Nordboere. Disse Forhold forandrede sig dog senere, idet Kolonierna rev sig løs og dannede selvstændige Stater. Foruden disse Indvandrede kom der ogsaa flere Milioner

Negere til Amerika; men nu er der kun Skattelavveri i Brasilien og paa nogle af de vestindiske Øer. I de Lande hvor de indvandrede Folk ere Spaniere eller Portugisere, er Indianernes Stilling god, og Spanierne have ogsaa blandet sig med de Indfødte; men i de engelske Kolonier ere de tidligere Beboere bleve utryddede eller trængte tilbage til dærlige Egne af Landet. Eskimoerne ere i Grønland bleve behandlade godt og have der antaget Kristendommen.

Danske Stil

til

Halvaarsexamenen 1876.

Fernan Windfeld.

Fjordenstøjolds Kamp med de svenske Fregatter.
I Foraaret 1713 laad Löwendals Galej
ved Bergen og var bestemt til at
ledsage Handelskibe. Engang
maatte det, under den unge Fjorden-
støjolds Kommando, ledsage nogle
Skibe til Holland, hvor det skul-
de opholde sig i nogle Uger. For-
denstøjold, som idelig var i Kamp
med de Svenske, syntes ikke
om at gaa ledig og uvirksom paa
Skibet i saa lang en Tid og sejlede
derfor af Sted. Da han kom op
under den svenske Kyst, gik han i
Land ved Götaborg, meldte sig hos

Kommandanten og bad ham
sende nogle Folke og Skibe ud for
at prøve en Dybt med det norske
Skib, som, tæt ved Byens, men
da Tordenstøjold forjæves havde
vendtet paa de Svenske i nogen Tid,
sejlede han bort, Paa Vejen mødte
hans imidlertid to svenske Fregatter,
som fulgtes af et mindre Fartøj.
Da Tordenstøjold så, at de sejlede
under danske Flag, troede han, at
de vare Handelskibe, og sejlede
derfor hen til dem for at se dem
efter, men da han kom paa Liden
af Fregatterne, strøge disse det danske

Flag og hejsede det svenske, og nu fik
Tordenstøjold det glatte Lag af
Kanoner og Bøsseknuger; men den
unge Heldst, som aldrig var bange,
opmandede sine Matroser og lod dem
skyde paa Svenskerne saa godt, de
kunde. Det første, som Tordenstøjold
tænkte paa, var at tage det tidligere
omtalte lille Skib, som fulgte med
Fregatterne, og som Svenskerne engang
havde taget fra de Danske. Da Torden-
støjold havde kæmpet i nogen Tid,
indsaa han nok, at han var nødt
til at flygte, hvis han ikke vilde
udsætte sig for at falde i Svenskeres

Handen. Han sejlede derpaa bort
med sit næsten ødelagde Skib, men
naaede dog lykkelig til Norge, og i sin
Rapport til Kongen, sagde Fjorden.
stejold, at han vel kunde have til,
føjet de Svenske større Tab, hvis han
vilde have udsat sit Skib for større
Fare!

Halvaarsesamen i December 1876

Dansk Stil

2 Klasse

Jens Jørgensen Petersen.

Tordenskjolds Kamp med to svenske Fregatter.

I Aaret 1713 laa Lovendahlgallij, som
kommanderedes af Tordenskjold ved Bergen
i Norge. Han skulde derfra ledsage nogle
Handelsskibe til Holland, hvor han skulde
blive nogle Uger. Overfarten gik godt, men
det kunde ikke Tordenskjold, som var vant til
at hvide sig i Kattegattet, at ligge stille
i en Havn. Han tog sig derfor den Frihed,
at lette Anker og sejle over til Gøteborg,

hvor Helten sendte nogle Gesandter ind,
som skulde sige: Send et Skibud til vor
Løjtnant, som hedder Jordenkjold, med
samme Stykke som han, thi han ligger
rede til Kamp uden for eders Haav. Vessel
vartede en Dag, men ^{da} var ikke lod sig se en
Fjende, lattede han Anker og styrede over efter
Skagen. Her mødte han to svenske Skibe,
hvoraf den ene, Ny Älfborg havde 44 Kanoner,
den anden, Kalmar 50 Kanoner, med disse
fulgte endvidere et andet lille Skib, som
Svenskerne tidligere havde taget fra Dansker.

ne. Disse Skibe hisiede, da de saa Lovens
sahligallij, dansk Flag, forat narre Vessel.
Dette lykkedes dem ogsaa; thi Vessel hob, da
han saa det danske Flag over Siden paa
dem, forat preje dem, men da fløj et
svensk Flag i Vejret paa Skibene og de
gav Vessel deres glatte Sag. Kaptainen
paa den danske Galley, blev hede om
Gjæerne ved denne uventede Hilsen, men
sendte snart, oplysnings af deres unge
Løjtnant, deres fulde Sagind over Sjædens
Tak. Nu vilde Vessel kræbe op for Vinden,

hvilket ogsaa lykkedes efter et Par Timers
Kamp, men man fik ham den Takke, at
afskjære det lille Skib Vejers, han lod
derfor falde af for Vind, og besluttede at
tage det ved Entering. Men ikke
saarligt havde Fregatterne bemærket
dette, for de var med sig, og mishand-
lede Vessels Skib saaledes, at Toppe-
masten blev skudt overbord, og hele
Skaridsen blev fuldstændig nedskudt
og ødelagt. Vessel kunde nu ikke
mere holde Stand, og var glædet ved, at

slippe saa godt derfra, som han gjorde,
og kom saa i Havn og fik sit Skib repareret.

Han skrev derpaa en Rapport til sin Kap-
tein, hvori han bad om Forladelse fordi han
forlod Pladsen. Og derpaa ventede han
Handelskibene tilbage fra Holland.

Dansk Stil

ved

Juleexamen i December 1876.

af

Jørgen Korsbøl.

Tordenskjöld's Kamp med to svenske Fregatter.

I Foråret 1713 laa Lovendals Galej ved Bergen i Norge og skulde ledsage nogle Handelskibe til Holland, hvor den saa skulde forblive i nogle Uger. Det var ikke til at holde ud for Væssel; han, som var vant til at tumle sig paa Havet, skulde nu ikke bestille andet end at spadsere op og ned ad Dækket med Hænderne i Lommen. Det kunde han ikke holde ud, og en Dag viste han sig udenfor Göteborg. Han sendte da et Bud ind til Generalen i Byen og lod ham

sige, at nu var han her og vilde nok slaa
med ham. Vessel ventede en hel Dag paa
Budet's Tilbagekomst, men da det ikke
kom noget, sejlede han op ad til Skage,
rak. Her fik han en varm Dag. Han
møilte to store svenske Fregatter, den ene
paa 44 og den anden paa 50 Kanoner, som
vare ledsagede af en tredie endnu mindre.
De hissede først det danske Flag, og Vessel
sejlede ind imellem dem; men det kom han
i en Felde. Thi lige da han var kommen
der ind, hissede Fregatterne det svenske Flag
og gave ham det glatte Lag. Her var saa
ikke andet for Vessel at gjøre end at give

Var paa Tiltale. Efter to Timers Forløb
prøvede han paa, om han ikke kunde
komme frem imod Vinden, hvilket og,
saa lykkedes, men da kom Vessel i Tan-
ker om, at han vilde erobre det tredie
lille Skib. Han vendte ultiid om, men
da kom de to Fregatter til Sjælpe og
Løvendals Galej blev saaledes tilredt, at
Fokkemasten gik over Bord, og Vessel
maatte være glad, at han slap helskin,
det denfra. Han søgte da til Norge, hvorpaa
han sendte en Rapport til de svenske
Fregatter. I Rapporten skriver han

omtrent saaledes, jeg kunde jo let være
bleven og ladet mig skyde i Tærk, men
da det ikke vilde have været gavnligt
for hans Majestæt, lod jeg det være.*

Jeg skulde desuden til Holland, hvor nogle
le Skibe ventede min Tilbagekomst!

Vessel fik derpaa sit Skib sat i Stand
og sejlede saa til Holland.

Dansk-Stil.

ved

Halvaarsexamen 1876.

H. N. Rau.

2 Klasse.

Tordenskjolds Kamp med to svenske Fregatter.

I Foraaret 1713 laa Lovendals Galij ved Bergen i Norge, fordi den skulde ledsage nogle Handelskibe. Men i Sommeren blev den ledsaget af Vessel til Holland, hvor den saa blev liggende i nogle Uger. Her kjedede Vessel sig forfærdelig; thi han var vant til at tumle sig, og her maatte han nøjes med at spadserere paa Skibets Dak. Nogen

Tid efter, sejlede han med Lovendals Galij til Gøteborg, medens Handelskibene blev i Holland. Da han var tæt udenfor Byen, sendte han Bud til den kommanderende General

om at sende nogle Tropper ud til sig;
men da han havde ventet forgjæves en
hel Dag og der ingen kom, sejlede han
op i Kattegattet, hvor han mødte to
Fregatter med dansk Flag, som havde
et lille Skib bundet bagefter. Den
ene havde en Besætning af 40 og den
anden af 50 Mand. Vessel var ikke
bange, han sejlede ind imellem dem,
men pludseligt tog de det danske Flag
ned og hejsede det svenske. Da blev
han ikke glad og hans Matroser
endnu mindre; men de slap dog
lykkeligt derfra. Nu søgte han at
skjære det lille Skib fra, som var
bundet til Fregatterne; thi det havde

de taget fra de danske. Da Fregat-
ternes Mandskab saa det, begyndte
de at fyre paa Lovendals Galej
og ødelagde det i den Grad at det
neppe kunde komme i Land. Unde-
lig kom Vessel indtil Norges Kyst
med Lovendals Galej; han sendte da
en Rapport omkring i Landet, hvori
han undskyldte sig, fordi han havde
trukken sig tilbage; thi han syntes
at Kongen ikke kunde være tjent
med at han havde ladet sig sky-
de. Lovendals Galej blev nu gjort
istand og det var paa Tiden at
den skulde til Holland, forat hen-

te Handelskibene.

Dansk. Stil

ved

Høivarsexamen i Decr. 1876.

af

Julius Lind. Leen. Klasse

Jordenskjelds Kamp med
to svenske Fregatter.

I Aaret 1713 laa Vessel ved Bergen i
Norge, forat convejere Handelskibe.
Med en Del af disse sejlede han da til
Holland, hvor han skulde blive nogle
Uger. Men Vessel syntes ikke om,
at gaa ledig op og ned ad Dækket med
Hunderne i Lommene, og hans gamle
Skeepsplads Kattegattet trak ham
til sig ligesom en Magnet. Han lot
sæde derfor Anker og sejlede til Gøt-
eborg, hvor han sendte Bud til Kom-
mandanten, at han var rede til at
slaaes, hvis han vilde sende en Flue

ke, der var ligesaastor som hans egen
imod sig. Men da han havde ligget
her en hel Dag, blev det ham for me-
get, og han sejlede ud Skagen til.

Da han var midt ude i Kattegat,
saa han to store Skibe, som led-
sagedes af et tredie mindre. De hav-
de alle tre danskt Flag, og Vessel sejlede
da ind imellem dem, for at prae-
dem. Men da hejsede de pludselig
det svenske Flag, og gav ham det glae-
te Lag. Vessel kunde ikke gjøre andet
end det samme, og besvare deres Hil-
sen, omendskönt hans Matroser ble-
ve hede om Ormen. Det var to svenske

ske Freyatter, den ene hed „ny Elfborg“
og bar 44 Kanoner, den anden hed
„Kalmar.“ og bar 50 Kanoner. Det tre-
de Skib, som fulgte med var, var
et, som Svenskerne havde taget fra
Danskerne. Da fik Vessel den Tid,
at han vilde afskære det lille Skib
fra de to store, og han sejlede da i den
Hensigt op mod Vinden. Men her
blev han saa forskudt, at Fokke,
masten gik overbord, og hans Skrog
saa ud som et Sold. Han skryndte
sig da at undvige og sejlede til Nor-
ge, hvor han fik sit Skib lappet i
gjen i den. Frieren var en ung og si-

ledet til Holland til Handelskibene.
Han skrev da sin Rapport til Kongen og sagde, at han nok kunde have lidd sig skyde i Sank; men han syntes det var et Tab for Kongen, hvis Handelskibene skulde ligge alene i Holland.

Dansk Stil

ved

Halvaarsdagen 1876

Anten Thure.

Fjerdensstjolds Kamp med to svenske

Fregatter.

I Februar 1713 laa Livendahls Galij i Norge

saa nær Bergen, den blev brugt til at conveyere

Handelsskibe ned til Holland og andre Steder.

Da skulde Vessel føre et Antal af disse Skibe ned

til Holland, og der skulde han blive liggende

nogle Uger. Men dette kunde han ikke udførelse,

thi han, som var vant til at færdes i Skagvat og

Kattegat og der at staa med Svenskerne kunde

ikke finde sig i at gaa op og ned af Lækket med

Handlerne i Lovvoren fra Morgen til Aften, det var

uomuligt for ham.

pludselig udenfor Göteborg. Han sendte derpaa Bud

til Kommandanten, at han var der, og at han

skulde sende en passende styrke ud for at kæmpe med

ham. Da Vessel havde ligget og ventet der en hel Dag,

sejlede han nord paa og stod op med Skagen, men

hvor fik han en varm Byd.

Der kom to svenske Fregatter, det var Ny-
bispens, som

førte 44 Kanoner og Kalmar, som havde 50, disse fulgtes

af et mindre Skib. Da Vessel kom dem nær, sonde

de det danske Flag, men da Livendahls Galij vilde

kom for at undersøge dem og sejlede imellem dem,

kom den i en Fælde. De svenske Fregatter strøge det

danske Flag og ligeside det svenske, hvorpaa de beskade

Galijen fra begge Sider. De danske Matroser blev

hede om Gørne, men deres unge Chef beroligede dem
snart. Vessel søgte at komme ind af Falden ved
at gaa op mod Vindens, og det lykkedes ham
efter et Par Timers Kamp; men da faldt det
Vessel ind, at han vilde tage det lille Fartøj, som
Svenskerne engang havde taget fra Danskerne.
Han gik for fulde Sejl ned imod det, og han vilde
have taget det ved Entring; men da kom Fre-
gatterne det til Hjælp, og løvordatils Gals fik
saa mange Skud, at den sank ned som et Lodd.
Den styrede Vessel til Norge, hvor han fik Skibet
gjort istand, og i hans Rapport til Kongen skrev han:
„Jeg kunde vel nok have ladet mit Skibe synke i
Lynk, men det kunde deres Majestæt jo ikke have

ward fynt med og Skibene i Holland, som jeg
var oat til at conveyere, havde saameget vorte
lange." Livendahl Galej var nu lappet sammen,
og Ferien var forbi, derfor sejlede Vessel igen til
Holland.

Halvaarsexamen 1846.

II K.

Dansk Stil.

H. Hansen.

Tordenskjolds Skamp med de svenske Fregatter
i Foråret 1713 laa Livendals Galj i Norge, uden
for Bergen, hvorfra den skulde ledsage nogle
Handelskibe til Holland og blive der nogle
Uger. Da Vessel, efter at han havde tzig opfyldt
det Koen, der var bleven paalagt ham, havde
ligget for Anker nogle Dage ved Hollands Kyst,
langtes han efter at komme tilbage til
Skagerak og Kattegattet, der vare hans gamle
Tumlepladser, thi ikke at bestille andet, end
at gaa op og ned ad Dækket, passede sig ikke
for Vessel. Han lattede da Anker og sejle
de tilbage til Kattegattet, hvor han kaste
de Anker udenfor Göteborg, han sendte strax
et Bud i Land til den kommanderende

General og led ham sig, at han var rede vandt snart deres gamle Mod og gav Tjenden
til at kæmpe mod en Stykke, der ikke var igjennem det glatte Lag. Vessel strakte besten
større end ham selv. Da han havde ligget sig at krige mod Vinden, og da det efter
en hel Dag og ventet paa Læs, sejlede han et Par Timers fortsat Kamp. Lykkedes ham
over mod Skagerrak. Her kom to svenske at komme ud af Tjendens Ild, fattede han
Fregatter, Ny Elfsborg paa 44 Kanoner og den Beslutning at tage det mindre Skib,
Kalmar paa 50 Kanoner, og et mindre Skib imod som blev beskyttet af Fregatterne, og som
ham, de begjæde for at vildledde Vessel det dan- de svenske havde taget fra de danske.
ske Flag; han sejlede ogsaa strax ind imellem dem for at prøve og undersøge dem, men
pludselig hejsede Svenskerne det svenske Flag. Han sejlede da^{ly} imod det og besluttede at
isolede for det danske og gav ham derpaa det tage det ved Indring. Men nu kom Fregat-
terne det til Hjælp og sendte Vessel det ene
glatte Lag efter det andet, saa at hans Skib
blev meget ilde tilredt, og Folkemasten
gik overbord. Vessel skyndte sig hurtigt at
de lokket dem i en Falde, men ~~deres~~ gjensv

komme ud af denne ulige Kamp og sej-
lede derpaa tilbage Norge for at faa sin
Galej repareret. Herfra skrev han i sin
Rapport til Kongen: jeg kunde vel have
ladet mig skyde i Lønt, men jeg syntes, at
hans Majestæt ej var tjent dermed. Da han
harde faaet sin Galej repareret, sejlede han
til Holland igjen for at ledsage Gibeens
hjem.

Dansk Stil

ved

Halvaarssexamen i Decbr. 1846.

2^{den} Klasse.

N. J. Lütken.

Tordenskjolds Kamp med to
svenske Fregatter.

I Foråret 1713 laa Lovendahls Galij
for Anker ved Bergen i Norge. Den brug-
tes til at konvoque Handelskibe og sej-
lede hen ad Sommeren med nogle til
Holland. Her laa Tordenskjold ledig og har-
de ikke andet at bestille end at spadseere
op og ned ad Dokket med Hønderne i
Lommen. Dette var alt for kjedeligt
for ham, der var vant til at tømle

sig i Skagerrak og Skattegat i Skampe med
Tvenskeene; han littede Anker og viste
sig kort efter inden for Gøteborg, hvor
han sendte det Bud til Hornwardenten,
at han vilde slaaes med ham, hvis han
sendte ham et Skib, der havde en Besat-
ning, der var lige saa stor som hans eget
Skibs Besatning, i Møde. Da han havde
vundet forjættelse i nogen Tid paa det svenske
Krigsskib, sejlede han over mod Væst-
ad Skagen til. Her så han to Krigsskibe,
som havde et andet lille Fartøj bagefter,

styre henimod sig. Da de højede dansk
Flag paa Masten, sejlede han hen til dem
for at praj dem, men her ved Løb kom i
en Flaad; thi da han var kommen ind
imellem dem, toge de det danske Flag ned
og højede det svenske, og paa samme Tid
brød de en Salve af Kanonkugler stygge
hen over hans Skib. Endskjønt hans Skib
maat beskjætt med, optog han dog Ham-
pen med dem. Efter et par Timers Kamp,
lykkedes det ham at knibe op mod Fjenden,
og da han så, at det lille Fartøj kunde

tager, sejlede han ned imod det og vilde tage
det ved Entering; men da de to andre Skibe
kom det til Hjælp, indsaa han, at han selv
ten maatte lade sig skyde i Sank eller trække
sig ud af Kampen. Han valgte det sidste
og ankom til Kongen glad ved at være sluppet
saa godt ud af denne farlige og ulige Kamp.
Sin Rapport bad han om Færløse, fordi
han havde trukket sig ud af Kampen, og
skrev til Kongen: "Jeg kunde vel have ladet
mig skyde i Sank, men jeg syntes, at Hans
Majestæt ikke kunde være fjent med at miste sine
Skibe."

Danske Stil.

Halvaarsexamen.

Karsten Hansen.

Fjerdenskjolds Kamp med to
svenske Fregatter.

I Foraaret 1713 laa Livandabils Galj i
Havnen ved Bergen for at koregjøre Handels-
skibe, og her paa Lommenen affik den med
en hel Samling af saadanne Skibe til Hol-
land. Her skulde den have ligget i nogen
Tid for Andet; men dens unge Echeff, Siler
Wessel, kunde ikke redholde at gaa orkesløs,
thi han var vant til stadig at kørpe i Skak-
kerak og Skattegat med svenske Skibe. Derfor
sejle de han ogsaa bort en Dag, og kort Tid ef-
ter såa man ham i Skattegattet uden for den
svenske Kyst. Han sendte Bud i Land

Sil den kommanderende General, at han
vilde kempes med ligesaa mange svenske
Tropper, som han havde danske; men der kom en
sit Svær, hvorfor Wessel sejlede over mod Skagen.
Her mødte han to ^{svenske} Fregatter, og
Kalmars, tilligemed et mindre Skib, som
alle forønde danske Flag. Wessel sejlede ind med
dem de to Fregatter uden at åbne nogen Lidt;
men pludseligt hørtes det svenske Flag, og
Livendabils Galy fik begge Skibes hele Besætning.
Matroserne blev noget bledt om Grønde; men
Wessel opmuntrede dem til at tage godt fat, og
han blev ikke de svenske noget Løst skyldig.
Det Før Sumer fortsattes Kampen; men
da nu Wessel vilde erobre det mindre Skib,

som Fregatterne havde taget fra de danske; fik han
ikkesaadan Røjs af Kugler, at Følkemasteren styrtede
sede over Bord, og Skroget så ud som et Føld.
Da anså Wessel det for raadeligt at komme
i Sikkerhed, hvorfor han sejle ind i en Bælt
under Norge. Her afsendte han en Periode
til den danske Konge for at berette om Kam-
pens Udfald og bede om Tilgivelse, fordi han
havde brutet sig ud af Kampen. Det hedder
deri, at han gjerne kunde have ladet Livendabils
Galy steyde i Løst, men deromst kunde Han-
gen ikke være tjent, og saa kunde han heller
ikke ledsage Handelskibene tilbage til Nor-
ge igen. Da hans Skib var nogenlunde ud-
bedret, var hans Feritid snart forløbet, og

det var paa Tiden, at han maatte sit Holland
for at kunde Handelskeibene.

Dansk Stil (for Opgave)

ud

Malvarisæmnen, December 1876

Levi Jensen

V Alasie.

«Hvorledes skulde vi dømmes om Tolens Udsagn:
«Frisingen lykkelig, for han er død?»

Dette Ord af Vismanden Tolon, hvilket jo er
blevet saa betydningsfuldt, udtalt denne i sin Samtale om
den rige Lyderkonges «Frisius» der ansaa sig selv
for lykkeligst af alle, men som Tolon overbeviste
om, at man ikke kan frie nogen lykkelig,
for efter Døden. Skulde vi dømmes om dette Tolens
Ord, da maa vi sige, at det noksige tillysende
giver os, hvilket Vismand ^{han} [Tolon] var, og at det jo
er en Sandhed, derom kan man ikke tvivle; for
lige saa lidt som man kan holde en Dag smuk
for om Aftenen, naar den er tilende, lige saa lidt
kan man ogsaa kalde et Menneskes Liv lykkeligt,
for dette er Sluttet, forens Døden, som
indr alt, indtræffer. Et lykkeligt Menneske er
naturligvis et Saadant, som er i Besiddelse af
alle Livets Goder, Rigdom, Magt, Ære, Frihed, og
saa i alt, hvad han forestager sig her i Livet, har
Lykken i sit Folge. Denne Lykke, som dog her er

fortvælt og kiedelig, varer af denne Grund langt
fra vort. Men som kiedeligt smiltyst og kiedelig,
til gjettes, og det vil ske desto lidligere, jo daar
kjere som bruger den. Og for som man altid
hinder paa, at den, som alt andet godt, som man
overfor som en Gave, som man som glæmmer
dele og mere og mere vilkørlig i sig selv at have
opnaaet sin Lykke, ja endog gaar over til at
tilbede den og gjøre alt for at forage den, da vil
de det vistnok være meget bedre, om man
ikke havde gaaet den, thi da bliver den til For-
dærelse for et menneske, og af at den Lykke,
siger for var tilbede, bliver der ikke andet
tilbage end gammer og Glendighed, — indtil
den komme og gjør Ende paa denne vilde
Tilstand. Vilde man nu prøve et indadværts
møde, naar han står paa sin Lykkes Ende,
Lykkelig, da maa man rigtig nok sige det
Ora tilfage ejen ved Lynd af heris Glendig-
hed, og vende med at spørge sin Løse over ham,

indtil han havde oplyst at leve. Dermed,
naar et Menneske hele sit Liv igjennem
hinder paa, at at hans Lykke er en Gave
fra Gud, og som som bruger den med
Naadeheld, da kan han prøves lykkelig efter
Guden. Saaledes anseer ² Menneske sig, som man
for sigt, for lykkelig ved sin Nidder og Abage,
og tilligede ikke Tolow. Menning som manke
sige, at hans Nidder var uforgjængelig, som
svart lade han underledes, thi da han, ifølge
Oraklet's Ord var gaaet over til den. Halvs om
Lidelse, thi han allerede elæst af den og fangt
et af Prierkongen Gjør; og det var da alle
med hans Nidder og Lykke, og han maa
sande Tolow Ord: "Fris ingen lykkelig, for han
er det!" Naar et Menneske bruger sin Lykke paa
rette Maade, som man heller ikke af følgende
Grund prøve ham lykkelig for Gud, som det
den fuldstændig for hans Lykke. Men er man
nu paa at gaa over til den vige Talig, fordi

han, medens han lever. Der tænkes ~~der~~ Gud for
sin Lykke, og kan der da tænkes noget lykkeligt,
lige end at gaa bort herfra, og saaledes løses fra
al Noje og alle Sorger, som hvorfrem saa mange
her paa Jorden? — Det er altsaa en stor
og smuk Sandhed, som saaledes her er sagt, og
den giver os en kort Fremstilling af, at et Menneskes
lykke kun er Takke og Kærlighed, og man kan
kun i en Fortids forandring se et vil enigelig Anvendelse
delte af den. —

Dansk Stil I.

Kalvarexamen i VI^{te} Klasse 1876.

A. J. O. Oringy.

2
Hvad skulle vi domme om Solens Udragn:

„Er ingen lykkelig, for han er død!“

Lykken er en underlig Trold, hvis Leger med alle
saa mangefald^{te} Lyder af gammelt Ord, og Modsat-
tinger mellem Lykke og Ulykke fremstilles sig ofte
for os i det daglige Liv, de kristne, der tro paa
en almægtig Skyld, tillægger eller burde ikke tillægge
disse Begreber Lykke og Ulykke saa stor en Betyd-
ning, som de gamle Romere og Grækere gjorde; de til-
bed dem endog som Guder. Man mente dengang almindelig,
at den største Lykke var at opnaa i dette Liv,
og at Livet i den anden Verden var tank og glædesløst;
en Modsatning til denne Anskuelse har vi i den sekjen-
de Solens Udragn i en Samtale med den rige Lykkelige
Konge Astor: „Er ingen lykkelig, for han er død.“
Vi ville i det følgende inderligere denne Sætnings Rigtig-
hed.

Spørgemalet bliver naturligt først: Hvad er Lykke?
Sik for et bedevet Standpunkt vil Lovet lyde: Lyk-
ke er Rigtighed; de kristne kæde ikke en rig Mand

absolut lykkelig, naar han har Ulykke fjer i sine
miljøforhold, paa den anden Side kende vi en fattig
Mand lykkelig, der er stund og kraftig, her en god Kone
og sine Børn, der ansag i Tiden kunne hjælpe de
net Tænder paa deres gamle Dage. Vi kunne altsaa
sige, at det for et kristeligt - hvidpunkt Lykke er
en saadan Skilling, hvor enhver er hjælpes med, hvad han
har. Kan man nu opnaa Lykke her i Verden? Vi
de mangler sig skand, som kaldes lykkelig; den samme
rige Mand har maaske alt, hvad man kan ønske sig
af jordiske Gode, og lever et lykkeligt Familienliv;
men den mangler han maaske ligesom Lighed, som jo
er en Betingelse for en rent Jæl, og som en Dje-
velsøf følger han sig saa meget i lykkelig. Et saa en
Kongepatulant kan Lykken med sig til en Tid, kunne
men der ofte en anden Tid, da alle hans Patulante
over gaa gælte, og han efter haanden taber dem med
alle opholdende Gældstykker, kan blive nu udbragte
til at arbejde for det daglige Brød med sine hæl
Detten Arbejde venter Manden, han kan ikke haale

det vante Skid og Skab, og Tilgaa bliver, at han kan
have sin Helbred og tilværelse i det Livet til. Som
Kandallensand venter et Skib, paa hvis Ladning hans
Egtskab beror, Skibet forlæser, og Manden er nu
en fattig Mand. Af ovennævnte Exempel for det dag-
lige Liv er vi, at naar en den ene Dag staa paa
Lykkeljergene stog, kan han glide ned til staden af Bje-
get den andre Dag for saa atter vejremmelig at an-
byde sig god; der er et gammelt Ordbrug, der siger
Lykken er af Glat, hør det bister, naar hør skimmer
klar. I Historien kunne vi ogsaa finde mange Exam-
pler, der bevise Rigtigheden af dette Ordbrug. Der
skal endelig Lykke ikke den Glat for et Tapet; han
har, hør Bølg den at sigt hør venter det hør Europa,
blev nu indskrænkede til en lille Ø, hvor han maatte
finde sig i mange Ubehageligheder, som Englandsme-
perforer ham. Vi de realiter, hvor hørfield Lykken
liger med skimmer, men for os kristne bister
den sande Lykke ikke i jordisk Lykke, men i et sa-
ligt Liv efter dette, i den vige uforgængelige Lykken.

i det evige Liv. Dette er de kristnes Mening; og den
for anden vi os ikke uden Gnist, naar vi hore den
Lobning udtalt af en Hednings Mand: Paa ingen lykkelig
for ham er død. Solen maer tilfælde have lark Lykkes
linefælde Spil at kjende; eller haark han ikke sagde de
de Ord da de gamle Fortælling om det andet Liv
jo var en Raedse, som vi har omtalt. I Fortællingen
om Polykrates Ring have vi et Exempel paa en rigtig
lykkelig Mand; men han, der tillykeladende var saa
lykkelig som nogen, har vist haft mange Timer,
i hvilke han frygted for, at Lykken skulde forbyde ham.
Naar Solen siger: Paa ingen lykkelig, for ham er død, hen
viser han til en tom Lykke paa den anden Side Graven, den
kristne Verind til en rig og evig Lykke; men det forstær sig
af sig selv, at ikke ethvert Menneske bliver delagtig i
denne Lykke; „enhver er sin egen Lykkes Lørd“; og det
kan man vist se med Øjeblik, naar Tælle er om den
evige Lykke. Vi have nu set, hvor uheldig Lykken er her i
Livet, og at det ikke er den rette Lykke, man opnaar ved
Rigdom og deilige; og vi ere tilbøjelige til at erkjende Rigtig
heden af blinde Ordene: Paa ingen lykkelig, for ham er død“.

Dansk Stil

ved

Halvaarsexamen 1876.

L. H. Finne²mann

6te Klasse

Hvad skulle vi dømme om
Solons Udsagn: „Pris ingen lyk-
kelig, før han er død?“

„Pris ingen lykkelig, før han er død,“ sagde
den vise Solon til Kroesus, der ansaa sig
selv for det lykkeligste menneske paa jorden.
Hvad skulle vi nu dømme om dette Ud-
sagn? Er det rigtigt, eller er det ikke rig-
tigt? — Mange mennesker synes lykkelige,
efterdi de ikke have mangel paa
jordisk Gæds, og derved se sig i Stand
til at opnaa alle de jordiske Gleder.
Men, hvad kan det hjælpe, naar de f. Ex.
mangle Sundheden eller ere plagede af
indre Uro. Livet bliver dem da under
saadanne Omstændigheder en Plage i-
stedet for en Gleder. Der gives dem, der lige-
som Kroesus ansaa sig selv for de lykkeligste
Mennesker paa jorden. De vide ikke, hvad

der han tilstøde dem i Livet, eftersom Fremtiden er indhyllet i Mørke for enhver. Ofte ender den Dag med Graad, som er begyndt med Glæde. Ofte er det hendet, at den, der paa en Tid har anset sig selv for det lykkeligste Menneske, kort efter paa Grund af ulykkelige indtrufne Omstændigheder har anset sig for det mest ulykkelige. Dette har vistnok været Tilfældet med Proserus, da han stod paa Baald og raabte, "Solon! Solon! Solon!" Den vise Græker havde ofte set og lagt Mærke til Lykkens Omskiftninger og kommen til Erkjendelse af, at hele det jordiske Liv med dets Glæder og Fornøjelser kun var Tant og ikke noget, der kunde skjøn-

ne varig Lykke. Man ansaa derimod dem for lykkelige, som vare døde, efterat de havde udført en eller anden hederlig Gjerning, f. Ex. dem, der vare faldne i Kampen for deres Fædreland. Thi saadanne havde faaet en hederlig Død og vare Gjensland for Ros og Lovtaler af de kommende Slægter; men de, som havde endt deres Liv paa en uhederlig Maade, dem ansaa man for ulykkelige, efter som de bleve omtalte uden Ros og paa en randerende Maade af de efterlevende. — Saaledes dømte nu den vise Hedning, idet han ansaa Mennesket for lykkeligt, naar det efter sin Død havde opnaaet at blive Gjensland for en rosende og hederlig Omtale. Thi efter

Døden var man ikke mere udsat for
Lykens Omkæftninger, og den Ære, man
havde erhvervet for den, maatte vedra-
re bestandigt blandt Efterkommerne.
— Vi Kristne mene ikke, at vi blive
lykkelige ved at omtales paa en hø-
derlig Maade af vore Efterkommere eller
ulykkelige ved at omtales slet, men
naar vi kunne fors vare vor Offindsel
her i Livet for Guds Domstal, saa ere
vi lykkelige, hvad enten Menneskene
mene det eller ikke.

Vi kunne altsaa ikke værdsætte et Mennes-
kes Lykke, naar vi have set Enden
paa hans Dage, men først i den an-
den Verden bliver det aabenbaret for os.
Men Hedningerne, som ansaa det jor-
diske Liv for det vigtigste, og hvis Fone

stillinger om Livet efter Døden vare y-
derst mørke, kunde umuligt domme
anderledes.

Dansk Stil (fri Opgave)

ved

Halvaarsaamen i Ribe Katedralskole 1876.

J. C. Petersen.

Hvad skulle vi dømme om Solons
Udtale: Prøvingen lykkelig, for
han er død?

Perikles er fortællingen om Milet mellem
Atheniensernes Lovgiver, den rige Solon, og
den rige og mektige Kong Kroisos i Ly-
dien. Da Kroisos førte sin Gæst om
i sit Palads og viste ham sine uhyggelige
domme, blev han en hængsel ved Solon,
at af sin egen Højd og Hørlighed, at han
overmodig udtalte: "Kan nogen være lykkel-
ligere end jeg?" Solon lod sig imidlertid ikke
blende af denne Prøft, men sagde
sankfuldt til Kongen: "Prøvingen lykkelig,
for han er død!" Kroisos kom irskelig senere
til at sende dette, og da Perikles havde er-
bød hans Land, og han selv stod på

Beudet for et lidet Tidens, husedes hans Løns
Død og erkjendte deres Sandhed.

Hvad skulle vi da med disse om disse
Løns Død? Hvad var vel hans Mening
med dem? Han var Kong Christian's Krig
og Rigsdom, han var frimodig; husedes han
selv vilde sig lykkelig. Hvorfor skulde da ikke
ogene hans se den store Lykkelig, han havde
havt selv og alle andre ansaa for at være
det, og som ogene vistelig var i Besiddelse
af alt det, som vi her paa Jorden regne for
de højeste Guder? Og dog, husedes sig ikke
beogte af alt dette, men udkalder hine sine
Dæmoner. Var de ikke Kiens vistelig lykkel-
lig? Jo, det lader sig tilvære ikke nægte.
Med hvad Løns kunde da den visse Guder

hale saaledes? Han, den kedelige Tilværelse,
maatte ansaa det for det højeste at leve et
hadeligt, lykkeligt Liv her paa Jorden
lige vel sine Død, for det andet Liv han
de selv som Kedning naturligeris ikke
kanke. Løns men altsaa havde sigt hine
Død med Tanker fæstet for alle de hime-
lige Guder's Følgangelykkel, ved Tanker
om, at Fremtiden er lukket med et høit
særk at ikke vide, hvad den vil bringe,
og at Lykken er højst usikkelig og lang-
sald. Han her altsaa villet sigt Kiens,
at hvor nægtesig og sig han end var, hvor
lykkelig han end ansaa sig for at være,
kunde han dog ikke stole paa, at lyk-
ked aldrig vilde forlade ham, ~~og~~
og selv man først ved Dødens kunde sigt

om et Menneske, om han havde været
lykkelig eller ikke.

Her er et Løve usikkert. Det, idet han siger
dette? Ja, idet Mening, heri kan man
have sagt det, kan man ikke nægte,
at han har udtalt en dyb Sandhed,
der tilstrækkeligt beviser et Menneskes
Historie gennem Tidene. Af berømt
Mund, der have maattet gøre Sandhedens
heraf, giver de samme mange. Der ville
en Exempel blot nævne Sveriges
Tyranne Polykrates paa Samos, hvem
Lykken begrundede i den Grad, at han
ikke engang kunde kende sin Ring i
Havet uden at se den tilbage i øjet, men
en dag bilidat maatte det end forsvinde.

Det er for en skjæbning Sveriges
Kænde, som det er det store Napoleon,
der pludseligt blev øydet for Lykens
Højdepunkt og tilbøjede Tilbagegang
af sit Liv i Tungenket paa en lille
Ø midt inde i Havet. - Løve Ord kunne
egentlig opfatter paa en anden Maade, nemlig
saaledes, som om man ikke skulde kunne
være lykkelig ved at leve. Dette kan
smidlertid ikke være sandt, thi end her
ikke skabt Menneskene til idet Ulykke,
vi vide ogsaa godt, at der er mange Lyk-
kelige Mennesker her. Løve kan naturlig-
vis heller ikke have ment dette med
sine Ord.

Hvad lære vi altsaa af Løves Udsagn?

Vi lære, at man man søge sig for Det,
mod og Stolthed, naar man eyner at
være Lykkens Skjædebror eller eyner
at have det ene eller det andet for sig
sine Medmennesker. Modgang kan her,
hig indtænde sig og lidt. Adlydere af utrold,
Se alt det, hvoraf man kommer sig
en meget. Alt gaar i en evig Værelgang
her i livet, op og ned. Lykken er sjælden
for noget Menneske varig, eller med Dig,
Svens Ord:

Lykken kun er en underlig Trold.

Dansk Stil

ved

Halvaarsaamen 1876.-

Otto Rosenstand.

Hvad skulle vi dømmes om Solons Udsagn:
„Pris ingen lykkelig, før han er død.“ —
Vi hørte ofte i daglig Tale et Menneske ud-
bynde om et andet, „Hvor han er lykkelig!“ Han
mener da, at Lykken bestaar enten i frekvent
Velvære eller i Ansæelse blandt Medborgere eller
Lignende. Det er et Spørgsmaal, som enhver saa
tidt har talt om eller tænkt over, „Hvornaar er
et Menneske lykkeligt? Kan vi haandlet Lykken
opnaas her i Verden?“ Som saa ofte hændte vi
os til de gamle Grækere, saf hvem vi have læst saa
meget og spiroge om, naar de mente, at et Men-
neske var lykkeligt. Vi have da her det bekjend-
te Udsagn af Solon: „Pris ingen lykkelig, før han
er død.“ Vi ville i det følgende tage Solons Mening

under Overvejelse.

Efter de gamle Traskulle enhver efter Døden stige pine og angste ham, altid maatte han staa Fæ-
ned til Hades' Rige i Underverdenen. Han skulde for at miste sin Anselde, sin Rigdom, eller hvalde
eynes, at dette de henfæres Ghettoes altid maatte vare andre ydre Guder han nu var i Besiddelse af, og
alt andet end tillokkende for de fine, kjække Gue-
lere, og at enhver derfor med Angst maatte se hen
til den Time, da han skulde dø. De kom vil med ogsaa
i Begyndelsen ændre sig over, at hvis en Gæster
udbrød, 'Pis mig lykkelig, for han er død!' En Epik
være vilde ikke siges slegt; drivet og det Næderen
var for ham det ene rigtige. Men Solon, den viseste
Mand paa sin Tid, saa, at et Menneske, hvor had-
lig en Stilling han end indtog i Samfundet, hvor
sig han end var, kort sagt, hvor lykkelig han end
kunne agnes for andre, dog aldrig helt vilde blive

fi for Sorgen og Bekymringer, altid maatte noget
han staa Fæ-
ned til Hades' Rige, eller hvalde
andere ydre Guder han nu var i Besiddelse af, og
var det saa ikke bedre at være paa et Sted, hvor
der ingen Sorgen var, end det, som kunde forsvolige og
angste ham, men hvor alt sligte maatte rigtig siges
for en fredelig Slummers i Dødens stille Bolig?
Solon var Solons Mening; vi vilde nu se, hvorvidt
vi, som have andre religiøse Anskuelse kunne
slutte os til den.
Vi vilde da spørge, om man overhovedt kan siges, at
et Menneske ^{kan være} er lykkelig her i Verden. Dette vilde
vi bevare bekræftende. Men hvori bestaar da Lykke

Lykke? Naar et Menneske bevidder Tjodm, men først
nyst kun bryder sig om ~~at~~ nyde Livet, og ikke tæn-
ker paa noget højt, kunne vi ikke kalde ham lyk-
kelig. Heller ikke kunne vi ^{ubetydligt} sigte om et Menneske, der
er hadret og anset blandt sine Medborgere, at han derfor
er lykkelig. Hvad hjælper det ham, ~~altsammen, naar~~
om han er nok saa rig, eller nok saa anset, eller
i det hele taget ~~synes~~ bevidder nok saa mange
af Livets gode Guder, naar han dog mangler det ene sig-
teje? Men naar et Menneske føler en indre Tilfreds-
hed med sig selv og sin Virken, naar han indser, at man
først og fremst maa se at føle sin Sjæl, ja da kan han
føle sig glad ved Tilværelsen og Livet i det hele taget,
og da først kunne vi kalde ham lykkelig. Derfor kan
man godt være lykkelig uden at være rig eller ~~anset for~~

store Hjærninger, naar man blot kan gaa sin Dødsimø-
de med den Forsikring at have arbejdet efter Evne. Det
er det vi kalde jordisk Lykke her paa Jorden, og har man
den, da har man allerede her paa ~~Jorden~~ et Himmerig.
Fuldstændig Lykke har dog vel ingen; der er vel nok
pe noget Menneske, uden at han jo efter har Sorgen
og Bekymringer, saa Lykke i egentlig Forstand fin-
des ikke paa Jorden. Ewig Lykke og ewig Fred faa vi først
efter Døden, og for saa vidt hylde vi Solons gamle Ord:
"Fris ingen lykkelig, før han er død." —

under Overvejelse.

Efter de gamle Traskulle taber efter Døden store pine og angste ham, altid maatte han staa Fæse ned til Hades' Rige i Underverdenen. Man skulde synes, at dette de hængernes Gpholdsstad maatte vare alt andet end tilbehørende for de frie, kjække Gæstere, og at enhver derfor med Angst maatte se hen til den Time, da han skulde dø. Oskan vil end ogsaa i Begyndelsen ændre sig over, at hvo's en Gæster endbrude, Pris angis lykkeligt, for ham er døet! En Epik. naar vilde ikke seje sligt; drivet og det i Hylde var for ham det ene vigtige. Men Solon, den vrisete Mand fra sin Tid, saa, at et Menneske, hvor hadelig en Skilling han end indtog i Samfundet, hvor sig han end var, kort sagt, hvor lykkeligt han end kunde synes for andre, dog aldrig helt vilde blive

si for Sorgen og Bekymringer, altid maatte meget for at miste sin Anseelse, sin Riddom, eller hvide andre ydre Guder han nu var i Besiddelse af, og var det end ikke bedre at være paa et sted, hvor der ingen Sorgen var, slet, som kunde forsvolige og angste ham, men hvor alt sligt maatte ~~være~~ vige for en fordelig Skummer i Dødens stille Bolig? Solon var Solons Mening; vi vilde nu se, hvorvidt vi, som have andre religiøse Anskuelse er kunne slutte os til den. Vi vilde da spørge, om man overhovedt har seje, at et Menneske ^{kan} er lykkeligt her i Verden. Dette vilde vi besvare bekræftende. Men hvori bestaar da denne

Lykke? Naar et Menneske bevidder sig, men først
nigt kun bryder sig om ~~at~~ nyde livet, og ikke tæn-
ker paa noget højt, kunne vi ikke kalde ham lyk-
kelig. Heller ikke kunne vi, ^{ubetydligt} sig om et Menneske, der
er hadet og anset blandt sine Medborgere, at han derfor
er lykkelig. Hvad hjælper det ham, ~~altsammen, naar~~
om han er nok saa rig, eller nok saa anset, eller
i det hele taget ~~synes at~~ bevidder nok saa mange
af Livets gode Guder, naar han dog mangler det ene vig-
tige? Men naar et Menneske føler en indre Tilfredshed
og med sig selv og sin Virken, naar han indser, at man
først og fremst maa se at føde sin Sjæl, ja da kan han
føle sig glad ved Tilværelsen og livet i det hele taget,
og da først kunne vi kalde ham lykkelig. Derfor kan
man godt være lykkelig uden at være rig eller ~~anset for~~.

store Gjærninger, naar man blot kan gaa sin Døds-
del med den Forsikning at have arbejdet efter Evne. Det
er det vi kalder jordisk Lykke her paa Jorden, og her man
den, da her man allerede her paa ~~Jorden~~ et Himmerig.
Fuldstændig Lykke har dog vel ingen; der er vel nep-
pe noget Menneske, uden at han jo efter har Sorgen
og Bekymringer, saa Lykke i egentlig Forstand fin-
des ikke paa Jorden. Ewig Lykke og ewig Fred faa vi først
efter Døden, og for saa vidt hylde vi Solens gamle Ord.
"Fris ingen lykkelig, før han er død." —

Halvaarsexamen 1876

Dansk Stil I.

Th. Schöler.

5te Klasse.

Hvad skulle vi dømme om Solons
 Udsagn: "Pris ingen lykkelig, før han
 er død"

Solon, Grækenlands store Vismand, var paa en af sine Rejser kommen til Kroisos, den magtige og rige Lyderkonges, Hof, og Kongen, der var begjærlig efter at blive lovprist af den berømte Mand, ligesom han var bleven det af utallige andre, viste ham forfængelig alle sine Skatte og Rigsdomme og spurgte ham tilsidst, hvem han regnede for lykkeligst paa Jorden. Men Solon, der ikke lod sig blende af den forfængelige Glans, nævnte Mennesker, der mere havde været rige paa sandelige end paa jordiske Skatte, og som alle laa i deres Grav. Og til Kroisos, der i Besiddelsen af sin timelige Lykke her i Livet agtede sig selv for lykkeligst, svarede han blot: Pris ingen lykkelig, før han er død.

Dette Ord, der er bleven berømt som fra an-
dres Menneskebedrøvelsen, var vel sandt i Solons
Mund, men vi kunne ikke billige det ganske,
inden at opfatte det lidt anderledes. Og det,
te ville vi sige at vise.

Solon fik Ret, da han sagde det til Kro-
süs. Tre år efter, var den stolte Konge
nedstyrtet fra sin Throne og var Døden
nær og blev nedverdigt til at være en anden
Kerskers iunderjivne. Og mange Gange før
og siden ere Solons Ord blevene bekræftede. His-
torien opviser talrige Exemppler derpaa;
endnu fra det samme Aarhundrede af Old-
tiden have vi en Fortælling, der meget ligner
den ovennævnte, Fortællingen om Polykrates
og hans Ring. Ogaa denne Tyrante troede sig
sikker og lykkelig i Livet, men omkom paa
en sørgelig Maade, da han var allermægtigst.
Vi kunne og saa minde om den Skjæbne,

den störeste Mand f. k. der maaske nogensinde
har levet; mon ikke Napoleon troede sig lyk-
kelig, da han beherskede Europa og dog endte
han som en ringe Fange paa den fjerne Ø.
Ogaa af Danmarks Historie have vi Exemp-
ler, som Griffenfeld, der havde sig fra en ringe-
Stand til at blive Landets magtigste Mand
næstefter Kongen og dog kom til at tilbringe
sine sidste Aar som Statsfange i et hæardt
Fængsel. Ja, Bekræftelsen paa Solons Ord have
vi nok af, hvor vi saa end vende os hen.
Men, ville mange maaske sige, gives der da slet
ingen Lykke i Livet? Vi se jo, at alle Mennes-
ker arbejder paa for at skaffe sig, hvad de
kalde Lykke, utallige anstrænge sig Dag efter
Dag for at erhverve en fin og hæderlig Stilling
i Livet, hvad enten det nu sker af adle-
Grunde, for at gjøre Medmenneskene til-
lige med dem rige, eller blot af egenlystige
Grunde, for at faa et sørgfrit Liv. Naar

de naar deres Maal, kan man saa ikke kalde dem lykkelige, selv om man ikke vid, om de beholde deres Lykke? De Mennecker, (Gæster) Solon nævnte for Kroens, vare lykkelige ogsaa i timelig Hensende, de to Brødre havde begge rejst i de hellige Læge, hvilket var den største Hæder, en Græker kjendte. Og dog vilde Solon ikke have kaldt dem lykkelige, hvis han ikke havde vidst, at deres Død var ligesaa skjøn, som deres Liv. Thi som alt her i Verden, alt timeligt er forgængeligt, er ogsaa den Lykke forgængelig, der er grænset paa det timelige, og kan mistes tillige med det. Men en Lykke, der kan tabes, er ingen fuldstændig Lykke, thi der vil altid indtrænge sig Bekymringer og Tvivl, der forderer den. Derfor tager et Menneske Fyl, naar det alene tryster efter timelig Lykke, og ikke efter det, der er vigtigere, den aander

lige Lykke.

Men naar Solon priser en lykkelig, naar han er død, da priser han ham for en Lykke, han har haft, men nu har mistet. For Grækerne var Gøden ingen Betømming eller Glæde for de gode, men et mørkt Skjggeliv, som alle frygtede. Solon priser ogsaa dem lykkelige, der ikke blot havde levet lykkeligt selv, men havde gjort Medborgere Gavn og derfor vilde blive bevarede i et herligt Eftermæle i de kommande Tider. Det var den største Lykke, han som Græker og Fædning kunde tænke sig, og om den kunde han først dømmes, naar Graven havde modtaget dem, der havde vundet den. Vi er kjende vel Sandheden af Solons Ord, men kun naar vi opfatte dem underledes. Vi prise ogsaa et Menneske lykkeligt efter Gøden, men ikke paa Grund af den Lykke, han har haft

i dette Liv, men paa Grund af den, kan har
vundet i det andet Liv. Vi sætte vel
Pris paa et hæderligt Menne blandt Men-
neskene, men regne det for intet i Forhold
til Belønningen hiebet.

Den Lykke, vi saaledes prise, er den sandelige
Lykke, der skæffes ved Tro og Gidsfrygt. Den
kan et Menneke vinde her i Livet og har det
engang vundet den, kan det med lidt Om-
hu let undgaa at tabe den igjen. For den
Lykke kunne vi prise et Menneke, og saa
for Døden har gæbet det, og den Lykke maa
attraa, før man traeyer efter den timelige
Lykke. Begge i Forening gjør vel et Menneke
saare lykkeligt, men kun den sandelige Lykke
naar ind over Døden. Solon priste et Menne-
ske for, hvad det havde tabt, vi prise det
for, hvad det har vundet. Dermed er det
netop, at Kristendommen staar over Hedens,

skabet, at Kristendommen lover et evigt
Liv, som Hedsenskabet mangler. -

I Klasse.

Dansk Stil (fri opgave)

Kulvaarsexamen i December 1876

A. Godmann.

Hvad skulde vi domme om Solons Udtaalen:

„Pris ingen lykkelig, før han er død“

Bekjendt er den berømte Historisk Filosoff Solons Udtaalen til den lydiske Konge Kroesus, da denne, prøvende af sine Skatte, gjorde Fordring paa at kaldes den lykkeligste Menneske paa Jorden: „Pris ingen lykkelig, før han er død“. Kroesus skulde snart erfare Sandheden i dette Ord; thi ikke længe tid derefter blev han overvunden af Perserkongen Cyrus, og efter den Tids barbariske Gik skulde han inde sit Liv paa Basilet. For vilde vundrede han nu Solons Ord, og greben af Fortvivelse udbrød han „Ak Solon! Solon!“ Frændsel herover lod Cyrus ham føre ned fra Basilet, og spurgte ham om Frænden til dette Udtaale, og da han havde faaet den at vide, skaa nedse han Kroesus, der siden var ham en trofast Raadgiver. At vise det gamle Ords Sandhed: „Pris ingen lykkelig før han er død“ skal i det følgende være vor Udgave.

For det første lærer Ordproget os, ikke at blive os selv lykkelige, selv om vi have udvortes Magt, Rigdom, Færdighed eller i det hele taget gode Dage,

thi Thjæbuen er i saarlange Tid ofte ubereg-
nelig og omvæltende fra den ene Dag til den anden.
Vi maa derfor ikke, fordi vi ere rige, blive lade og
menne, at vi ikke behøve at arbejde, eller, naar vi ere
sunde og raske, være ligegyldige for vort Legeme.
Socrates, den græske Philosoph, opfordrede ogsaa sine
Venner til, ikke at være ligegyldige for deres Tænder,
thi, sagde han, jeg mener, at de, som af Naturen ere
svage, ved at hælde deres Legemer blive stærkere
end de, der have kraftige Legemer, men forvæmmes
dem. Darius var han selv et oplysende Exempel;
thi han særdede sig ved ofte at foretage gymnastiske
Gøder og ved at være tarvelig i Klædedragt, Mad
og Drikke. I Historien finder man talrige Exempler
paa, at Konger eller magtige Herskere ledede
af deres Engjerrighed, og uden at agte Ordspørgel:
»Pris ingen lykkelig for ham er død» have optraadt
egenmægtigt og herskesygt, og derved selv beredt
sig Undergang.

For det andet lærer Ordspørgel os, ikke at prise
andre Mennesker, fordi de ere stillede bedre

her i Livet end os, og heraf følger, at vi ikke
maa misunde dem deres Lykke; thi ogsaa deres
Thjæbue er ustødig. Ogsaa Religionen forbyder os
dette, idet det 9de og 10de Bud sige: »Du skal ikke
begjære», og hvor ~~de~~ Misundelsen først har faaet
Fodfæste, der varer det desværre ikke længe, inden
den onde Begjærighed indfinder sig, hvilkens er
Roden til alt ondt. Altsaa bør intet Menneske
misunde sin Næste noget, men være tilfreds med
hvad der en Gang er beskikket ham her i Verden.
Derfor slutte vi, at Ordspørgel forbyder Menneskene
idelig at klage over Thjæbuen, hvad mange kun
altfor lidt gjøre, men frejdigt at bære deres
Kaar her i Verden, og være fornøjede med den
Killing, som af Thjæbuen er dem bestemt.

Der er kun et Gode, der skaffer de Besiddere
varig Lykke, og som ikke forspildes ved den
timelige Død her i Verden, og det er Troen
paa Jesus Kristus. Enhver, som har den i
sit Hjærte, han besidder det rette Klædte

og en Lykke, som ingen, ikke engang Døden,
formaar at frarøste ham; thi i Haabet om den
evige Salighed kan han med frejdigt Sind gaa
Døden i møde, da det er ham forjættet, at Gud her
gaa sin Vn, der endsaar, at hver den, som tror
paa ham, skal ikke fortabes, men have det evige
Liv. Exempler paa, hvor modigt Guds Børn gaa
i Døden, ere Martyrerne, der maatte lade deres
Liv for deres Tros Skyld, men dog med Glæde
imødesaa de forestaaende skrekkelige Lidelser.
De for o Menneske! agt vel paa den gamle Vismands
Ord: "Pis ingen lykkelig, før han er død" og for-
staa det paa den rette Maade: Bryd dig ikke
om Verdens Forføngelighed og lyst; men er
er fornødent. —

Ribe den 11te December 18⁶⁶

A. Todemann.

Dansk Stil.

ved

Kolvaarsexamen i 8di Klasse 1876.

V. Kinch.

Hvad skulle vi dømme om Solons Udsagn:

„Fris ingen lykkelig, før han er død.“

En af Aldtidens bekendteste Vismænd,
er Solon, Athens berømte Lovgiver. Da han ha-
de fuldført sit store Lovgivningsværk, rejste
han bort fra Athen og kom paa denne sin
Rejse efter Sagnet ogsaa til Krösus, Konge i
Lydien, der er bleven saa bekendt for sin Rig-
dom, og da denne engang spurgte ham, om
han ikke ansaa ham for lykkelig, der var saa
rig og tillige Konge over et stort og magtigt
Rige, skal Solon have sagt: „Fris ingen lyk-
kelig, før han er død.“ Disse bekendte Ord,
som Krösus senere kom til at sande, vil-
le vi i det følgende betragte.

Paa de Tider trøede Grækerne ~~og~~ ikke paa et Liv

i Salighed efter dette, og Salom kan derfor ikke have tænkt derpaa ved disse Ord; han maa vel have ment, at der i Underverdenen, hvor de troede, at man levede et roligt og stille Liv, ikke var saamange Sorgen som her i Livet, og for saa vidt passe Ordene nok. Men vi som tro paa et saligt Liv efter dette, og som mene, at dette Liv kun er kort og fuldt af Fornøielse i Sammenligning med det tilkommende, vi kunne dog ikke være aldeles enige med Salom i denne Hensende, vi kunne dog ikke aldeles opgive Troen paa et lykkeligt Liv her paa Jorden. Vi mene nemlig, at Menneskene godt kunne være lykkelige her paa Jorden og leve som i et Paradis, naagt vi jo nok vide, at man ikke kan leve aldeles uden Sorgen og Bekymringer, og at det kun er sjældent, at ^{der} man kan ~~leve~~^{gaa} i længere Tid uden at ^{man} mærker til disse

Naagt saaledes den jordiske Lykke, som sagt, kun er kortvarig, mene vi altsaa dog at ~~der~~ et Liv her paa Jorden kan være lykkeligt, især da Menneskene som oftest selv kunne skaffe sig deres Lykke, hvad ogsaa Ordspørgt siger: „Enhver er sin egen Lykkes Smed,“ og da netop ens egen Opførsel har meget stor Indflydelse paa de Ting fra hvilke de største Sorgen kommer, de huelige Sager. Alligevel hører man ofte Folk beklage sig over deres onde Skjæbne og ønske, at de lå i deres Grav, for at de kunde blive fri for de store Bekymringer, som bynge paa deres Sind, og hvis saadanne Ønsker altid gik i Opfyldelse, vilde mange Mennesker komme til Skade eller dø, men heldigvis opfyldes de ikke, og inden ~~et~~ kort Tid forbyr de næsten altid selv deres Ord, hvilke de kun i et for,

tvivlet Gjeblik have sagt og aldrig have ment.
Alle de smaa Uheld, som indtraffe i det daglige
Liv, og som, uagtet de kun ere smaa, dog have stor
Betydning, idet de forbitte det gode Humør, paadræ-
ger man sig ligeledes selv til ingen Nytte, og man
ser saaledes, at Solons berøimte Ord ikke altid
passes, og at man ogsaa for Døden kan leve lyk-
keligt.

Den 11te December 1876.

Danske Stil (bunden) Opgave!

ved

Hølvaaresexamen i December 1876.

Joh. Jensen

Vt. Klasse.

En Indledning af de forskjellige Regeringsformer
i Rom fra Nalens's Stiftelse til Aar 476 i. A. med
Paavisning af Aarsagene til de tilfældige For-
andringer. —

A. Aar 753 før Kristus's Tid anlagdes etke Landt
fra Tiburs's Bunting Staden Rom, som fra sin vin-
ge Rognvælde havde siges til den største Stadt i
Verden. Men anlagdes af Brodrene Remulus og Remus,
men da Remulus havde dræbt sin Broder, gjorde
han sig til Konge over Rom; dog maatte han anerkjen-
de Salinuren Titus Tatius for sin Medregent. De uig-
sigte af de følgende Konger vare Numa Pompilius,
Tullus Hostilius, L. Tarquinius Priscus, Servius Tu-
lius og Tarquinius Superbus. Tarquinius Priscus og
Servius Tullius vare dygtige Konger, der udvidede
Staten; Servius Tullius opførte, aggerationis Tullianae
kong Rom. L. Tarquinius Superbus gjorde sig derimod
Upopulært ved sin Overmod, og hans Afs's Volds-hand-
ling imod Tarquinius Collatinus's Hustru foranled-
te, at de Konger, angtes af Rognvælde og Servius Tullius's
Sønner. Det var en tilfølgelse, at i Rognvælde kom

Patriciere kunde blive Konsuler, og de første Konsuler vare 500 M. fæstet Bombæ og Sarkaginnis Hollatinus, men det varede ikke længe inden Tjængs-
nieme blev aldeles fordrømt fra Rom. Tjængs-
Lidbarigheden og Konsulturnet varede lige til
Augustus, ikke der dog udskaadtes flere Prætorer
i Konsulturnet. Naag, og derud til og Tjængs-
mullens Patricier og Plebejer, ikke der for at tilføje,
dette de Lidste opretholdt en Del nye Embeder. Saale-
des valges det 494 ved den første Comitia plebis at
valge to Almunttribuner som i Stets. Navn kunde
lige "væbe" til Patricierne's Prætorer, men disse
gik for vilde Tjængs til Tjængs, derfor erbrønde,
Patricierne sig Ret til at udvalge en Dictator, og der
første, som beklædte dette Embede, var Quincius,
der blev berømt for sin Ungemsommelighed. Prætorer
fjelle der mere og mere i Lang til ordentlige Lov,
og i Aaret 451 blev der udvalgt 10 Magis, som i
Tjængs havde været i Frankland, for at tage Almend
Lore som Skriver, til at skrive Lore, de saakaldte
"decemviri legibus scribendis". I det første Aar

skrev disse de 10 Talens Lore, og det varde Aar fulde
med de 12 Talens Lore. Samme Decemvirerne
vare bleve udvalgte, blev alle de andre Prætorer,
posten ophævede, men da en af Decemvirerne havde
begaaet en Uoldshandling imod den aristokratiske
Virginius's Datter Virginia, blev disse stjædet,
og de gamle Embeder paa ny indførte. I Aaret 445
var det efter mange Kampe blevet bestemt, at Plebej-
erne havde Ret til at læge Prætoratet, men for at
svække Konsulturnet's Magt opretholdt Patricierne
de Quincius Embedet, hvilket de forbeholdt sig selv at
læge, og der valgte da 2 Quincier, som skulde holdes
skændt af alle Konger og læge for, at Stor og
Tjængs overholdtes. — Kampen mellem Plebejerne
og Patricierne fortjelles med afsmindsket Plig-
tyktid, som Plebejerne's Uholdbarhed i Tjængs
med Almunttribunerne, hvorefter dog tilsidt blev
bestemt af den Lov, at en en af Konsulturnet skulde
de være en Plebejer. Denne Lov blev foretaget
af Tribunerne Licinius Moles og Q. Sulpicius, og for
Aaret 366 var Licinius den første plebejiske Konsul.

Ligesom tidligere, saaledes bage Patricierne ogsaa om
Erstatning i ~~oprettelsen~~ af Praetorsembedet, hvis
Prestatille Alene tilkom disse. Samtidigt var dog
Konsulats det ~~et~~ vigtigste Embede, og Konsulerne
havde den iøvste Magt i Staten, den første og mest
lige Forandring skee under Sulla, idet han gjorde
sig til Quæstor. Efterat Sulla var død 78, stred
Cassius, Pompejus og Crassus en Tidlang om Herre-
dommet, indtil de i Aaret 60 stredes adskilte herom-
lige Triumvirat, men snart blev de nye, og ka-
sar opkastede sig til Quæstore. Efterat han var bleven
nygodel 44, opstilledes det nu det ikke hemmelige Trium-
virat 43 mellem Antonius, Lepidus og Octavian.
Et ikke k bekrigete en til Casars Mordere, men blev
dermed i Uvrighed og Strid indtoges, og Octavian
overvandt sine Modstytere, han lod sig om sætze til
Konsul, Tribun, Dictator, o.s.v. indtil han aar-
kjendtes sine Kjeiser med Titelmættet Augustus.
Kjeiserne fulgte nu regelmæssigt efter hinanden,
og Regeringsformen forandredes ikke for Diocletian,
der udvalgte 2 Augusti og 2 Casarer, som sek-lante

at bittge. Senere under Constantin den Store del-
tes Romerriget i fire Praefecturer, Orienten, Aegypten,
Italien og Gallien, der bittgedes hver af en Praefect,
hvis Magt dog var helt forbyllet fra den, som „pre-
fectus praetoris“ havde haft. —

Man ser altsaa at Regeringsformen i Rom afvæde
hemmeligheds, først altingsmagt, dernæst Republik
under 2 Konsuler, og tilidst gjenom en Præsident
Kjeiserdommet, det er som Romerne kufant sig kaldt
under keiseraldet, idet Republikens. Til ligger indlem
Stenge- og Kjeiserdommet.

L. F. Jensen

Dansk Stil II.

ved Halvaarøksamen i VI^{te} Klasse 1876.

J. P. Oringuy.

En Skildring af de forskjellige Regjeringsfor-
mer i Rom fra Statens Stiftelse til Aar
476 e. Kr. med Paavisning af Aarsagerne til de
stedfundne Forandringer.

Man plejer almindelig at opstille følgende Regjerings-
former, som de fleste eller i alt Stald mange Sta-
ter have haft i den gamle Tid, navnlig i Græken-
land, og som gjæmre afløse hinanden efter en bestemt
Regel, nemlig Kongedømmet, Olyarki, Tyranni og
Demokrati; i den Orden følge de paa hinanden i
Athen og Rom; vi ville i det følgende skildre
de forskjellige Regjeringsformer og Aarsagerne til de
stedfundne Forandringer i en Stat udenfor Græ-
kenland, nemlig Rom.

I Aaret 753 f. Kr. regner man, at Romerstaten blev
grundlagt af Romulus paa en af Rom's syv Høje;
det var naturligt, at den første Form for Regje-
ringen maa ha været Kongedømmet, da Samfundet

var for lille og for uerfarent til at regjere sig selv;
Det var dog ikke en uindskrænket Kongemagt, som Ro-
mulus og de 6 efter ham følgende Konger vare i Besid-
delse af; de vare indskrænkede af en Folkeforsam-
ling, der uddøvede sin Stemmeret paa comitia curia-
ta, og et Raad, Senaten. Men da Kongerne søgte at
faa deres Magt større, end den oprindelig var, kunde
Folket ikke længer finde sig i dem; hvad der gav
Anledning til en ny Forfatning, var den sidste Konge,
Tarquinius Superbus' Sønns Voldsogjerning mod Tarqui-
nius Collatinus' Hustru Lucretia. Den tarquiniiske
Kongeragt blev fordrivet i Aare 510, og den uddøvede
Magt overdroges til 2 Konsuler, der havde Forsædet
i Senaten og skulde anføre Flænen i Krig. Aare
509 saa de første Konsuler, af hvilke den ene var Tar-
quinius Collatinus. Regjeringsformen vedblev iøvrigt
at vare den samme som under Kongerne; men Ple-
bejerne stræbe efter større og større Magt og Indfly-
delse paa Regjeringen, som de efterhaanden ogsaa
faa; ved Folketribuners Kunne de ikke deres Selv-

stændighed, og i Aare 366 opnaa de ved de licii-
niske Love, at den ene af Konsulerne skal vare
en Plebejer. Som en Republik fra 510-30 f. Kr.,
men i dette Tidrum er der et Par Regjerings-
former, som ikke kan forbigaaes, nemlig Diktaturen
og Decemviralregjeringen; en Diktator blev valgt, naar
Staten truedes af fjender, og en saadan blev der
tildeelt uindskrænket Magt; samme Magt havde
ogsaa Decemvirerne fra Aar 451-449; deres Hver
var nemlig at give Romerstaten en Lovgivning, lige-
som de græske Stater havde deres; de udsædte
de saakaldte 12 Tables Love, og i den Tid, de vare
Lovgiver, havde de som saadanne efter Skik og
Brag den største Magt; men da de vilde vedblive
med at uddøve denne udover den lovbestemte Tid
og tillode sig forskellige Qvisomheder, blev de bring-
ne til at træde af. Man kan sammenligne deres
Magt med de græske Tyranners, ligesom ogsaa se-
nere Sullas og Caius' Regjering; de tilføje sig

den svenske Magt, som navnlig Cæsar benyttede paa en retværdig Maade, hvorefter under Sulla de afstj. elige Proskriptioner fandt Sted. Sulla trak sig tilbage fra Regeringen og levede sine sidste Aar som Privatmand, indtil han døde i Aaret 78; Cæsar derimod omgiktes med store Planer, men blev forhindret i at iværksætte dem, idet nogle personlige fjender myrdede ham i Aaret 44. Efter Cæsars Mord opstod der Bøgerkrig mellem hans Arving og Cæsar's søn Oktavian, Konsulen Antonius, Lepidus og andre Stormænd; denne Krig endte med, at Oktavian overvandt sine Medhjælper til Magten, den ene efter den anden, indtil han efter Slaget ved Aktium Aar 31 stod som Romerrikets Enkeherr. Fra Aar 30 f. Kr. og til 476 e. Kr. har Romerriket den Forfatning, som vi kalde Kejserdømmet; dette blev dog ikke indført pludselig ved Lov eller ved Proklamation; men de gamle Romere bestode i lang Tid af Navn, f. Ex. Konsulat, Prætur og Censur, men sealedes at Kej.

En Skildring af de forskjellige Regeringsformer i Rom fra Statens Stiftelse til Aar 476 e. Kr. med Paavisning af Aarsagerne til de stedfundne Forandringer.

Man plejer almindelig at opstille følgende Regeringsformer, som de fleste eller i alt Stald mange Stater have haft i den gamle Tid, navnlig i Grækenland, og som gjerne afløse hinanden efter en bestemt Regel, nemlig Kongedømme, Olyarki, Tyranni og Demokrati; i den Orden fulgte de paa hinanden i Athen og Rom; vi ville i det følgende skildre de forskjellige Regeringsformer og Aarsagerne til de stedfundne Forandringer i en Stat indenfor Grækenland, nemlig Rom.

I Aaret 753 f. Kr. regnes man, at Romerriket blev grundlagt af Romulus paa en af Rom's syv Høje; det var naturligt, at den første Form for Regeringen maatte blive Kongedømmet, da Samfundet

seren eller, som han kaldtes, Cæsar lod sig de for-
skjellige Embeder tildele, i Begyndelsen for et Aar,
senere for flere Aar og tilsidt for Livet. Under
mange mere eller mindre gode Kjøbere bestod den
ne Regeringsform, indtil Riget efter Konstan-
tin den store Død 337 blev delt; og af denne
Deling fenygte de to Riger, Det vestromerske og
Det østromerske. Romeriget var imidlertid ble-
ven undergravet under en Fæktet Kjøerer, hvoraf
mange var saarlige Regerer, og Romerfolket
var bleven forfinet og blødsagtiggjort ved den fra
Østen kommende Overdaadighed, og den overhaand-
tagende Nydelse af Livets Goder, at det ikke
kostede Anførelsen for de germaniske Lejetropper
i Italien, Odoacer stor Vanskelighed at afsætte
den sidste Kjøerer, Romulus Augustulus i Aaret
476.

I Klasse.

Dansk Stil (II) Bünden Opzave.

Halvårsexamen i December 1876.

A. Todemann.

En Skildring af de forskjellige Regeringsformer
i Rom fra Statens Stiftelse til Aar 476 e. Kr. med
Paarvisning af Aarsagerne til de stedfundne Forandringer.

Af alle Oldtidens Stater er Rom ~~den~~ den, som frembyr
den størst Merkelighed. Fra først af indskraenket
til en lille By, omgivet af mange fjendtlige Stater,
iindertvinger den inden kort Tid disse; dernæst
iudvider den sit Herredømme over Italien, erobrer
saa Provinser udenfor Italien, ^{hvor} der dog i Begyndelsen
ikke sker i stor Maalestok, men snart iindertvinges
alle omkringende Lande, og Rom bliver til sidst et
Verdensrige, der omfatter alle kuestiverede Folke-
slag. Men da iudfinnes Blotigheden sig, den Tids
Romere vanslagte den gamle kraftige Slægt, og
Riget, der nu er saa stort, formaar ikke at holde de
Folk i Tømme, som det, medens det var lille, iundervang.
Riget deles, og den vestlige Del gaar sin Undergang
i Møde; endelig falder det for en ubetydelig byrsted
Hæand. Ikke mindre vand utlagge Merke til
er dog den iudre Forfatnings Udvikling, som

som vi nu skulde forfølge ligesom Romes Grundlæggelse
til 476, da det vestromerske Rige gik under, og Tids-
rum fra mere end 1100 Aar. Man deler i Almindelighed,
naar man vil undersøge Forfatningens ^{Stans} Udvikling, Tiden
i 3 Hovedafsnit: Kongetiden, Republikkens Tid og Kejser-
tiden. —

Staden Romes Anlæggelse ligger uden for Historiens
Omraade og hører til Saghistoriens Tid. Der fortælles
i Sagnet, at Romulus og hans Broder Remus anlagde
Byen fra Alba Longa, og at Romulus siden lod sin
Broder dræbe. Romulus afledte sin Herkomst fra
Lucas, som efter Sagnet siges at have grundlagt et
Rige i Italien efter Trojas ødelæggelse. I en Krig med
Sabinerne fik Romulus en allieret Konge: Titus Tatius, Sabin-
ernes Konge. I den følgende Tid var snart en Sabiner,
snart en Romer Konge; men der var kun en ad-
gang. Som den sidste af de ~~sabiniske~~ ⁷ Konger
nævnes Tarquinius Superbus, der havde faaet sin
Tilnavn ved sin Strænghed og Stoltthed. Da hans Søn
Sextus Tarquinius udøvede Vold mod Tarq. Collatinus,
Lucretia, Lucretia, udbrød den almindelige Misforhold,

og Kongefamilien blev forjaget fra Rom. Man be-
sluttede at overgive Magten til 2 Konsuler og Collatinus
valgte dertil tillige med Brutus, en af de sammens-
vorne (509). I de følgende Aar udvalges der bestandig
Konsuler; men i Aaret 451 var Trangen til skreven Lov
bleven saa stor, at man udvalgte 10 Decemvire til at
skrive dem, og de fik tillige den øverste Magt. Disse
Decemvire optraadte imidlertid snart egoistisk
og herkesygt, og ved Appius Claudius's skjændige Frem-
færd med den friske Borger, Virginius's Datter, Virginia,
brød Fortroligheden alle tid hos Folket, og Decemvirene
blev afsat. (449) 2 Konsuler bestyre fra den Tid
af Regeringen uden væsentlige Forandringer; kun
i den sidste, naar Staten var i Fare, udvalgtes en
Dictator med overordenlig Myndighed, som f. Ex.
Quintus Fabius Maximus i den 2de puniske Krig,
da Hannibal truede Rom. Heri sker dog en
Forandring ved de to Triumvirater i Aarene
60 og 43, hvoraf det første var en hemmelig Forbin-
delse mellem Cæsar, Pompejus og Crassus, og det
andte mellem Cæsar, Pompejus og Crassus, og de havde begge til for

Cæsar, Pompejus og Crassus, det sidste et aabenlyst
Forbünd mellem Octavian, Antonius og Lepidus, og
de havde begge til Formaal at knuse enhver anden
Magt i Staten, og forschaffe de tre Mænd Ættherredømme.
Snart udbryder der Strid mellem Octavian og Antonius,
og den første sejrer ved Actium 31. Som Romer-folkets
eneste Herre tiltager Octavian sig nu al Magt; han blive
saaledes Overfællherre (imperator), faar consularisk og driten-
niscisk Magt samt Censornynderigheden, som tillader ham
at renee Senatet for sine Medlemmer, og bliver selv Formand
„princeps“ for dette. Saaledes faar han efter haar uden al
Umagt og blive Ættherke i Ordets rette Betydning.

Navnet „Kejser“ kommer af „Cæsar“, et Fællesnavn
for alle de følgende Regenter. Denne Forfatning varer ud
til Diocletians Tid, da Riget pludselig deles mellem 4 Re-
genter, hvoraf 2 kaldtes „Cæsarer“, hvilte siden forfrem-
medes til „Augusti“. Denne Forandring udføres dog allerede
med Constantin den Store; der er kun én Kejser og denne
tilmed som oftest udygtig. Endelig faaet den sidste Æt-
kejser af Hørdingen Odoacer (476), og Romerne maa give
Plads for en ny, kraftig Slægt. Ihvert Aarhundrede er denne
Tid sørgelig; thi skit er i Forfald, Sydlandenes prægtige Stæder bygge
„Løn“, og de forhen saa frugtbare Marker ere øde; en ny Tid staar i Be-
greb med at afløse Aldtiden, og denne Tid er Middelalderen.

Dansk Stil II

ved

Halvaarsexamen i 3te Klasse 1876.

V. Kinck.

En Skildring af de forskjellige Regerings-
former i Rom fra Statens Stiftelse til. år
476 e. Kr. med Paavisning af Aarsagerne
til de stedfundne Forandringer.

Rom, Verdens Beherskerinde, var, uagtet sin
store Magt udad til, dog meget sjelden rolig indad
til, men næsten altid opfyldt af Stridigheder mel-
lem Folket og de adelige, Plebejerne og Patricierne,
selv i dens store Periode, og dens Regeringsform har
derfor undergaaet mange Forandringer, naar snart
det ene eller det andet af Partierne fik Magten.

Strax efter Byens Anlæggelse blev den behersket af
Konger, af hvilke Romulus var den første og Tarqui-
nius Superbus den sidste. Under disse Konges sty-
redes Rom i det hele taget godt, og dets Land
væxede bestandig mere og mere ved Erobring
fra de omboende Folk. Kongerne toges kun af
Patricierne, af hvilke Romerfolket ogsaa kun i Begyn-
delserne bestod, og først senere kom Plebejerne til,
da nogle af de overvundne Folk flyttede til Rom.

Ned Siden af Kongerne stod Senatet, et Raad, hvis
Medlemmer toges af de ældste Patriciere. Tilsidst
blev dog Kongerne Aermød for store, og 510 blev
Tarquinius Superbus med hele hans Slægt fordre-
ven af Patriciere, og Rom blev en Republik, i
hvilken Senatet havde højst Magt, og de høje-
ste Embedsmænd blev to aarlig valgte Kon-
suler. Saadan styredes Rom nu i lang Tid,
Plebejerne havde slet intet at sige, men vare
Patriciernes Skyldnere og Undergivne, men da
gjorde Almuen pludselig Opstand, efter at være
vendt hjem fra en Krig, gik bort fra Rom og
lejed sig paa det hellige Bjerg, da de ikke
langt vilde taale Patriciernes Undertrykkelse, og
vendte først tilbage til ~~Rom~~, efterat der var
bleven gjort den nogle Indvimmelse, hvoraf den
vigtigste var at der aarlig skulde vælges nogle Al-
muetribuner, som kunde forbyde Love, der vare

til Skade for Almuen Dette skete Aar 493.
Men endnu bleve alle Konsuler tagne af Patrici-
erne; og først ved de Liciniske Love (366) blev
det bestemt, at den ene Konsul skulde være
en Plebejer. Saaledes gik det nu videre; Plebej-
erne fik bestandig større og større Magt ved forhjel-
lige Lovforslag (Seditioner), og deres Antal forøgedes
stadse, medens Patriciere svandt ind til et
lille oligarkisk Parti; tilsidst bleve begge Kon-
suler tagne af Plebejerne. Senatet beholdt for stør-
ste Delen sin Magt uforandret og forøgedes med
flere Medlemmer. Efterhaanden blev det menig
mere tydeligt, at den republicaniske Regerings-
form ikke passede for det gamle Rige; Sulla
og Caesar opkastede sig til Embetser, der dan-
nede Triumvirater (60 og 43), og tilsidst blev end-
lig Republikken styret af Octavian, og Kejserriget

stiftet (30). De første Kysere holdt ^{intet} Hof,
men levede roligt som Privatmand. Senatet be-
stod endnu, men mistede efterhaanden mere og mere
af sin Magt og blev endelig et rent Værktøj for Kysere-
nes Lure. Efter Augustus, som var en dygtig Mand,
fulgte nu en Række Kysere, som ingenlunde al-
le var gode. Dog var der nogle dygtige Kysere mel-
lem 96 og 180 e. Kr. Under alle disse Kysere
naaede Riget sin største Udtrækning, men
imidlertid var der mange indre Uroligheder,
Pratorianerne skattede og valtede med Statens
Indtægter, og Hærene i Provindserne ^{indsatte} snart en
og snart en anden Feltheere til Kysers. Diocle-
tian, som mente, at Regeringen var for besværlig for en
Mand indsatte tre Medregenter, som bleve kaldte
Caesares, sig selv kaldte han Augustus, og denne
Indretning vedblev lige til 476. Saaledes ses man, at
der var tre aldeles forskellige Regeringsformer i Rom,
men ingen af dem varede lange; Senatet holdt sig
dog over to hele Perioder, og noget ind i den tredje.

Dansk Stil

ved

Halvaarskæmnen 1876.

Otto Rosenstand. -

En Skildring af de forskjellige Regeringsfor-
mer i Rom fra Statens Stiftelse til Aar 476 efter
Kristus med Passering af Aarvagerne til de etle-
fundne Forandringer. —

Det er naturligt, at der i et saa magtigt og saa
længe bestaaende Rige som det romerske ikke
har været en gjennem hele dets Existens vedvarende
ensartet Regeringsform. Eftersom Tiderne skred
frem, og de forskjellige Strømninger udenfra gjorde
de sig gjældende blandt Folket, maatte ogsaa
dets Tilbøjeligheder og dets Fordringer ~~er~~ til de
høskende forandres. Naar man nu betænkter, at
Romerne vare et meget ustadigt Folk, der ikke i
Langden lod sig holde under en Kommando, men stadig
let lod sig drive med Strømmen, kan man ikke

undte sig over, at Regeringsforandringer vare sa
hyppige. Vi ville i det folgende betragte de vigtigste
tjente af dem lige fra Anus Anlaggelse (753 f. Kr.)
til dens Undergang (476 e. Kr.).

Naar et Rige grundlægges, er det som oftest en
enkelt Hævdning, der sætter sig i Spidsen for sin Stamme,
anfører den og leder alle dens Forretninger. Det
te var Tilfældet med vore Fædre, og saaledes var det
ogsaa hos Romerne. Romulus, der efter Fortællingen
nedstammede fra den Saguhaltne Aneas, indraa, at
der ved paa nogle Høje, der havde sig i Omegnen
af Tiberen, vilde være en ypperlig Plads for en By
og begynde ufortrøden at bygge paa den Stad, der
engang skulde blive den mest rigtige i Verden. Byen

voiede Aar for Aar, og dens Territorium udvide
des til alle Sider. Ogsaa efter Romulus' Død blev
Rom behersket af Konger, der regerede med saa godt
som uindskrænket Magt. Flere af dem udmerkede
sig ved Dygtighed og Tapperhed i de mangfoldige
Krig, som den unge Stat maatte føre mod de omkringboende
de Folk; men den Tarquinius, gjorde sig der af sin
Stoltthed fik Navnet Superbus, gjorde sig mere og
mere færdigt ved sin voldsomme og vilkaarlige Opførelse,
og da hans Søn havde krenket en fornem Berømt
Hustru, gik man Lejligheden til at afsætte ham.
Der blev derefter indført en ny Regeringsform. I Spidsen
for den udivende Magt stode to Konsuler, hvis
vigtigste Opgave det var at anføre i Krig, og at lede

nat, der blandt andet valgte Embedsmænd, Love
vedtoges af en Folkforsamling, der dog ogsaa havde
bestaaet tidligere. Den laangt overvejende Indflydelse
paa Regeringen havde den fornemste af Stamme
af Folket, nemlig Patricierne. Den anden Stamme, Ple-
bejerne, der var i Begyndelsen var saa godt som udeluk-
ket fra Statssager, stræbte efterhaanden at gjøre sig
gjældende ved Siden af ^{den fornemste} Patricierne, og efter mange Kam-
pe opnaaede den endelig gjenneem de saakaldte Alonue-
tribuner at kunne gjøre Indsigelse mod ^{Patricierne} deres ^{Stands},
fælles Anordninger. De fik nu mere og mere Indflyde-
lse og blandte sig efterhaanden aldeles med Patricier-
ne, fra hvem de for havde været aldeles fjernede fra.
I det 3te Aarhundrede indrettedes ogsaa nogle nye Com-

Under, Censur, Quæstor og Aldermandet
Læbde som ventet Denne Demokratiske Forfatning
beholdt Romerne med nogle mindre væsentlige For-
andringer i flere Aarhundreder. I den Tid udvidede
Riget sig i en overordentlig Grad. Ikke alene i Ita-
lien og de nærmest liggende Jer, men ogsaa Spanien, ^{Dele af Frankrig}
og til den anden modsatte Side Maecdonien bleve
undertrængte. Men jo flere Lande der erobredes,
desto flere vanskeligheder skvar det for den bestaaende
Regering at vedligeholde ^{og} sin Anseelse udenfor og
sin indre Enighed. Der opstod de ogsaa snart voldsomme
Hændigheder og Borgkrige, indtil det lykkedes
Sulla ved sin udmærkede Dygtighed at gjøre sig til
Enkeherr og at under Navn af Dictator at vedligeholde

de sin Magt til sin Gud (78). Efter Sulla oprettede
der nye Stridig heder. Folket, der indsaa at de skye
Landmænd kun kunde holdes sammen, ^{under et Enkeskedomme,} (af en enkelt
Mænd) og at en Republik snart vilde medføre Statens
Undergang, lænede imidlertid efter Fred og var villig
til at lade sig beherske af en enkelt. Saaledes var
det muligt for Caesar efterat at have styret
sine Medhjælper at holde Romeriget under sin
Kommando. Dog holdt de gamle republikanske
Former sig for Storsædelen uændret, men efter
hans Død lykkedes det Octavian efter fornyede Uv-
lykkeder at gjøre sig til uindskrænket Enkesker.
(30 f. Kr.). Man fik nemlig efterhaanden alle de tidligere
Embeders Rettigheder, og selv Senatet, der end nu holdt
vedblev at bestaa, var kun et lydigt Rådskab i hans

Hænder. Fra Octavian, eller som han nu kaldte
sig, Augustus regner vi altsaa det romerske Kejs-
erdomme. Under dette indvandedes Riget endnu mere;
men den Kraft, der engang besjalede det hjærnefulde
de Romerfolk forvandt med det samme; Skydelser og
og alle mulige Laster trængte sig fra Fjendlandenes ind-
blandt Folket og undergravede dets gamle Stykke.
Vel havde der sig adskillige gode Kejsere, der søgte
at opbygge Rigets Forfatning; men alle Efterfølgerne
omstyrtede snart, hvad de havde opbygget. I Constantin
Aar 300 indsatte den skygtige Keiser Diocletian, der
saa, at han selv ikke var den Opbygger væsen alene
at kunne holde de mange uensartede Folkes Lyst sam-
men, tre Medhjælper. Senere saaledes herskede i Riget
Constantin den store alene, men ^{Riget} efter skiltes atter af

hans Død i et vestromensk og et østromensk. Efter at
denne Deling var foretaget kunde Barbarerne der
allerede tidligere havde været færdige for ^{uden Regning} Romerne
saa meget desto lettere trænge frem, og i uhyre
Skær stormede de snart over Rhodans Grænser.
De blodige og profane Romere kunde ikke
holde staae de vilde Floder; længere og længere træng-
te de frem, og det Folk, der engang havde været saa
mægtigt, maatte nu bukke under for Barbarerne,
der 476 gjorde Ende paa det vestromenske Rige. —

Kalvaarsexamen 1876.

Dansk Stil II.

Th. Schiöler.

^{5^{te}}
Klasse.

En Skildring af de forskjellige Regje-
ningsformer i Rom fra Stadens Stiftel-
se til 476 Aar med Besvarelse af
Aarsagerne til de stedfjndne Forandringer.

I næsten alle Lande i hele Verden baade
i den gamle og den nye Tid have Folkene
vealet med de tre Regjeringsformer, her i Al-
mindelighed findes, Despoti, Republik og Kæl-
lentingen mellem disse to, den undvænk-
de Kongemagts. I de fleste Lande er Overgan-
gen sket paa en meget brat Maade og har
kostet Kamp og Blodsindgydelse, og et Exempel
herpaa have vi i den nyere Tid især i Frankrig,
hvor næsten enhver Regjeringsforandring led-
sages af de forfærdeligste Scener, Historien kan
opvise. Saaledes var det ikke i Rom. Romerfol-
ket prøvede vel ogsaa alle tre Regjeringsformer,
men Overgangen skete langsomt og aldrig uden at
være forberedt længe i Forvejen. Det er derfor
ganske interessant at iagttage disse Regje-

ningsformer under deres Udvikling og
at se Aarsagerne til de Forandringer, de
vare iunderkastede. —

Rom var bleven stiftet og havet til en Magt
ved en enkelt Mand's Virksomhed, og
intet var derfor naturliger, end at den be-
gyndte som et Kongedømme, især da Sta-
den fra først af var et lille Kriger - Samfund,
der kun kunde have en til at anføre sig i
Kampen. Men den romerske Kongemagt var
ikke iindskrænket; allerede Romulus valgte
af de friske Mand et Senat, der skulde være Kon-
gens Raadgjver, og paa Curiatcomitiorne vedtog
Folket selv Love og afgjorde Retsager. Kongens
Forretninger vare saaledes ikke mange; i Krigs-
tid var han Anfører for Hæren og endvidere var
han den øverste Præst og besørjede med egen Haand
de Opinger og øvrige religiøse Handlinger, der gjaldt
hele Staten. I den senere Kongetid forandredes den
Form, under hvilken Folket deltog i Statsstyrelsen,

noget, idet Centuriatcomitiorne dannedes under
Servius Tullius ved Siden af Curiatcomitiorne,
og derved den senere tilkomne Forøgelse af Sta-
ten, Lebejerne, ogsaa fik Betydning. Den hele Stats-
ordning var temmelig udviklet ligesom Folket
selv, men efterhaanden udvikledes Folket og
føjte sig mere og mere i Stand til selv at herske,
og paa samme Tid søgte Kongerne at indvide
deres Magt og at gjøre sig iindskrænket. Dette var
navnlig Tilfældet med den sidste Konge, Tarquin-
ius Superbus, og det kom da til Strid mellem Kon-
gemagt og Folkemagt. Folket sejrede, og Kongerne ble-
ve fordrøve. Men hele Forandringen, der skete, be-
stod i, at man i Stedet for en Konge valgte to
Konsuler, der havde alle Kongens Forretninger med
Undtagelse af de religiøse, og som rigtig nok valgtes
hver for sig. Senatet og Folkeforsamlingerne forblev
uforandrede, men Senatet forandredes i den føl-
gende ^{Følge} fri at være Raadgjvende til at blive den
administrative Magt i Staten. Efterat Stats-For-
retningerne saaledes vare blivne delte mellem to Em-
bedsmænd, opstode der i de følgende Aarhundreder efter

haanden flere Embeder, hvorved Bestyrelsen mere og mere deltes. I Aaret 494 fik Almuens Tale, mænd og Beskyttere i Almuestribunerne og man valgte da ogsaa første Gang Almuestribere ved Siden af de patriciske eller kirkelige Aldere. I Aaret 366 indførtes Prator og Kvæstorenbe, det. Konsulerne havde af de Forretninger, der tidligere vare Kongernes, faaet Krigsførselen under sig. De vare Statens øverste Embedsmænd og kände de sammnkaldte Senatet og Folkeforsamlingen. Deres Forhold til Senatet var ikke nøjagtigt bestemt; kraftige og dygtige Konsuler kunde herske over Senatet og endedes næsten vare uindskrænkede i deres Magt, men paa den anden Side tiltog Senatet sig ikke sjælden den øverste Magt og brugte Konsulerne som sine Tjenere. Almuestribunerne fik lidt efter lidt etor Magt, da de kunde tilintetgjøre enhver Beslutning, der toges af Senatet eller Konsulterne. Senere, da den tredje Art af Komitier, Tributkomitierne hævdede sig til en selvstændig

Betydning, bleve de ledede af Almuestribunerne, og disse foresloje paa dem Love, der efterhaanden vandt Haard. Alderne havde Politisvæsenet i sig og skulde endvidere bruge Omroig for de offentlige Lige. Pratorerne bestyrede i den senere Tid Retsvæsenet, de vare de fornemste Embedsmænd næst efter Konsulerne og i Konsulernes Fræverelse ledede de Senatsforhandlingerne og udførte deres øvrige Forretninger. Kvæstoren havde Pengesvæsenet i sig. Alle disse Embedsmænd valgtes for hvert Aar. Men den øverste Magt fik undertiden en noget anden Form, idet der i Aledet for Konsulter trængte en anden Bestyrelse. Første Gang dette skete var i Aaret 487, da Decemvirerne valgtes. Folket ønskede at faa bestemte skrevne Love, og derfor indtraadte 10. Mand i den øverste Styrelse med det Hverv at forfatte Love. Deres Vilkaarlighed foranledigede deres snarlige Afkæffelse, da Lovene vare skrevne. Noget Aar efter, da Plebejerne gjorde Fordring paa at maatte vælge den ene Konsul, oprettede Patricierne et nyt Embede, Krigstribunatet. Dette

vealede i næsten 100 Aar af og til med Konsula-
tet, indtil P. Popperne i Aaret 366 fik Lov til at
valge den ene Konsul og snart efter blev Ligebeet,
ligede med Patricierne. Et Embede, der ikke sjelden,
naar Statens var i Fare, blev Stillet over de övrige,
vare Dictatoren. Dictatoren havde uindskrænket
Magt, men maatte efter 6 Månedes Forløb nedlægge
sin Post.

Under en saadan Styrelse var det, at Romersta-
ten mere og mere havde sig i Størhed og blev fra
en By med dens Distrikt til et Verdensrige.
Denne Styrelse passede særdeles godt for et lille
Rige; idet hver enkelt Mand efterhaanden lærte
komme til at virke for Staten, kom en i Hængsels Kraf-
ter til Udvikling, der gjorde Statens megen Gavn. Men
da Lyet iudvidedes og Styrelsen saaledes blev mere
opredt og da paa samme Tid Folkets aandelige
Kraft og ethersitet slappedes, da slette og urolige
Mennesker ved Hjælp af Almuen i Rom, der ikke
mere tog Hensyn til Statens Bedste, men kun
til egen Fordel, kunde tilbringe sig Magten og bringe

Ulykke over andre, — da fólte alle mere besind-
ge og fornuftsunde Mennesker, at Romerriget ikke
mere var skicket til at vare Republik, men at
der maatte en Hersker til at holde det sammen.
Pompejus var den første, der viste, hvilken Betyd-
ning en enkelt Mand kunde faa for det almene,
lige Bedste. Casar gik endnu videre og vilde sikkert
være bleven Konge, hvis Tiden havde været modret
nok dertil, men Republikanerne kunde ikke for-
lige sig med den Tanke, at skulle staa under en
Hersker, og Casar faldt som Offer derfor. Men da
August saa fremtraadte, var Tiden kommen, og
ingen magtede ham Magten. Dog var han klog
nok til ikke strax at lade sig kalde Kejsere, men
idet han lod de republikanske Former bestaa, til-
tog han sig under dem den højeste Magt. De følgen-
de Kejsere fulgte hans Exempel, og Folket vannedes
saaledes til at lyde deres Bud. Kejserne indledte
først deres Befalinger gennem Senatet, siden im-
middelt selv. Der blev ikke bestemt noget

angående Valget af Kejsere, og dette skyldtes
de mange Uroligheder og Kamp den følgende
Tid førte med sig; snart var det Senatet, snart
Soldaterne, snart Provindserne, der indvandt Kej-
serne, snart valgte Flejserne selv deres Efterføl-
gere. Att dette gjorde Keiser Diocletian en Ende
paa, da han indførte en bestemt Ordning af
Statsstyrelsen efter sin Thronbestyrelse 285 e. Kr. Han
skilte den civile og militære Embedsstyrelse,
gjorde Keiserens Person hellig og stilledes 7 Mini-
stre ved hans Side. Høle Hofvesenet fik ogsaa et mere
østerlandsk eller nyromersk Præg. Men i de følgen-
de Aarhundreder sank Rigets Magt dybere og dybere,
Provindserne tabtes en efter anden og Keiserne holdt
telrige Skarer af Lejetropper, hvis Anførere nu tiltog
sig Magt til at indsætte og afsætte Kejsere efter Hel-
pag. Og en saadan Anfører, Odoacer, var det, der
i Aaret 476 afsatte den sidste ^{vestr.} romerske Keiser
og gjorde Ende paa Romerrigets Bestaan.

Dansk Stil (bunden Opgave)

ved

Kaluarieexamen i December 1876.

Femte Klasse.

J. C. Petersen.

En Skildring af de forskjellige Regjeringer,
former i Rom fra Titens Tidsalder
til Aar 476 e. Kr. med Paavisning
af Aarsagene til de stedfunde-
ne Forholde.

I Aar 793 for Kristi Fødsel anlagdes ved
Tiberfloden i Italien af en lille Flok fet-
lige og haardtøre Kyrdor Staden Rom, den-
ne By, der ved adal Tapperhed, Stren-
ghed og Arbeidslyst mod Fjenderne eller
haandens herrede sig til Verdens Herker-
inde. Men efterhaanden som Magt og Rigdom
steg, tiltog ogsaa i samme Forhold
Overmod og Blidryghed. Det forhen var
kraftige Romerfolk i en dybere og dybe-
re, den ene Provins lærer sig efter den
anden, indtil i Aar 476 efter Kristi

Lidte med Hovedsuden den vidste Rest
af det stolte Rige faldt i Barbarernes
Hænder.

Byen Rom styredes i Begyndelsen af Kon-
ger. Den første af disse, Romulus, nævnes
som Byens Stifter og erod den, der har
givet Byen Navn. Den ældste Regering i Rom
var meget simpel: der var en lille end et
hovedsagen ingen vidtløftig Lægesning, og Kon-
geren foretog det meste ^{offentl.} udøvende Magt i
sin Person. Kun for Embedsmænd nævnes,
og man kjender ikke deres Forretninger; præ-
fectus urbi og tribunus celerum, Lægesherrens
Befalingsmand, var de vigtigste af dem.
Tegnet paa Kongens Myndighed var de 12
Lidker, der bære færet cum securibus (Sti-
knipper med indstakne Gæser) foran hans
Person. Kongen havde ved sin Side en

raadgivende Forsamling af 100 ansete
Flæskedole („patres“ eller „senatus“). Den
længere Maaght Romerne først fik fra
der forskellige ^{Stammes} Stammer eller de
oprindelige Romere, Titus, en ^{de} sæt med
Stammer, der allerede under Romulus
havde etableret sig de oprindelige End bygge,
og Læger, hvis Hæder og ^{er} utvivlsomt. Hver
af disse Stammer inddeltes i 10 Kurier, af hvil-
ke i sig selv inddeltes hver i 10 gentes eller Hæ-
der; af disse gentes har man ikke den mindste
repræsentation, thi ogsaa dette havde ved
Status Udvidelse gaaet nye Forøgelse, en
af disse i Kongedømmets fuldstændigste
Form bestod 300 Medlemmer. Det efter Kon-
gers inddelte Folk samlede som en lov-
givende Forsamling paa comitia curiata
og havde den højeste Magt. Som et underord-
net Stakantgik de til Kurierne hørte
Patricierne, staa de såkaldte Kliender.

Modiætning til Patricierne i den Rø-
erne, Folk, der ved Erobringene flyttede
til Rom eller frivilligt havde begjært
sig dertil, og som ikke havde den mind-
ste Magt, men vare stædt underkuede.

Saaledes var althaa Skatstyrken ud under
de første Konger. En ny Inddeling af For-
deling af Byrder og Rettheder fandt vi
under Kong Servius Tullius, der indførte
Folket i 4 Klasser og 193 Centurier efter Solons
timokratiske System, saa at de rige fik den
største Overvegt, men ogsaa de største Byr-
der. Lige Klasse udgjorde 81 Centurier for,
uden de 18 Riddersenturier og havde althaa
større Indflydelse end alle de andre Klaser,
der tilkommer, da hver Centurie havde en
Stemme for comitia centuriata, som fik
Størstedelen af den Magt, som tidligere kom
at Comitiorne, der nu næsten ganske tabte de-
res Betydning, havde været i Besiddelse af.

Ved Constitueringsinddelingen tilkommedes for
en stor Del Forskjellen mellem Patricier
og Plebejer, da de riddere naturligt lige-
taa godt kunde besidde Lønne som de
første; Servius Tullius imodkom ved
sin Inddeling Tidens Trang, da Plebejerne
mere og mere havde begjært at rejse sig
mod deres Undertrykkere. Men den store
Adskillelse mellem Patricier og Plebejer
blev dog, saa at der ikke engang kunde findes
ganske lovlige Opføringer imellem dem. Den
følgende Tid var althaa optaget af Krigene med
de to Stænder.

Patricierne gjorde i Aar 510 Ende paa Konge-
magten, og det var dem, der ordnede den nye
Regeringsform. Kongens vigtigste Forretninger
gik over paa to Komitier, der valgtes paa comi-
tia centuriata hvert Aar. Ved denne korte
Embedstid søgte man at forhindre, at nogen

enkelt skulde tiltrænge sig for at få Mægt. Det
overmodige Patrier vedblev at undertrykke
Plebjerne. — En ny Myndighed blev snart op-
rettet, nemlig Di. Kbhavn. En Di. Kbhavn
valgte, hvor lang Tiden kom i en overhængende
de Karl; i en sådan Tid var det alle andre Mægt,
højheder dets Mægt, og Di. Kbhavn sadde over
Pangerne Liv og Død; hans Embede Tid havde i
midlertid aldrig været over en Maaned. —

De fattige Plebjerne blev imidlertid
svære og vrede. Ved de idelige Krige, som kom
først, ^{i hvilke} ~~hvis~~ Løstakene maatte underkøbe
sig selv, medens dets Ejendomme blev for-
smitte, blev Plebjerne nedtrykte i den yder-
ste Armod og maatte mod høje Renter læne
Penge af de rige Patrier, der lode blæse
dyrke dets Ejendomme og desuden ene havde
Lov til at benytte ejes publicis, det af de enkelte
de Lande, der blev frekøbt Plebjerne. Patrier,

erne havde Ret til at kaste i indvorte
Skyldner i Fængsel, og de undertrykte
Klæger både højere og højere. De kom til
L. Lov 494 opmandede Plebjerne sig til
Mandling. Da de for Sjæld fængtede var
blevet lovløst i Anledning af en Krig og
ved Hjemkomsten at det skulde fængtes, giv-
de de Modstand, forlode Reger og fjorde sig
fra det hellige Reger med Trusler om
at stifte en ny Reger, hvis Patrier ikke
gjorde dem inden Indrømmelse. De opmæ-
dede herved, at Tilledelse til en lov og ved,
ge dem (sine ti) Almuenslæner, der skul-
de vage over Plebjerne Rettigheder og biskop,
de dem mod Angreb fra Patrier, Almu-
tribunerne blev erklæret for ukonkret og
almuenslæner blev givne dem til Medhjæl-
pere. — Noget havde således Plebjerne
de Tribunernes tilhænge sig Ret til at sammensætte
de Folket per ^{speci-} ~~speci-~~ ^{alia} ~~alia~~ ^{tribunat} (Inddelinger i
35 Tribuna og 31 Landtribuna, var en del,

lig Inddeling); for disse Komitæer, Folkets
Domstol, indskærmede de østere Patricier, der
søgte at i kade Plebierne, for den Konsular, der
havde villet ophæve Tribunatet, Patricierne
beholdt dog langt den overvejende Magt, og Mand
som Patricierne for. Men, der vilde formilde
Almens Ræd, maatte Lide Diden. - Patricierne
af ^{af-tillid} Kåseri i vandt allehaanden mere og mere ind,
i en Krig mod den etruske Kong Veys faldt endelig
i en eneste Kamp 300 af Leugterne faldt. Et megenst
af forholdene efter Medlemmets bestående Aristokrati
var det i almindelighed, der regjerede Rom. - Rom havde hidtil
ikke haft en bestemt, akreter Lov. ^{Almagrosi omma}
L. Terentilian fik i midlertid ^{for Patricierne Modstand} kort for 450 i krigs-
rens, at der skulde udvalges til Mand til at i kade,
se Lov (451-49). Imidlertid maatte ingen anden
Gjorighed udværes i sin Myndighed. Decurionerne
beholdt i midlertid ^{fra} udelog Vi. dets Magt,
og maatte skulde denne Regjerings form var
bleven var, hvis ikke den Tyranni havde be-
virket den. Iald.

I den følgende Tid fortæller Kampen mellem
Pleberne. 445 forestog Tribunen Flaminius
at den ene Komitæ skulde vælges blandt Ple-
bierne. For at forhindre dette fik Patricierne
oprettet en ny Myndighed, tribuni militum
consulari potestate, hvilke ogsaa kunde væl-
ges imellem Plebierne, og som i den følgende
Tid ofte kom til at ~~stille~~ for Konsulernes
Sted. Der blev oprettet et patricisk Embede,
Censuren; Censurerne fik Bestyrelsen af Luddet,
udtømmingen og holdt Hornstringer hushøjeste af,
samt havde Opsyn med den offentlige Moralit-
et. I den følgende Tid havde vi Rom Indtagelse
af Gallerne 390, denne forige i hij Lod
Loket Mid. Da fremkom i March 367 de
Grimiske Lovforslag om, at den ene Komitæ skulde
de vælges blandt Plebierne, og at ingen maatte
bestå mere af æger patricier end 500 yngre.
De vedtagne bode Patricierne Modstand. Til et
stetning herfor fik Patricierne ~~et~~ ^{et} ~~for~~ blev der
avlagt af Patricierne valgt en Prætor, der fik
ind ^{Patricierne} ~~ind~~ af Konsulens Magt, og to kuraliske Adelen,
der ligesom de plebierne fik Plebierne med et

de offentlige lege og byggede et bestyrelse.
På den forskjellen mellem Patriciere og Plebejer
er udjævnedes mere og mere, idet de bedste fik
afgang til de høje Embede efter det andet.
Det opstod imidlertid en anden mellemstige
og fattige, da de rige Patricier og Plebejer,
hvis Fædre i flere Slægter havde beklædt
de høje Embede, dannede en ny Adels (nobilitas
nova), der sjældent tillode nogen, hvem navnlig
at nær de høje Embede. Embederne bestyres
de i den uden uden Løn, ja med store Ud-
gifter, saa at det ogsaa af den Grund var væ-
sentelig for andre at nær dem. Naar man hørte
de væsentlige, fik man en Provision af bestyrelse,
hvorimod Thatholderne adgte Eretættelse for
de tidligere Udgifter ved Udvalget, og endelig
der havde Domstolene i deres Magt, saa gjennem
Lingve med sine Standsfæller. Den fattige Plebejer
i Rom var udslyngtet i sidste til Landet
og levede næsten af de rige Læver. Af de

Mænd, der søgte at forbedre den Kæde, var
de mest berømte Gracchierne. De hørte til
Rom's fornemste Adels og havde en berømt
Læge, men de opstod af deres Distrikts
høje Forbedring af blommens Kæde. Den eldste
af dem, Tiberius Gracchus, blev Tribun
133; han fik blandt andre vigtige Lov og
en Lov om Gjæmsen. Den lovmæssige Afgørelse
var nemlig: Ikke bliver udslyngt, men maatte
de fornemme give det ulovlige Laget tilbage i
Lægen. Tiberius Gracchus beklædte imidlertid snart
under det Optimum (133); men hans Brøder,
C. Gracchus, opstod til den senere hans Forbør-
hed. Den vigtigste Lov, som han fik vedtaget, var
Loven om den judiciarius, ifølge hvilken
Ridderskabet skulde have Domstolene i
det til Lenstjerne; efterhaanden blev imidlertid
ogsaa dette til Skade for Provinserne, da de rige
Riddere forspandte Thatholderierne og endelig
fik Højhed til Udvalget, som de derved stod
offentlig, efterat deres Standsfæller havde frast
"judicia".

Efterat Kampen mellem Plebejer og Patricier
havde udvirket, kunde Romerfolket først rigtig
være som Kæmpe udsat, og i den følgende
Tid se vi Romerne berette de mere Land
eftersat det end. De indse Uvidenheden i den
følgende Tid opstod af de enkelte Mænds
Bæjerselighed efter Magten, ~~ikke~~ Vi se endelig
at Marius for at skaffe sig sig sigende Kæmpe
og Ambitionen mod Mithridates sluttede sig sammen
med Cinna, og erobred Bogen og drejede sine Hæder
stander. Kort efter fan vi Luller Diktatur.
Han gjenoprettede Lenatke Magt og tillige
gav det judicium, Tribunerne mistede Retten
til Lovforslag, og Folket understøttedes meget
Efter Luller Død (78) blev Pompejus den be-
lydeligste Mand i Rom, som ved sine heldige
Krigs berovede Mængden Udsest og stiftede sig til
den lavere Klasse, for af egenmagtige i Rom.
70 var han Kæmpe til Cæsar og Krasus, det ved
stærkede Pungendelriges ligeledes sigte at

gjøre sig yndet af Mængden, og understøttede
et Lovforslag om, at dele jorden mellem Len-
tet, Ridderne og Soldaterne. I den følgende
Tid kæmpede Pompejus i forskjellige Lande;
I midlertid have vi hørt i Rom den Kæmpe
Cæsariske Sammensværgelse; en Kæmpe sigte
Mænd havde sammensværet sig om at tage Mæ-
den, men blev berøvet ved Kæmper, der end
mestede og edle Cæsar's Restatolitet.
En Pompejus Kæmpe sigte efter sine Krigs, var
hans Udsest dalek betydelig. Han forbrødt
sig da med den store Statsmand og Krigs
Cæsar ~~end~~ i det Pompejus til det første Kæmpe,
relig) Trinmirak, og i den følgende Tid se
vi Cæsar og Pompejus kæmpe om Magten. Pom-
pejus bliver berøvet, og Cæsar er uden
Medhjælper til Kæmper, men sigte af
mange Mænd, der havde sammensværet sig
for at redde Republikken (49). I den første
Tid der efter spiller Kæmper, der end sigte
ste Rolle, men ~~end~~ Cæsar's Udsest

Det endte Trossenskrig i det 10de Aarhundrede -
Det endte Trossenskrig i det 10de Aarhundrede -
og den ubetydelige Lombard, men efterhvert
i Trossenskrig have overvundet dens Modstander
de har tiltaget Oktavian sig snart den største
Magt, og i Aar 30 er han ubestridt Kæser
over Verdensriget.

Vi have således først et "Enevalde i Rom"
et Kæserdømmet. Oktavian, mest bekjendt
under Navnet Augustus, forstod omgående
både Republikens Troner bestaa, men dog ikke
have Magten. Hans Efterfølgere fulgte i hans
Fodspor. I den følgende Tid have vi Enkeltkæser-
lige og gode Kæser, snart vilde Tyranner,
og at Livet gik snart til Grunde. De
fleste Kæser endte deres Liv i "Morder"
hånd, og Troner brydtes ofte ved Soldatens
opstande. Romerfolket bliver mere og mere
blidagtig, Barbarernes Anfald begynder, den
ene Provin bliver sig efter den anden. En
ny Ordning af Regering ^{er} faa vi ved

Draklektion og Kæseren der efter. Under
den sidste indføres Kristendommen, men
der ikke daa kunde bringe afvrigt nyt
Liv. Riget var ick til Udgang. Det delte
sind ick i krig og urolig Rige. Det indbragte
ikke Rige bestod endnu mange Aarsindretter,
men det egentlige Romerrige, det veltlige,
gik til Grunde i Aar 476, efterat
Barbarerne have erobret den ene Provin
efter den anden.

Vi have nu således ick, hvorledes dette
Rige, det meget gode, det noget gode, det værd
til, har udviklet sig til sin ubetydelige Magt
underidde politiske Uroligheder, men al-
le fikke sig en Romer, og naar det galdt
Rigets Vel, blev Parti-formalerne skudte
til Side. I den sidste Rige kunde imidlertid
ikke ick bestaa, det maatte gaa til Grunde,
og paa det Ruiner opstod Middelalderens Rige.

Dansk Stil

ved

Halvårssexamen 1876

L. H. Finneemann

6te Klasse.

En Skildring af de forskjellige
Rogjeringsformer i Rom fra
Statens Stiftelse til Aar 476
efter Kristus med Paarviesning
af Aarsagerne til de stedfundne
Forandringer.

Roms Staloggelse af Romulus og Remus sættes
til Aar 753. Romus blev kært efter dædt, og Ro-
mulus blev den første Konge i Rom. I Begyn-
delsen regjerede Kongerne ved Hjælp af et Se-
nat paa 300 Medlemmer, som de udvalgte
af de 30 Curier, hvori hele Folket var
inddelt. Sladene kaldtes paa Comitia curi-
ata. Senere inddelte Servius Tullius hele Fol-
ket i 4 Klasser efter Formuen og Klasserne
igjen i 193 Centurier. Den første Klasse havde
langt Overvoigten over alle de øvrige, idet
der til denne regnedes ikke mindre end 90
Centurier og foruden de 19 Ryttercenturier. Over

Centurie havde en Stemme, og Stemmegivningen foregik paa Comitia Centuriata. Den laveste Del af Folket (Proletariatet) hørte ikke med til Klasserne og udgjorte kun en Centurie. Saaledes stod Regjeringen til 510, da den sidste Konge L. Tarquinius Superbus blev fordreven, dels paa Grund af sin egen Grusomhed, dels paa Grund af hans Søn L. Tarquinius's Voldsgjerning mod L. Tarquinius Collatinus's Hustru. Deraf blev Republikken indført, og i Spidsen for den stilledes 2 Konsuler. De første Konsuler var Tarquinius Collatinus og Junius Brutus. Konsulerne regjerede i Forbindelse med Senatet og havde Anførselen i Krig. Saadant Senatet og Konsulerne toges af Patricierne, og alle andre Embeder vare i deres Hænder, medens Plebjerne bleve mere og mere forarmede.

Til sidst gjorde de aabenbart Oprør og forlangte Del i Regjeringen. Patricierne praatte give efter, og et nyt Embede Tribunatet blev oprettet. Tribunerne, hvis Antal var to, vare sacrosancti og havde Ret til at intercedere mod Consulernes og Senatets Beslutninger. Senere fik de Ret til at fremkomme med Lovforslag. To ediles plebis bleve givne dem til Medhjælpere. Almuetribunerne holdt deres Møder paa Comitia tributa. Plebjerne stræbte nu efter at opnaa fuldkommen Ligeberettigelse med Patricierne. Først fik de lovlig Ægteskab (conubium) med Patricierne, dernæst fik de udvirket, at der skulde indføres Love, hvorefter Senatet skulde domme; for var dette sket efter Senatorernes eget Godtbefindende, og derved havde de tilladt alle mulige Forurettelser. 10 Mænd bleve da sendte til et Sted for at lere dets

Love at kjende. Ved deres hjemkomst udvalgte der dernæst 10 Mænd (decemviri) til at skrive Love. De første Decemviri vare alle Patricier, men de roses ikke desto mindre for deres Billighed mod Plebejens. Det første Aar 451 blev 10 Tavler fuldendte. Det næste Aar 450 tilføjedes endnu 2 Tavler, og Lovgivningen var fuldendt. Decemvirerne fik tillige Regeringen, og ledede af den overmodige Appianus Claudius herskede de ti Mænd frygteligt og grusomt. Aaret efter blev de fordrevne paa Grund af App. Claudius's skyndige Fremfærd mod den ansete Plebejer Virginia's Datter Virginia. Kort efter satte Plebejerne igjennem, at den ene Consul skulde være en Plebejer, og dermed fik de adgang til alle Embeder og blev liges stillede med Patriciere.

En værdig Myndighed i Rom ^{var} Dictaturen, det vil sige: uindskrænket Magt, som tildeltes en enkelt Mand, naar Staten var truet af store Farer. Provinserne styedes af Prætorer, som hver havde en Quæstor under sig til at hestyre Skattevesenet.

Denne Regeringsform nedblev at staa indtil det første Triumvirat, som blev sluttet mellem Cæsar, Crassus og Pompejus (62), og disse tre Mænd tiltog sig derpaa en Magt i Staten, for hvilken Senatet og Consulerne maatte bøje sig. Aaret 60 blev Cæsar Consul, og han styrede nu Staten egenmægtig ved Hjælp af Pompejus og Crassus og brød sig kun lidt om Senatets og sin Embeds broder Bibulus's Modstand. Aaret efter fik Cæsar Gallien til Provins, og Pompejus og Crassus blev Consuler 55. Efter deres Consulat fik Crassus Syrien og Pom-

pejus Spanien til Provins; men Pompejus forblev i Rom og lod Spanien hestyre af sine Legater. Nu udbrød der Uroligheder i Rom, som blev anstiftede af Pompejus, der bestak Tribunerne, for at de skulde intercedere ved Consulvalgene. Det var Pompejus's Plan, at man skulde vælge ham til Æneconsul for at dæmpe Urolighederne, og han opnaaede sit Ønske. Han kom snart i Uenighed med Cæsar, og denne rykkede derfor med sine Soldater mod Rom. Pompejus flygtede til Grækenland og derpaa, da Cæsar forfulgte ham, til Ægypten, hvor han blev dræbt af Ptolemæus Dionysos. Cæsar blev derpaa udnevnt til Consul paa Livstid og styrede Staten egenmægtig indtil han blev myrdet (44) af nogle sammensvorne. Consulen Mark Antonius tilrev sig derpaa magten; men han maatte snart dele Regeringen med Cæsars Foster-

son Gajus Julius Cæsar Octavianus Augustus og med Lepidus Stattholder i Hispania tarraconensis. Disse tre Mænd dannede det andet Triumvirat og delte Riget imellem sig saaledes, at Lepidus fik Afrika, Octavian Europa og Antonius Asien. Kort efter erobrede Octavian Lepidus's Rige, kom dernæst i Uenighed med Antonius og slog hans Flaade ved Actium 31. Derpaa bemægtigede Octavian sig hele Riget og blev udraabt til Dictator paa Livstid. Stort efter blev Kejserdømmet indført, og fra den Tid af regjerede Kejserne med despotisk Almyndighed til Rigets Undergang 476.

Dansk Udarbejdelse.

Kalvaarsaamen 1876

VI Klasse.

V. Balslev.

En Skildring af de forskjellige
Regeringsformer i Rom fra Statens
Stiftelse til Aar 476 efter Kristus, med
Paavens og Pappens til de etef-
fundne Forandringer. —

Næppe har vel noget Rige haft en saa
stor Betydning i Verdenshistorien som
Romerriget, der i mange Aar indskuldet
saa godt som alle Kuelsoverens Næringer
indenfor sine udstrakte Grænser. Naar
man ser, hvorledes Rom fra sine abety-
delige Begyndelse efterhaanden og uden
nogetvilligt at opgive sine vundne Fordile
udbrakte sine Grænser fra Nordøen til
Sahasas Ørken, fra Atlanterhavets Kyster
til Mellemasiens Steppelande, da man

vel det Spørgsmaal ligge nær, hvad der
har gjort Romer Folket en saadan
Kraft, der varede gennem tusindreder.
Romerne vare et praktisk Folk, og i denne
Omstændighed maa man vel søge en
af Hovedgrundene til at det, trods mang-
foldige Stridheligheder, vedligeholdt sin sa-
maaetlige Magt saa længe. Ikke alene
den med beundringsværdig Vagtsomhed
gjennemførte Politik i det ydre viser os,
at Romerne vidste, hvad der gønedes
Statens best; men det samme se vi i
den Maade, hvorpaa Regjeringssystemet
veiledede hos dem, idet de ^{til enhver Tid} ~~stadig~~ havde dette
Statsform, der under de ^{daarlige} forskjellige For-
holdt var det tjenligste.

En Regjendelse maatte selvfølgelig
Hagten være i Hænderne paa en Mand,

der kunne bringe Ordre og Ro i det nye
Samfund. Derfor se vi i de første to
Aarhundreder Kongens Præsidium af den
oversede Magt. Da Romulus havde bragt
det lille Borgersamfund i Respekt hos de
omboende Stammer, blev der efterhaanden
arbejdet paa den indre Organisation. Numa
og Servius Tullius ere de to Konger, der ind-
have gjort sig fortjente herfor. Det Folk,
der skulde ordnes, bestod af to væsentlig
forskjellige Dele. De ævntlige Borgere, Pa-
tricierne, vare endnu de eneste, der blev taget
Hensyn til; Plebejerne, rimeligvis Borgere
fra omkringliggende Steder, der vare flyttede
til Rom, vare i Regjendelsen uden al Ind-
flydelse. Først blev Patricierne delte i
30 Curier, hvorefter der udtoges 300 Familier
hvor, som dannede Senaten, en Plebs.

lation for Folket; men den Inddeling, der
var af atvøl Pædagogik, var den, som
Senius Vullius iustferte samtsdig med So-
lons Verfatning i Athen og med samme
Grundtanke som denne; Borgere bleve
inddelte i Klasser og Censurer og havde
Byrder, men ogsaa Indflydelse i Forhold
til deres Lørmue. - Da nu Romer Folket
saaledes var ordnet, var ogsaa Monar-
ken unidvendig; en Regjeringsform, hvor
hvor udkelt dygtig Hans kunde gjøre
mere Gavn og vare mere fremkrodet de var
inskellig; thi Romerne vare et kraftigt
og stærkt Folk, hvor alle varu bejødelse
af Lyet til at virke, ^{hvad de kunde,} ~~desse~~ for Staten.

Saaledes ~~kom~~ ^{skete} det naturligt, at Monar-
ken blev afskaffet og Republikken indført.
Ara 753 til 510 havde Rom været et

Romavrig, fra 510 til 30 efter Kristus
var Romerriget Republik, naaghet dog
de republikanske Former af Naavn vedblev
noget længere, men allerede den egentlige
Republikanske Forfatning var omstyr-
ket for. — I Spidren for Republikken stode
to Konuler, der bekræftede deres Embete i
1 Aar. Endnu kunde kun Patricierne
besæde Gjengæld poster, men dette Forhold
maatte snart forandre sig, thi mens
Plebejerne skatig tilhøge i Antal, blev
Patricierne færre og færre, saa at de
tilsidst i Antal vare en forholdsvis
ring Del af Folket. Dog gik Plebejer-
ne endre frem i deres Kamp for Ligebæret.
Ligelse med et beundringsevrigt Haandtryk,
hvorved de tilsidst opnaaede, hvad de in-
skete, uden at der blev foraaet noget bety-
deligt Ryskelser i Staten. — Det første, som

de opnåede, var Oprettelsen af et eget Ple-
bijersk Embede, Tribunembedet; det var
Tribunernes Hverv at vaae over Folkets
Tare, og de havde det til det næstlevende
Indrydte med Uvanskabtheden, som
de auraa for skadelige for Folket. Da
Plebijerne først havde opnået noget, be-
gyndte de snart at ettraa mere. Patri-
cierne havde hidtil haft al Magten i
deres Hænder, og da der ikke fandtes Love,
kunne de utvivlsomt den temmelig vilkaarlig;
men ved Folkets fortsatte Bestrebelse
der opstaaede blev det tilsidst bestemt,
at der skulde forfales et eller andre Love, hvorefter
ved Plebijerne fik mere lovlig Ret
over for Patricierne. Et Forlig som den
giverne, Decemvirne, gjorde paa at paa
den uindskrænkede Måde foretoget, som
de havde haft, men de skrev derom,
at de snart skulde afvige. Endnu var ikke

den Tid kommen, da Romerne vare den
af Rom til at regjere sig selv. Men
Romerne viste deres Kraft i ydre Kampe,
fortsatte Plebijernes Bestrebelse for Lov-
berettigelse i Statsstyrelsen, og efterat
de havde faaet flere og flere Indrøm-
melser, opnåede de snart endelig i Aaret
366 Adgang til Statens høieste Embede Kon-
sulatet. Herved var Kampen afsluttet
og Forskjellen mellem Patricier og Plebjer
udjævnet. Efter den Tid er det, at Romer-
ne udføre deres største Bedrifter og visse
deres Kraft paa den mest glimrende
Maade. Den Regjering, der var hersken-
de, gav just alle de udmærkede Hæder,
som Rom frem bragte, Adgang til at
virke til Statens Gavn, og saavel for-
nemme som unge visse, at de vare
vordne til Ærehed. Men efterom

Riget's Magt indvandede sig, blev Folket
forandret, og efter Aaret 200 se vi af
mange Exemppler, at det ikke er det sam-
me kjornefulde Romerfolke som fordem,
der mødes os. De skændige Bacchanaler
være os, hert stor den moralske Uordorvel-
se allerede var, og Roms nedrige Opførsel
mod Kartago danner en storke Modset-
ning til Solignere Videns Kongsførelse.

~~Det var allerede ikke uden Grund~~ Altes han-
de de rige og Fornemme forbruge de rige-
gøre, og der var en stor Mængde forar-
mede Borgere i Slaver. De stores ringe
Imodkommenehet vises os Cicerones Skys-
ne, og endnu nogen Tid efter disses Død er
der ikke nogen Forættinger i Slaver.

Et stort Kampen mellem Marius og Sulla
danner Begyndelsen til En verdens magt.
Ved disses afværelse Over herredømme ble
det hvide Romerfolke vant til at bryde sig

under en ukendt Haands Pind; men endnu
maatte man fare med Lempe, hvilket
vi se af Cæsars Skjæbne. Cæsar vilde
maaske have beholdt sin Magt uantastet,
dersom han havde skjult den under
mindre Former; thi det var aabenbart,
at en Regeringsform, der gav en By
en saa afgjort Overvægt over hele det
øvrige Rige, ikke var hensigtsmæssig.
Hortel paa Cæsar var Republikens sidste
Hæftanstrængelse, og da Octavianus had-
de besjæret Antonius, var der ingen, som
ikke bøjede sig for hans Pind. - Kejser-
magten, som Augustus lidt efter lidt grund-
fæstede, var den eneste Regeringsform,
der passede for et saa udbrædt Rige, som
Romerriget da var bleven, og for saa for-
skjelligartede Elementer, som det inde-
holdt; det var den eneste Maade, hvorpaa
Rom endnu kunde vedligeholde sin

Magt, ja endog utvide sine Grænser
der var dog indvæn i Mangel, som for
viste sig senere, da Nerone afskaffte
indsatte Kejsere, og endtes Septimus kom
mandat mente, at han lige saa
godt kunde være Kejser som enhver an
den; Kejsere maatte haves noget mere
over Folket. Dette søgte Statikleren
at bewirke ved at fjernede de sidste Re
ster af Republikans Former og omgive
Majestæten med større lauste Præge, samt
ved et indviklet System for, hvorn der
skulde følge efter en afdød Kejser; men
denne Ordning blev anark kaldet
og Constancien den Store forsøgte nogen
Tid efter at begynde en ny Ordning;
Hvad enten omme blev indført og Residensens
forflytning; men Prægets Kraft var saa
undergrævet, at det ikke mere kunde
opkjædes, ved Overordning og virksomhed

var Romerne bleve ut af Stand til at
bewirke Ordren; det var derfor en Ved
vendighed, at der maatte nye Elementer
indføres; Præget, og det kommer helt na
turligt, naar Commodus 192 afsatte
den sidste ~~Romerske~~ romerske Kejser og
oprettede et Barbarisk Monarki i det
udlevte romerske Imperium.

Dansk Stil.

Halvaarsopgaven 1876.

At vise Forbindelsen mellem
Danmarks Naturforhold
og dets Beboeres Næringsveje.

Halvaarsexamen i December 1876.

4. de Klasse.

Dansk Stil.

K. Johansen.

At vise Forbindelsen mellem Danm. vestligt Hav, Allentershavet, hvor Kongelands-
marks Naturforhold og dels Deboeres men medfører Værelse, som i høj Grad
Næringsveje. mildner Allenters i de nærliggende Lande.
Da et Land Næringsveje for en stor Del Da Danmark et et højt ^{var} Højtland, ~~hvor~~ at
er afhængig af Naturforholdene, see Danmark det høje Punkt har rager op til noget
marks Deboere mest heldig stilledes i see 500 Fod, kan der naturligvis ikke
see Hensende, eftersom Naturforholdene være Tale om Lægenarbejde; men dog
see gunstig. Danmark har således i Sammenligning og Præget see henimod de vige-
menligning med dets Beliggenhed et men lige Næringsveje. Agerdykning finder
et mildt Klima, hvilket kommer af see Sted paa Jorden og i det østlige af
at det ikke ligger langt borte fra et Nordsjælland, som see de frugtbareste

Dele af Danmark, og Kornet giver der et saarigt Udbytte, at flere Milioner Tønder udføres til England, Norge og andre Lande. De vigtigste Kornsorter, som dyrkes paa Ferne, ere Hvede, Rug, Byg og Havre, og det er isor Rug og Havre, som forsendes til Uddlandet. Da Jordbunden i det vestlige Jylland ikke er saa frugtbar som paa Ferne, men mere skikket til Gøsning, er Røsgaalen her den vigtigste Nøringvej, og Udførselen til Uddlandet bestaar væsentligt i Heste, som i stor Mængde benyttes i fremmede Magters Hær, og i Slagtekvæg, der isor forsendes til England, samt i Smør.

hvoraf der udføres flere Millioner Pund. Landet, som syseelsætte en ikke liden Del
Agerdybningen er dog heller ikke af ringe af Danmarks Befolkning. Skovbrug har
Vigtighed i det vestlige Jylland; men Bog. tidligere været af Vigtighed her i Landet;
hvæden er her en af de Kornsorter, der men det, hvor man for så store Skov-
have størst Udbredelse, hvorimod Hvædens vel af knudrede Egestammer, ser man
er meget sjældnere end paa Fenne. nu kun nogle forkrøblede Egepudder,
Omtrent de $\frac{1}{3}$ af Danmarks Befolkning og Bøgen er nu det vigtigste Træs i vore
ernære sig af Agerbrug og Kvægavl. Skove. Udbyttet af Skovene er nu til Dags
Industrien har just ikke stor Betyd- kun ringe, da Danmark er det skovfattig-
ning i Sammenligning med andre ste Land i Europa, og kun $\frac{1}{5}$ af hele
Industriländer, f. Ex. Englands; mere, Landet er dækket med Skov. Mange Mennes-
skjønt Danmark mangler de for Indus-ker ernære sig ved Håndelen, som er af
triens nødvendige Stenkul, findes der stor Vigtighed, da der udføres meget til
dog flere vigtige Fabrikker rundt om i andre Lande, og der indføres en ^{Del} ^{Stoffer.} ^{Del} ^{Raa.}

Fiskeriet spiller ingen stor Rolle i Danmark; men i Aaerne fiskes der dog nogle Aal og Gydder, og ude ved Rysterne fanges ogsaa en Del Lild og Torsk.

Udbyttet af Udførselvarerne overstiger langt Udgiften til de Væres, som ikke maa indføres, da de ikke frembringes her i Landet.

R. Johansen

Halvaarsamen 1876.

fjerde Klasse

Dansk Stil

for

Christian S. Blinkenberg.

At vise Forbindelsen mellem Danmarks
Naturforhold og dets Beboeres Næringsveje.

Danmark består næsten udelukkende af Lav-
land og kan ikke fremvise betydelige Højder eller vilde
Klippemasser. En Mand, der har levet i et Bjergland, vil
de derfor uden Tvivl kalde Landet en Lette, men dette kan
man just heller ikke gjøre. Thi skjønt der ingen Bjerge fin-
des, er Landet dog heller ikke ganske jævnt og fladt, men be-
staar afvekslende af Bakker og Dale.

Som Følge heraf kan man ikke tale om en ud-
viklet Bjergværksdrift i Danmark, men paa den anden Side
vinder man dog nogle Produkter af Jorden, hvoraf vi blot ville næv-
ne Ler, Kalk, Kridt og Torv. Ler og Kalk er aldeles uundvør-
lige for os, naar vi bygge, idet Leret nemlig dannes til Mursten,

og Kalken bruges til at sammenbinde disse i vore Bygninger. Leret kan man finde i de fleste Egne af Landet, hvormed der kun enkelte Steder findes Halkgruber, hvoraf de vigtigste ere Faex paa Sjælland og Nørsted og Dagbjerg i Egnen om Viborg. Kridt findes flere Steder, men kun enkeltvis i saa stor Mængde, at der kan være Tale om at benytte det saaledes i Høns og Terns Klint, der næsten udelukkende bestaa af Kridt. Torven faar man som bekjendt fra Landets Moser, og den anvendes til Brændsel i de skovløse Egne af Landet.

Det ovenfor omtalte gjælder dog aldeles ikke om Bornholm, der er det eneste virkelige ^{Isarte} Bjerglande i Danmark, og ifølge sin Naturbeskaffenhed snarere høres til den skandinaviske Halvø end til Danmark, skjønt Granitmasserne paa Bornholm ikke fremtræde under saa høje og vilde Former som hiet

Paa Bornholm har man ogsaa Kulgrube, hvis Kul vel er dogde jyske. Hider langst tilbage, der kun for en ubetydelig ringere end de engelske, men dog nok kunne bruges til Brænd. Til en opdyrkede og knap kunne være nogle Faar.

sel. Desuden findes der des ogsaa en Leret, som anvendes til det Da næsten hele Landet er opdyrket for at fremme saakaldte bornholmske Stentøj. Agerdyrkingen, er der kun meget faa Skove, og de, der er,

Dette var nu om de Produkter, man direkte vin- skaanes kun for at pryde Landet. Som Følge heraf drives der af Jorden, og vi have nu set, at de ikke er meget betydelig der næsten ingen Skovhuset, og der kan aldeles ikke være Tale ge for Danmarks Vedkomende. Derimod er Agerdyrking om at anvende det Træ, der hugges i Skovene, til Tømmer, men og Kvægsæl Landets vigtigste Kæringsvej, og de egne sig sa- kun til Brænde.

meget mere for Danmark, som Landet er godt og frugtbaart Danmarks ^{Industri} er vel ingenlunde ^{ikke} ubetydelig, men

og har passende Fugtighed. Hornet mislykkes derfor kun kan dog ingenlunde maale sig med f. Ex. Englands eller sjældent, og Kvæget trives godt, hvorfor der ogsaa udføres me. Belgiens, da Landet mangler de for Industrien saa nød-

igt af begge Dele. Saaledes gaar der hvert Aar en stor Mængde vordige Kul. Derfor drives der heller ikke saa mange Faar Smø, mange Stude, Faar og Heste samt megen Hvede til brikkes; men hvad der frembringes; frembringes næv-

England. I Hensende til Agerdyrking og Kvægsæl staa mest ved Hæstid som f. Ex. Træsko og Jydepatter i Jylland

Handelen i Eggen om Randers og det ovenfor omtalte
bornholmske Hestøj paa Bornholm.

Fiskeri og Handel drives ogsaa meget af de Dan-
ske, da Landet paa næsten alle Sider er omgivet af Havet,
der ogsaa i mange Fjorde og Bugter skæres sig ind i det.
I denne Henseende maa de Danske vel ogsaa rige for Eng-
lænderne og flere andre Folkelag, men mange finde dog
deres Erhverv paa Havet, hvad enten det nu er som Fiske-
rle som Matroser og Handelsmænd.

Nu have vi altsaa set, hvorledes Danmarks Nærings-
veje afhangt af dets Naturbeskaffenhed, og hvorledes Landets
Beboere i Modsetning til flere andre Landes Befolkning ikke
blot kunne ernære sig selv, men ogsaa udføre mange af deres
Produkter til andre Lande. —

4de Klasse.

Dansk Stil

ved

Halvaarsksamlingen i December 1876.

af

Theodor Krarup.

At vise Forbindelsen mellem Danmarks Naturforhold
og dets Beboeres Næringsveje.

Næringsvejene i de forskjellige Lande snaa selvfølgelig
være betingede af Naturforholdene. Hvor Jordbunden
er frugtbar, vil der ogsaa være Agerdyrkning, hvor
der er frodige Græsgange, vil der ogsaa være Kvægavl,
og hvor der findes brugbare Metaller eller Kul i Jorden,
der vil der ogsaa være Bælgvaretsdrift og Fabrikker.

I Danmark bestaa Perne især af frugthart, bølgeform
met Land; derfor lever Landboerne ogsaa især af A-
gerdyrkning og holde som Husdyr Heste, Køer, Svin
og Faa. Paa Kysten drives der en Del Fiskeri. Paa
Gøtøden af Jylland ere Forholdene ligesom paa Perne,

men naar man kommer længere ind i Landet, træf-
fer man paa Hederen, som ere ufrugtbare, kun-
levoede med Lyng. De faa Indbyggere her have
deres største Indtægt af deres Faar, hvis Uld de orn Vin-
teren strikke en Mængde Strømper, Trøjer og andre Ting
af, som de derpaa sælge til de omvandrende Høsekræ-
mere. I den nyeste Tid er der bleven oprettet et Hede-
selektat, som har ladet plante en Mængde Naaltræer
og ved Vanding har forvandelt en stor Del af Hede-
ne til grønne Enge. Væstkysten af Jylland, lige fra
Skagen til Blaa vandshuk, bestaar af Sandklitter, der
kun ere beboede af Fiskere. Ved Ribe er der et lille
Stykke Marskland. Hele den nordlige Del af Jylland

er ufugtbar med Undtagelse af Thy og Sønder-
Danmark. Der er en hel Del Handel og de vigtigste Ud-
førelsesgenstande ere Korn, Smør, Kog og Vin. Der
er ogsaa en Del Skibsfart; især udgaa der en Mæng-
de Skibe fra de to Linnæsers Øer og Færø.
En fuldstændig Modsetning til Danmark dan-
ner Norge, thi for det første er Jordbrunden i Norge
klippesfuld, medens Danmark ingen Klipper har
undtagen paa Bornholm, der ligner Sverige og
Norge. Dernæst har Norge kun lidt Agerdyrking,
medens der ere Danmarks vigtigste Indtægte kil-
de. Norge har meget Fiskeri og Skibsfart, Danmark
kun lidt, og endelig udfører Norge en Mængde

Finner, Danmark slet intet.

Dansk Sæl

ved

Kalvaarsexamen i December 1876

4de Klasse

Niels Lind.

At vise Forbindelsen mellem Danmarks Naturfor-
hold og dets Bønderes Næringsveje.

Den danske Bøffolkning's Hovednæringsveje ere Agerdyk-
ning og Kvægavl; men ikke alle Steder lykkes det lige godt
paa Grund af Naturforholdene. Længst imod Vest ud imod
Vaterhavet strækker der sig fra Skagen til Blaaavandsbug
og derfra videre paa de frieste Geir en Række Klitter, som
dannes af Flyvesand, og paa disse kan der ikke gro andet
end Mørchalm og nogle enkelte Græsarter, og dem planter
man, for at de skulle holde paa Sandet. Det Folk, som bo-
her ved imellem Klitterne, leve især af Fiskeri og Søfart, og
Kvinderne maa da besørge Arbejdet hjemme. Indenfor
disse Klitter bliver Landet mere frugtbart, og her lever Bø-
ffolkningen af Agerdykning og Kvægavl. De vigtigste Korn-

sorter ere Rug, Byg og Havre. Her er Kvæget bekjendt for sin
Størrelse, og der udføres meget til England fra Esbjerg. Til
de frugtbareste Dele paa Vestkysten hører det frugtbare Marsk-
land, der begynder lidt Nord for Ribe og fortsætter sig mod
Syd. Dette er ikke saa godt skikket til Grøen Kornavl, men
derimod til Grøning er det fortrinligt, og naar Høstet er
forbi, føres der mange Kreaturer til Marsken for at fædes.
Men naar man kommer længere mod Øst, træffer man
igjen paa ufrugtbare Egne nemlig Hederne, og disse stræk-
ke sig i et bredt Bælte fra Nord til Syd igjennem hele Jylland.
Da her (Korn) ikke godt kan dyrkes, lever Befolkningen af
Kvægsavl, og de fleste jydskke Hedeheer ere bekjendte for deres
Skind; thi af det er det, man laver de bekjendte Randers Skind-
ker. Blandt andre Produkter paa Hederne kunne nævnes

Lysdepotter og Træsko fra Egnen omkring Vardø samt
Uldsvæver, som Karlene og Pigerne komme sammen om
Vinteren for at strikke eller binde, som det der hedder.
Hederne ere overalt bevoxede med Lyng; men hist og her
kan man dog nok træffe paa 8 frugtbare Pletter om-
kring Aæerne. Man har forsøgt at plante Naaltræer
paa Hederne, men det er ikke alle Heder, de kunne
trives. Efter disse Hedestrækninger kommer man over
i frugtbart Land, og her begynder Agerdyrkingen igjen.
Foruden de nævnte Kornsorter dyrkes her ogsaa Hvæde.
Her ere dog ogsaa af frugtbare Strækninger nemlig den
store og den lille Vilmoose Nord og Syd for Lemfjorden og
i det hele taget de nordlige Dele. Foruden Handsker ud-
føres der ogsaa en Del Lax, som fanges i Gudenaæen især ved
fra Randers

selve Byen, hvor der er anlagt store Laxefiskerier. Af andre
Planter dyrkes her paa Gæsthyden ogsaa Tobak omkring Freder-
icia ligeom ogsaa paa Fyen. Denne G bestaar næsten
kun af Agerland. Her dyrkes ogsaa meget Boghvede,
Lukkerroer, af hvilke man presser Sukker, og Humle,
som bruges til G. Sjællands, Lollands og Falsters Befolk-
ning lever ogsaa især af Agerdyrkning. Paa Fyen Amager
dyrkes Kjøkkenurter, og den forsyner Kjøbenhavn med
dem. I Sydsjælland findes ved Landsbyen Faxe en Del
Kalk, og Steens og Møns Klint bestaar udelukkende af
Kridt. Der er endnu kun Fyen Bornholm tillige at om-
tale, og den afviger meget fra det øvrige. Her findes Kulf
og der udføres Porcellain, og der udføres Stenøj.

Dansk Stil

ved

Halvårsarbejde 1876.

Peder Thomsen.

Kalundborg Kirke

Esbern Snare vilde engang bygge en Kirke
i Kalundborg. Da kom der en Trold til ham,
som vilde paatage sig at bygge Kirken.

Handelen blev saaledes, at naar Kirken var for-
dig, skulde Esbern gjorte Troldens Navn, men
naar han ikke kunde det, skulde Trolden
have hans Hjerte og Hjerte. Trolden begynde
strax med Bygningen; og det skedd rask
fremad; den kom endogsaa til at staa paa
Stenpiller. Da begynde Esbern Snare at
sænke paa det givne Løfte; og begynde

at blive missmodig, og gik ene omkring paa
Marken. Da han saaledes en Dag, træt og mædig,
lagde sig paa en Høj, hørte han en Frolt Kvinde
med i Højen, som hysede paa sin uærbige
Draug, og sagde, nu kommer ^{den gamle} Fins med
Esbens Svares Gjæst og Hjerte. Da Esben
hørte det, blev han glad, han rejste sig op,
og vilde gaa hjem, men paa vejen
mødte han Frolten, som kom stobende
med den sidste Pille til Kirken.

Esbens hilste ham, og sagde ham Navn;
herover blev Frolten saa arrig, at han
tog den Skupille, som han stod med, og
for bort igjennem Løften. Deraf kom

det, at Kalundborg Kirke kun staaar paa
tre og en halv Skupille.

Dansk Gul

ved

Kalvassiarren

Runkolil Tontoppidan

1876.

Nalundborg Kirke.

Esbern-Inare vilde engang bygge
en Kirke i Nalundborg. Men i
begyndelsen vilde det ikke, at loven
for ham. En Dag kom der en
Trolde til Esbern og sagde, at han
vilde tjene ham. Men Esbern
skulde slutte en Pakt med Trolde,
og det var, at naar Kirken var skulde
han sige, hvad Trolde bed
kunne han ikke det skulde
Trolde have Esberns Sjæle og
Hjerte. Nu gik Altyd det godt for

Skanden, men ^{der} Herken næsten var
færdig, blev Esbern bange, da ^{han} endda
ikke havde faaet at vide hvad
Frolden bud. Derfor gik han
ud paa en Mark, han var
svær og modig og lagde sig derfor
til at sove paa en Høj i Marken.
Da hørte han Konen i Højen, Tyse,
paa sin uærlige Drog, og sagde,
nu kommer Fader. Find snart
lym med Esbern Svans' Gyn,
og Hæte at lege med. Esbern blev
glad og gik lym ad, da saa

han at Trolden stævte med
den hvide Pille, og han kaldte
ham strax, ved Kærre Tind.

Så blev Trolden vred og fløj med
den hvide Pille igjennem Luften.
Dafør er det at Kaitundberg Kirke,
hvor strax paa søgen kaldt
Pille.

Dansk Stil

ved

Halvaars-Examen.

H. Amosen.

1876.

Kalundborg Kirke.

Esbern Snare vilde engang bygge en Kirke i Kalundborg, men arbejdet vilde ikke rigtig komme fremad. Derfor sluttede han den Pagt med en Frolde, at Frolde[n] skulde bygge Kirken, og hvis Esbern Snare saa ikke vidste hvad Frolde[n] ned, naar

Kirken var ferdig, skulde Esbern give ham sine Øjne og sit Hjerte.

Da Pagten var sluttet, tog Frolde[n] strax fat paa arbejdet, og byggede endog Kirken paa Stenpiller; men da arbejdet næsten var ferdigt, og der kun manglede en halv Stenpille, blev Esbern Snare bange, og gik ud paa Marken, hvor han lagde

Stenpille.

sig ned med en Fløj; og tænkte
over hvad Trolden hed. Da han
havde ligget lidt hørte han hvorledes
en Troldkvinde skændte paa sin nærtige
Dreng og sagde, at han skulde være
stille, for nu kom Find snart med
Esbern Snares Øjne og Hjerter, som han
kunde lege med. Esbern fattede nyt
Mod, og gik derpaa tilbage til Kirken,
vor Trolden just kom slubende med den
halve Stenpille. Esbern Snare hilste
Trolden og sagde, at han hed Find,
hvorover Trolden blev saa rasende at
han fløj igjennem Luften med den halve
Stenpille. Derfor staar Kalundborg end
nu den Dag paa tre og en halv

Dansk Tid -
ved .

Kabovaresamen.

Christian Møller.

Kallundborg Kirke.

Esbern Snare vilde bygge en Kirke
i Kallundborg. I Fortsætningen vilde arbej-
det ikke lykkes. Da kom en Trold
til ham og tilbød ham sin Tjeneste.
Esbern sluttede den Pagt med ham,
at han, inden Kirken var færdig,
skulde kunde sige ham hans Navn.
Arbejdet gik nu rask, og Kirken blev
endog bygget paa Stenpiller. Da Kirken
næsten var færdig og der kun manglede en
halv Pille, blev Esbern bange, fordi han ikke
viste Troldens Navn. Engang da han gik alene,

lagde hun sig paa en Høj, fordi hun var træt.
Midens hun ^{laa} der, hørte hun en Troldvinde
inde i Højen, som tyssede paa sin nærlige Dreng
og sagde, at hun kom hans Fader smad-
te hjeru med Esberns Hjerte og Gjæne til at
løbe med. Da blev Esbern glad og gik
til Kirken, hvor Trolden kom slæbet
de med den halve Stenpille. Esbern kald-
te ham og kalte ham Fird, herover
blev Trolden saa vred, at han for bort igen-
nem Luften med den halve Stenpille.
Derfor staar Kalkendborg ^{hviske} kun paa tre
og en halv Pille.

Dansk Stil

ved

Halvaarsexamen

Peter Chr. Slot

Kalundborg Kirke.

Esbern Snare vilde bygge en Kirke i Kalundborg. Da kom der en Trold, som tilbød ham sin Hjælp. Esbern Snare sluttede den Pagt med ham, at han naar Kirken var færdig kunde sige Troldens Navn, ellers skulde han have Esbern Snares Jæne og Hjerte. Da Kirken snart var færdig og Esbern Snare endnu ikke vidste Troldens Navn, blev han meget bedrøvet og gik ud paa Marken for at sørge. Da han blev trætt lagde han sig ned paa en P Bakke for at hvile. Medens han laa der hørte han en Troldkvinde rede i Højen, som tyssede

paa sin uægte Son og sagde, at nu kom
Fader find hjem med Esbern Snares Gine
og Hjerte til at lege med. Da Esbern
Snare hørte det, gik han hjem, hvor han
mødte Trolden, som kom Is løbende
med den halve Stenpille, som endnu
mangledes. Esbern Snare hilste ham
at strax ved Navn, hvor over Trolden blev
te saa ærrig, at han fløi op i Luften
med den halve Stenpille. Derfor staaer
Kalundborg Kirke kun paa tre og en
halv Stenpille.

Halvaarsexamen 1876.

Dansk Stil

II Klasse

Theodor Riis

Fjordenskjold's Kamp med to svenske
Fregatter.

I Foraaret 1713, laa Lovendahls Galej ved Bergen i Norge, og den skulde sejle ned til Holland, hvor den skulde blive i nogle Uger, for at ledsage nogle Handels- skibe. Dette var ikke til at holde ud for Vessel, som ellers var vant til at lum- le sig i Skagerak og Kattegattet og at løn- ke de svenske Skibe til deres Havne; men nu skulde han til Holland og gaa ledig op og ned ad Dakket og med Han- derne i Sommeren. Han lettede nu An- ker og sejlede ned til Gøtaborg, hvor han lagde sig udenfor Havnen, og derpaa sendte han Bud til Generalen og lod sige, at han vil- de staas med Dem, naar de vilde sende en

lignende Styrke som hans. Da han
havde ventet en Dag paa dem, styrede han
over mod Skagen, men her fik han en
varm Dag. Da han var kommen ud i Kat-
tegattet, mødte han to Fregatter, af hvilke
den ene havde 44 Kanoner og den anden
30, og desuden havde de et mindre Skib med.
Fregatterne hejsede det danske Flag, og Tor-
denschjold sejlede ind imellem dem for at
undersøge og prøve dem ud, men nu lod
Fregatterne det danske Flag falde og hejsede
det svenske og gav ham nu det glatte Lag. Her-
over bløve Matroserne lidt kedt om Cromme,
men Chefen opmuntrede dem og Skjædnin-
gen gik rask for Haanden. Nu fik Torden-
schjold i sinde at afskjære og tage det mindste
Skib, som de svenske engang havde erobret
fra de danske; men ^{da} kom Fregatterne til
Hjælp, og de skød saaledes paa Lovendahls Ga-

at Fokkemasten gik overbord, og Fjendenskjold
maatte være glad ved at komme i Havn.
Herfra sendte han Rapport og bad om Und,
skyldning, fordi han trak sig tilbage; men
han skrev tillige, at han kunde godt have
ladet sit Skib skryde i sænk, men det mente
han, at Hans Majestæt ikke kunde være
tjent med, og saa skulde Handelskibeene jo
ogsaa vente paa ham. Löwenstahls Galøj
blev nu lappet, og nogen Tid derefter sejlede han
til Holland.

Dansk Udarbejdelse (fri Opgave).

Halvaarsexamen 1876.

VI Klasse.

V. Balslev. —

5te 7 6te Kl.

Dansk Sk. T
(fr. Opvarm.)

Holvaarsexamen 1876.

Hvad skulle vi dømme om So-
lens Udsagn: pris ingen lykkelig,
for han er død?

Hvad skulle vi dømme om Solons
Udsagn: 'Der ingen lykkelig, for han er
død' ? —

Herodot beretter et Sagn om en Samtale
mellem den rige Lyderkongen Kroesus og den
græske Uimani Solon. Kroesus spurgte Solon,
hvorn der efter hans Mening var den lyk-
keligste, og da nu Solon havde nævnt en
Del Grækere, udtrod Kroesus: Men hvort
siger du da om mig? , hvorpaa Solon
svarede med de Betydningsfulde Ord: 'Der
ingen lykkelig, for han er død.'

Solon mente, at den rette Dom om et Mee-
neske først kan faldes efter hans Død,
naar man har ikke en Del af hans Liv,
men hele Livet at dømme efter; naar
man derimod indlader sig paa at dømme
før, maa man ofte komme til at
dømme om rigge og fortaaste sine lidlig-
re Dom. — Ah ikke alle mene som
Solon, at vi ofte i det daalige Liv;
hvor ofte paaer ikke Kongens dem

lykkelige, der i Gjældsskæb beqvæstiges
af Skjæbnet; hvor lidt ønskes være den
fædte sig i den rige Sted og misaander
ham hans Lykke, hvor mange Gang
udraaber ikke den, der er overvæltet af
Ulykker, Lygdom, Nød og Drenge: Var jeg
dog i den lykkelige Mand Sted, der lever
der uden Sorgen og Ulykker! — Spørger
man mig, hvor vidt saadanne Mennekers
kunne have Det, der her i Livet dømmer
at en er lykkelig, en anden ulykkelig,
da maa vel Svaret lyde: Det beror
paa, hvad man fortaar ved Lykke.
Lykke stobe vel alle efter, og dog er Men-
neskenes Stræben saa forskjellig; adsaar
maa der være stor Forskjel paa, hvad
der af de forskjellige anses for Lykke.
Helsingerne, i det usindige Grækerne og
Romerne, betragtede dette liv som det
eguelige liv; det var her paa Jordens,
man maatte se at opnå saa meget
som muligt, saa fra dette Lyks punkt
kunne vi nok fortaar, at Verdens, den
møjlige og nye Skonke, kunne være sig

for det tydeligste Memorie. Men ^{dog} maad-
te han selv sande Solens Ord, og det maa
alle vor en grundig Eftertanke gjøre; thi
lypsom Solen blev drevet fra sin Højs-
Høide, kan enhver, naar det skal vere,
blive berøvet sin jordiske Lykke. At
den jordiske Lykke er onskiftelig, utta-
les ofte og er bleven uttaelt til alle Tider.
Hvor ofte er ikke Lykken lignet ved
et Hjul: snart hover den den ringe
og ubetydelige; men naar han er
naaet op til Toppen af sin Højs-
høide, lader den ham med samme stærk adter
synke i Dybet, medens den hover andre
i hans Sted. - Ofte kunne vi finde
Grundene til saadanne pludselige Fælt hos
de moedige og begunstige selv; thi Lyk-
ken er ikke altid let at bore. Der skal
størke Skueare til at bore gode Dage, vi-
ger Ord, perogel. Napoleon, Criffenfeldt og
i vore Dage f. Ex. den store Bankier Steu-
berg give, foruden Stong Hovius selv, Re-
vis paa, at et st pludseligt Fælt
kan vere hi d'for ved en Skjel.

Men selv om man mener, at de, hvem
Lykken smiler til, benykte den gaa-
relle Haand, bør man ikke ubeløn-
get stole paa, at de ville beholde den
beholdig. Jobs Historie giver et Exem-
pel herpaa. Forst var Dødem en Men-
niskhed befriet mod ufødsige Ulykker,
de vare af den ene eller af den anden
Art.

For de ydre Gøder, at Mennekke besiddes,
maa man adstaa ikke paa ham lyk-
kelig, for man skal se, hvorledes
Enden bliver. Men der gives ogsaa en
anden Lykke, som med større Ret
børes alle Naam. De kristne mene
jo, at Lykken her paa Jordem, at
ydre er noget underordnet, da den
ikke skal kaldes lykkelig, som har
al Verdens Rigdomme, men har haardt
Strid paa sin Sjæl. For de kristne
skal den ydre Lykke afte staa i Skrid
med den forskellige Lykke. Ligesom
Magt og Rigdom skal staa, saaledes
skal ogsaa Ulykke og Modgang gaae og

i Raader blev til virkelig Lykke. Saaledes
skrev Griffenfeldt i sit Brev:

Da Gud blev mig gavn, da lærte jeg at
kjende

~~Min~~ For Alvor ret min Gud, mig selv,
min Ven, min Fjende.

Kan nu Menneskene præse den virkelig
for Gud, der virkelig mener at have
det rette Sind og at kunne vinde den
sande Lykke? - For det første maa
vi her til svare, at det er meget van-
skeligt, ja umuligt, altid at komme
rigtig om et Menneske i denne Henseen-
de; men for saa vidt som det forst-
aelles, at man ikke laaer fejl heri og
lader sig bedrage af Skinnet, maa man
nok kunne sige, at den, der virkelig
er i sandelig Henseende, som han skulde
være, kan præse Lykkelig for sin Gud.
Quæste vist kan der maae Vindelser af
en Raadgiver Art at de ere vanskelige
at modtaa; men den der virkelig
strober efter det rette, vil nok vide,

hvor han skal søge Hjælp mod dem. ~~Men~~
Dum, der her i livet strøber at virke til
virkelig Gavn og Betsignelse, kan i
Santket i laugt højere Grad paa en lyk-
kelig end du, der kunne leve for sig
selv og for dette Liv, og kunde overalt
et opnaa Nydelser og Behagelighed!

Hu ligesom man ikke maa fordrømme
et Minnerke for man ser, at han
hol det sidste har fremkuret i en Lyd,
da ofte Omvendelsen kan komme paa
det aller sidste, adaledes kan man
heller ikke med fuldkommen Sikker-
hed prise nogen Lykkelig for hans
Død, og det er et sandt Værds, der ut-
tales i det gamle Ord, som siger, at
vel høit kan bære godt, vel leve er bød,
men „vel død er hele Sagen“.

Dansk Diktat.

- ved

Halvaars- Examen.

for

Anker Storm Bock. 1876.

Kongen og Mølleren.

Der var engang en rig Møllers mand og glad. Engang kom Kongen i Landet paa en Rejse til hans Hus, og da han hørte ham sige, at han ^{aldrig} høvede til nogen Long eller Behovning, fik han de Loft til at forstørre hans Lykke. Han for redegjorde hans tre Spørdmaald, som han ville have Svar paa om tre Dage; eller; skulde Mølleren mist Levet. Mølleren brød sig Hoved, men kun de ikke finde paa Svar. Dagen kom før han

skulde møde hos Kongens, gik han i dybe
Tanker om paa sin Mark og tænkte med
bestovelse paa, at det nu snart vilde være, for
sent (velde) forbi med sin Flæde. Det knødte
han sin Røgte, som spurgde ham, hvorfor han
var saa sigsmødig. Mølleren tænkte at Røgte-
nen dog ikke kunde hjælpe, og vilde derfor først
ikke svare paa hans Spørmøiald; men
tilsidst fortalte ham det hele. Røgterens
lovede strax at hjælpe ham naar han
blot maatte laane hans Klæder.

Dansk - Digtat

ved

Halvaarsexamen 1876

for

Hans Petersen Forb: Kl:

Kongen og Mølleren.

Der var engang en rig Møller, der altid var munter og glad. Engang kom Kongen i Landet paa en Rejse til hans Hus, og da han hørte hana sige, at han aldrig kjente til nogen Sorg eller Bekömring, fik han Lyst til at forstørre hans Lykke. Han forelagde ham derfor tre Spørgsmaal, som han vilde have Svar paa

om tre Dage; ellers skulde
„ de Mølleren miste Livet.
Mølleren brød sit Hoved,
men kunde ikke finde
paa Svarene. Dagen før
han skulde møde hos
Kongen, gik han i dybe
Tanker om paa sin
Mark og tænkte med
Bedrøvelse paa, at det
nu snart vilde være
rendt med hans Gæde.
Da mødte han sin Ryg-
„ ter, som spurgte ham,
hvorfor han var saa

sørgmodig. Mølleren tænkte
at Rygteren dog ikke kun-
„ de hjælpe ham, og vilde
derfor først ikke svare
paa hans Spørgsmaal;
men tilsidst fortalte
han ham dog det hele.
Rygteren lovede strax
at hjælpe ham naar
blodt maatte låne hans
klæder.

Gjenfortælling 1ste del.

Halvaarsopgaver 1876.

Ven gode Trold.

Omtrent en Mil fra Nykjølby
paa Sjælland ligger der en lands-
by ved navn Sløjby, i hvis Nær-
hed der findes en stor Konge-
høj. Ikke langt fra denne Høj be-
stod der en Gang i langst fort-
svundne Tider en gammel Bonde,
der havde en eneste Søn, som fór
paa de lange Rejser. Medens han
værelde en Gang, som ofte tilfly-
ve, var borte, gik der en nist-
vanlig lang Tid hen, inden et hans
gamle Fader hørte noget fra ham.
Derfor troede han til sidst, at han
var død, og sørgede bitterlig over ham.

Paa denne Tid kom han netop om
Aften kjørende med fæltt høs paa
Sjien til sit Hjem. Han maatte paa
sine Højen, og just som han kom
forbi den, aabnede den sig, og en
Trold kom ud og sagde til ham,
at han skulde kjøre ind i Højen
med sit høs. Manden blev noget
underlig til Hode ved denne Be-
faling; men da han vidste, at det
vilde belønne ham ilde, om han
ikke adlød, drøjede han sine Heste
og kjørte ind i Højen. Der gaa
Trolden sig i Handel med ham
om de Gæver, som han havde paa
sin Vogn, afljødte ham dem og
betalte dem rigelig. Og da Bon-
den derpaa havde lovet af og vil-
de kjøre ud igjen, sagde han til
ham, at naar han nu holdt Tænd
for Tunge og ikke fortalte nogen,

hvad der var sket, skulde hans ind-
lyste Queke blive opfyldt. Thi naar
han den neste Dag vilde vende til-
bage til Højen, skulde han se sin
de sin Søn. Det gaa Bonden no-
get at tænke paa. I Begyndelsen
vidste han vel ikke, hvad han skul-
de gjøre; men da han mente, at Tro-
lden nok var i Stand til at holde
de, hvad han havde lovet, beslut-
tede han at møde den neste Dag
til den bestemte Tid ved Højen. Ti-
den kom, og Bonden indfandt sig
ved Højen, men fandt hverken Tro-
lden eller sin Søn. Alligevel opgaa
han ikke Haabet, men satte sig ned
for at vente og faest tilsigt i sin.
Da han vaagnede igjen, laa hans
Søn ved hans Side; men ingen af dem
vidste, hvorefter han var kommet der.
Sommen fortalte da, at han havde været
i Rauguskel hos Svøren og dji.

et meget ondt. Men en Nat, medens
han laa og sov i sit Kongul, var
der kommet en Mand til ham og
harde spørgt, om han endri troede
af sin Fader. Han svarede ja paa
dette Spørgmaal; da var det, som
om Mandene paa in Gang revnede,
og for han ret vidste af sig selv
et sive, paa at han sig liggende
paa denne Nij. Og idet han for-
talte dette, kom han til at tæse
sig paa Halsen med Haanden, og
demonstrerede han, at der hang et
Stykke af en Jernlonke ved den endri.
Saa fik de Faderen Syn for Sagen
paa, at det var sandt, hvad Son-
nen havde fortalt. De blev beg-
ge tause af Forundring og gik til
Højby, hvor de kongte Wonden op
i Kirken. Og der kongte den
nok endnu.

Soves to Gange.

Dansk Stil.

ved

Afgangsexamen 1876.

V. C. Kier.

Hvorvidt er den Sætning sand:

Sit Fædreland skylder man alt, hvad
man kan udrette?

Enkelt, der elsker sit Fædreland oprigtig,
og det gjøre saa godt som alle i højere eller
lavere Grad, er vistnok beredt til for dets
Skyld at gjøre meget, selv opofre sit Liv,
hvilket, som det latinske Ordsprog^{ligt}, dulce
est pro patria mori^{ligt}, endogsaa er skjönt;
men ifølge den Sætning, at man skylder
sit Fædreland alt, hvad man kan udrette,
ses^{man}, at det at gjøre alt for sit Fædreland ik-
ke er noget, man uden Skam kunde lade
være med, men at det ligefrem^{er} ens Pligt.
Thi ligesom det er en Selvfølge, at enkelt,
der ellers har nogen Anseelse, siges at be-
tale, naar han skylder noget, eller at gjøre
Gjengjæld, naar han har nydt en Velgjerning,
saaledes er det ogsaa ens Pligt at gjøre for

sit Fædreland, hvad man kan, siden det
hedder, at man skyldes sit Fædreland alt,
hvad man kan udrette. Men hvorvidt
er det nu sandt, at man altoaa ligger
som staar i Gjæld til sit Fædreland?
Fædrelandet kaldes ofte Undersaaternes
fælles Moder; man maa altoaa, hvis Lig-
nelser er sand, nære en lignende Taknem-
melighed ~~og~~ for mod Fædrelandet og have det
det samme at takke for som ens Moder.
Moderen elsker man og er taknemmelig, fordi
hun har bragt én til Verden og opfostrer
én, Fædrelandet, fordi det er det Land, hvor
man er født, og har henlevet sine Børn
domsaar, hvortil de blinder krygte sig,
som man har kjæret. Hvad man kan ud-
rette, saaledes at man derved gjør sit Fædre-
land vel, det kommer an paa, hvordan
enhvers Stilling og Evner ere. H. Klonstensen,
Sigtesen og Videnskabsmanden gjøre det,

idet de ved deres Haands eller Sands
Frembringelser have deres Fædrelands Øre
og Ørscele, Soldaterne ved gjøre det ved at
udsætte sig for Fæser, der true deres Liv
eller Lemmer, og ved deres Tapperhed at vin-
de Slæde eller ^{for Fædrelandet} ~~for~~ ^{det} ~~for~~ Fædre-
landet fra Undergang. Naar nu saadanne
Mænd have høvet deres Land enten ind-
eller udadtil, kan man nok betragte det
som Efterskommernes Skyldighed ikke ~~at~~
vise sig forsømmelige og efterladne i, hvad
der tjenes til Fædrelandets Gavn, men
havde det Ry og Bøstær, idet de følge
i deres Forfædres Spor. Og de, der elcke deres
Land og ere stolte af det, ville ogsaa nok
gjøre deres Bedste. Noget vilde maaske
sige, at man dog ikke derfor skyldes sit
Fædreland noget, men naar ^{man} ~~er~~ ikke skyld-
te ^{at} ~~at~~ Fædreland noget, var det heller ikke
noget skyldigt i ikke at elske sit Fædre-

land og vare ligegyldig for det's Tærve,
eller, hvad varre er, forraade det, men
det kan endev nok føle med sig selv,
at det er. Selv om man heller ikke bli,
ver pa askjønnet i sit Fædreland efter
Fortjeneste, bli man dog udsatte, hvad
man kan, til Gavn for det, som den
Mand gjorde, hvis Valgsprog denne Sel-
ning var, nemlig Rask, idet han, skjøndt
han kan havde det kummerligt hjemme
og kunde faa det bedre i Udlandet, blev
i sit Fædreland og virkede for det. —

Dansk Stil

ved

Halvaars-examen 1876. 1ste Klasse.

Anders Kirck.

Den gode Trold.

En Mil fra Nykjøbing, paa Sjælland, lig-
ger der en Landsby, der hedder Højby,
i hvis Nærhed der ligger en stor Kjæmpe. Kampe
høj. Ikke langt fra denne boede for man-
ge, mange Aar siden en Ponde med sin Søn,
der fór paa lange Rejser. En Gang kom Søn-
nen ikke tilbage, og Faderen troede derfor,
at han var død, og sørgede inderlig der-
over. Paa den Tid kjørte han netop forbi
Højens med et Læs Vær, der aabnede denne
sig, og en Trold brødte ud og befalede
ham at kjøre ind i Højens. Ponden
blev noget underlig til Mode, men da
han vidste, at det vilde gaa ham ilde,

dersom han ikke adlød, kjørte han der
ind. Her gav Trolden sig i Handal med
ham, afkjøbte ham hans Været og be-
talte ham dem godt. Medens Bonden nu
lavede sine Været af, sagde Trolden
til ham, at dersom han nu vilde hol-
de Land for Tunge og ikke sige til
nogen, hvad der var hørdet ham, saa
skulde hans kjæreste Gnske blive opfyldt.
Bonden vidste i Begyndelsen ikke rig-
tig, hvad han skulde gjøre, men da
han tænkte, at Trolden nok var Mand
af Lovens og holdt i Fængsel; men da
for at holde, hvad han havde lovet;

saa sagde han, at han vilde indfinde sig
til en bestemt Tid, næste Dag. Bonden
var ogsaa paa Tætten i rette Tid, men
fandt hverken sin Søn eller Trolden. Han
opgav dog ikke sit Haab og satte sig ned
for at vente, og til sidst faldt han i
en dyb Søvn. Da hans vaagnede saa hans
Søn ved Siden af ham, men hverken
Bonden eller Trolden kunde forstaa, hvort-
dan han var kommen derhen. Trolden for-
talte da sin Historie. Han var bleven fanget
af Lovens og holdt i Fængsel; men da
var en Nat, en Mand kommand til ham,

og denne havde spurgt, om han endnu holdt
af sin Fader. Da han havde besvaret det
te Spørgsmaal tilfredstillende, havde det
været for ham, som alle Mure bristede,
og han var da bleven ført her til Høj-
en. Da han havde fortalt sin Historie,
kom han til at føle sig ved Hælen, og
han fik da fat paa et Stykke af en
Jernlenke. Bonden fik nu Syn for Sagen
paa, at det, som Sønnen havde fortalt,
var sandt. De vare begge meget forund-
de, toge Lenken og hængte den op i Høj-
by Kirke, og den hænges der nok end
nu.

Dansk Stil.

ved

Halvaarsexamen 1876.

1te Klasse

Edvard Povien

Den gode Trold.

Omtrent en Mil fra Nylkjøbing
paa Sjælland ligger der en
Landsby ved Navn Højby,
og i Kæsteden af denne ligger
der en Høj, hvori der i
gamle Dage boede en Trold.
Paa denne Fortællings Tid,
boede der i Højby en Bonde,
som havde en Søn, der
før paa de lange Rejser. Det
hændte sig da, at Sønnen
blev borte i lang Tid, uden at
Faderen hørte noget om ham;

og tilsidst troede denne, at han
var død og sørgede inderlig
over ham.

En Aften kjørte Bonden,
med et stort Last Væres,
henimod Højen, men da
han vilde kjøre forbi dem,
kom Frolden ud af Højen og
sagde til ham, at han
skulde kjøre derind med
sin Vogn. Bonden blev meget
forundret over denne Befaling,
men da han vidste, at
det ikke kunde hjælpe
at sige nej, gjorde han det.

Frolden kjøbslog nu med
Bonden, om Værene, og betalte
ham godt for dem; og da
Bonden vilde til at kjøre,
lovede han ham, at dersom
han ikke sagde til nogen,
hvad han havde set og
hørt, skulde hans kjæreste
Gneste blive opfyldt; naar
han nemlig, den næste
Dag, kom hen til Højen,
skulde han der finde sin
Søn. Dette gav Bonden meget
at tænke paa. Den næste
Dag stjøvotte han sig hen til

Höjen; men der fandt han hverken
sin Søn eller Trolden. Alligevel
tabte han ikke Modet; men
blev ved Höjen, og tilsidst faldt
han i en dyb Søvn. Da han
vaagne fandt han sin Søn
liggende ved Siden af sig; men hverken
han eller Sønnen vidste hvordan
han var kommen der. Sønnen
fortalte nu Faderen, at han havde
været i Fangens Kæb hos Søovene
og lidt meget ondt; men en Nat,
var der kommen en og havde spurg
ham om han endnu holdt af sin
Fader, da han svarede ja, var det
som alle Væggene brast, og pludselig
befandt han sig liggende ved Höjen.

Imidlertid han fortalte Faderen dette,
kom han til at føle sig om
Halsen, og mærkede derved,
at der endnu sad et Stykke
af Tanken. Faderen blev meget
forundret herover, og de gik
tavs hjem. Da de vare
komne til Landsbyen, toge
de Tanken og hængte den op
i Kirken, og der hanger den
vist endnu.

Dansk Stil

til

Halvaaksexamen 1876.

1ste Klasse

Oskar A. Svendsen

Den gode Trold.

Omkring en Mil fra Skykjøring paa Sjælland ligger i Højby en Hjemmetøj. I et Hus i Landsbyen boede en Bønde, som havde en eneste Søn, der gjorde Lange Rejser. En Gang varede det længere end sædvanligt, førend Faderen hørte fra ham; han troede tilsidst, at Sønnen var død. Men den for en Dag, da han kjørte forbi Højen med sin Læs, aabnede den sig, og Trolden sagde, at han skulde kjøre derind. Bønden syntes dog, (dog) at det var en underlig Befaling; han vendte

be dog seer Heste og kjorte deind. Trold,,
den kjöbte nu hans Værd af ham og
betalte dem rigeligt, men da Bonden har,
de læsset og vilde kjøre, sagde Trolden, at hvis
han kunde holde Jand for Tunge, saa
skulde han faa sit inderligste Forske opfyldt.
Bonden, der troede, at Trolden nok kunde
holde, hvad han lovet, mødte den næste
Dag, men han fandt hverken sin Sønn eller
Trolden, dog opgav han ikke Haabet, men
satte sig ned paa Højene, hvor han faldt
i Søvn. Da han vaagnede, saa hans
Sønn ved Siden af ham, foran ingen af
dem vidste, hvordan det var gået til.
Sønnen fortalte nu, at han havde været i
Færgenskab, og da han sov i sit Værelse
kom der en Mand til ham og spurgte om han end,
nu holdt af sin Fader, han svarede ja,
og da var det, sønnen minde, og
uden at han vidste hvordan, saa han
fraa denne Høj. Medens Sønnen talte, kom
han til at føle sig fraa Halsen, og der
af en Lanke. Nu fik Faderen
Syn for Sagen paa, at Sønnen havde

kalt Sandhed, og de bleve begge meget for-
undrede. Lantaren hængte de i Fløkken, og
der er den erindr.

Dansk Stil

til

Kalvarexamen 1876

1ste Klasse

C. Fischer

Den gode Trold.

1. Mil fraa Nykjøbing paa Sjælland ligger
der en By, som kaldes Højby. Iet derred
~~boede der engang~~ ligger der en Høj. Iet ved
den boede der en gammel Bønde, hvis Søn fór
paa de lange Rejser. Engang blev Sønnen
langere borte end sædvanlig, og tilsigtet
truede den gamle Mand, at han var død og sørgede
si dybt derover. Da han ene en Dag kjørte
si forbi Højen aabnedes den, og Trolden
kom ned og sagde til Bønden, at han skulde
kjøre ind i Højen. Bønden blev helt usik-
ker, men da han vidste, at det

vilde gaa ham i lde, og naar han ikke gjen satte sig da med og ventede og faldt ned, døde
de det, drog det bane sine Heste og kjørte ind Løve. Da han vaagne, laa han i en red med
i Højen. Her gav Trolden sig til at handle Lide, uden at nogen af dem kunde fortælle, hvad
med ham og betalte ham godt, og til sidst sag, ledes han var kom med den Løven fortalte,
de han, at, dersom Bonden ikke vilde tale til at han var falden i Høden paa Løveverre,
nogen om, hvad der var sket, vilde han op, men da han en Nat saa og ser lidt Sangst, kom
fyldte hans ^{hjerter} Forsøge, naar han nemlig den der en ~~en~~ Mand til ham og spurgte ham, om
næste Morgen vilde gaa ned til Højen, skulde han holdt af sin Fader. Da han havde svaret
han den fende sin Løve. Dette gav Bonden en ja, var det ham som alle hans venner og for
fuld Det at, men da han saa at Trolden nok var han kunde se sig om, saa han her paa Højen.
istand til at holde sit Løfte, bestemte han sig til. Mens han talte, kom han til at tage paa sin
at gaa derude. Men da han den næste Dag kom. Hald og faldt da, at der hang et Stykke Løve
dødd, saa han snart Trolden eller sin Løve Han ned der ved. Nu fik Faderen Løve for, at Løven var,

de kaldt sønnet. De blev færdige af Forundring
og gik til Byen, hvor de hangte ^{Lantern} den op i Kirken,
og der hænges den endnu.

Dansk Stil. (Bunden Opave)

ved

Afgangsprøven i Juni 1876

Jørgen Frederik Bartholin

hvilke ere de vigtigste Anvendel-
ser i den nyere Tid af Naturs-
kræfterne til Udvikling af saare
faelsmidlerne?

I de ældste Tider, da Menneske-
ne stode paa et lavere Cultursti-
kjæde var ikke noget til Naturs-
kræfterne, laugt mindre til An-
vendelse deraf. Men efterhaanden
som Kundskaberne ere støjne, og Mæn-
nesket har faaet et klarere Blik, for
alt, har det ogsaa faaet Gjet op for,
hvorefter Kræfter der ligge i Naturen.
Ved Opdagelsen og ved Forsøg er man
kommet nærmere og nærmere til Maas-
ket, og i den nyere Tid har man ogsaa
naaet vidunderlige Ting. Opdagelsen
er det vigtigste, naar den først er
gjort, skal det ikke vare længe ind-
den man bliver saa fortrolig med
det opdagede, at man, hvis det er
muligt, forstaar at draage Nytte af

det. Saaledes gik det ogsaa med de Naturs
kræfter, vi anvendte i vor Tid, da de var
blivne opdagede, gik det ikke lang Tid,
inden man forstod at bruge dem, saame-
lig ere Anvendelserne af dem til Udvi-
king af Landparters indboers Tager ulig-
te i den nyere Tid.

Of størst Betydning i denne Retning
er Dampens. Ingen havde mindstet
Anskuelse om, at Dampens skulde have
sagen Kraft, indtil man i Amerika,
i Slutningen af forrige Aarhundrede,
ganske tilfældig gjorde den store Opdagelse.
Det er vist ingen Opdagelse, der
har faaet saastor en Anvendelse som
Dampkraften. Man konstruerede snart
Dampmaskiner til at drive Skibe
og Vagte frem, men som det altid gaar,
folk vilde i Begyndelsen ikke tro paa
det, rigtig nok, forbausede det alle, at
Damp kunde sætte en saa betydelig
Masse som et Skib eller en Række
Vagte i Bevægelse, men de troede, at

det kun var Trykluft. Da man for Eks-
perimentet Napoleons den første i Begynde-
delser af vor Aarhundrede, at anvende
Dampkraften til at sætte sin Kæde over
Kanalens til England, turde han paa
ingen Maade indlade sig derpaa. Dage
eftersaaendse kunde og maatte enhver
indse, at det ikke var Trykluft, der havde
det nu blev kaldet, men den rene For-
skrift. Nu bruges Dampkraft omtrunt
til alt, og man gjør bestandig nye
Opdagelser til at anvende dem. Den
største Betydning har dog dens An-
vendelse til Landparters. I alle Sta-
ter og civiliserede Lande er der an-
lagt Jernbaner, ad hvilke man ser
Rækker af læssede Vagte blive førte
frem med stor Hastighed ved Hjælp
af Dampens. Alt sker hurtigt, og
det er ligesom de forskellige Lande
ere komne hinanden nærmere her-
ved. Ikke blot paa Landjorden har
man anvendt Dampkraften, men ogsaa

Saa paa Søen, idet Skibe ere blivne for-
syndede med Dampmaskiner, og de ere her-
med satte i Stand til at sejle langt
hurtigere end Sejlskibene, og uden at
være afhængige af Vinden. Disse disse
Anvendelser have en stor Betydning
især for Handelen og naturligvis ogsaa
for Krigsmaskiner, da de have langt
lettere ved at komme i Forbindelse med
hinanden end tidligere, da man maatte
bruge Meste, hvilket gik meget langsomt
mere.

En anden Naturkraft, der ogsaa er af
stor Betydning, og hvorved de fjerneste
Lænder ere satte i Forbindelse med hin-
anden, er Electriciteten. Selve Elec-
triciteten blev opfundet i Amerika,
men Anvendelsen af denne Kraft til
Telegrafer blev opfundet i Danmark
af H. C. Ørsted. Iindtænk vil
Amerikanerne og Tyskerne ikke lade
ham ene om Æren, men de paastaa,
at Æren for denne Opdagelse tilkom-

mer dem. Hvo's stor en Betydning har
ikke Electriciteten, eller rettere dens An-
vendelse i Telegrafer, med Lysets
Hurtighed faaer den electriske Strøm
isjernet en tynd Snor og selvsagt
lægger i et lille Øjeblik en smaa-
lig Udstrækning. Ved Hjælp af denne
Telegraf er det muligt at faa en Lige-
frem Korrespondence. Hvad der
sker paa den ene Side af Jorden,
ved man i næste Øjeblik paa
den anden. Tidligere kændte det gaa
lange Tider, uden at man hørte det
mindste fra fjernere Lænder, men
derimod kan det ene Folk følge
det andet i Begivenhederne og det
næsten øjeblikkeligt.

Disse Anvendelser af Naturkræfterne
have altsaa paa en Maade knyttet
Menneskene nærmere sammen, og her
stændig gøres de nye Opdagelser og For-
bedringer. Det er den største Opdagelse
et Menneske har gjort, at han saaledes

sig freen kan bruge Naturens Kraft
til at fremme Samfundens
paa Jorden.

Dansk Stil
(fri Opgave)

ved

VI Klases Afgangsexamen 1896.

A. Ohts

Sit Fædreland skylder man alt, hvad
man kan udrette.

De fleste Mennesker have i deres Liv et
bestemt Maal, de stræbe efter og for at naa det
anspænde de deres Evner og Kræfter; men det
fikke altid gives dem at naa dette Maal
ved egen Kraft, men de maa ofte ty til frem,
med Bistand, som kan tjene dem paa for-
skjellig Maade. Saadanne Mennesker have
allena dem, der have hjulpet dem at tak-
ke for, hvad de have naaet og skyldte dem,
saa at sige, alt hvad de derved kunne udret-
te. - Den der giver os mest, skylder vi ^{mest} allraad,
men hvem skylder vi her paa Ford saameget
som vort Fædreland?

Begrebet Fædreland indbefatter, naar
at sige, alt, hvad der er Mennesket helligt
og dyrebart, og indet paa Jorden ^{kan} erstatte os
Tabet af det. I Fædrelandet have vi vort

Hjem og vor Arne, vor Fædreland giver
entwer sit Udkomme, ernærer alle sine Børn,
det belygges os ved Lov og Ret mod Overlast
og skjæmme os imod ydre fjenders Vold.

Da vi nu saaledes skyldte Fædrelandet alle
disse Goder, bør vi ogsaa være beredte til
at ofre alt for det igien. Krigeren bør
dristig gaa Døden imøde, naar Fædrelandet
kalder ham, for at værre om dets Ekoi-
stens, og de, der blive hjemme og ikke kun-
ne deltage i Kampen, bør vise deres Kjæ-
rlighed til Fædrelandet ved beredvilligt
at gjøre og give alt, hvad det kan trænge
til. - Men vi bør ikke blot ofre Fædre-
landet, hvad vi have af jordiske Goder, men
ogsaa alt, hvad vi udføre af stort og godt,
skyldte vi Fædrelandet, fordi det giver os Be-
skyttelse og Frihed til at udrette det. F. Ex.
kjendelse deraf besynges jo netop ogsaa Dig-
teren sit Fædreland og priser dets Skjønhed,

den lærde helliger sit Fædreland sine
Lidier, Haandværkeren og Bonden tak-
ke det fordi de tjene Livets Ophold ved
deres Arbejde i Fred og uforstyrret.

Ogsaa Historien bekræfter denne
Sætnings Sandhed med utallige Eksem-
pler, og ethvert Land kan opvise sine sto-
re Mænd, der have henført alt, hvad de
have udrettet til deres Fædreland. Thi til
hvad Nytte have de store Fælleherer eller
stridd og stjælet, naar det ikke var til
deres Fædrelands Ære, og hvortil have Dig-
lere og Kunstnere virket, naar det ikke
billige var for at kaste Glans over deres
Fædreland; Saaledes har for Danmarks
Uedkommende f. Ex. Thorvaldsen virket,
og har i egentlig Forstand skjænket sit
Fædreland, hvad han udrettede.

Vi se saaledes, at vi skyldte vor
Fædreland alt, fordi det giver os alt. -

A. Oehl.

Dansk Stil. (Fri Opzave.)

ved

Afgangsprøven i Juni 1876

Jørgen Frederik Bartholin.

Hvorvidt er den Satsning sand:
Sit Fædreland skylder man alt,
hvad man kan udrette? —

Iblandt alle de ^{jørdiske} Guder, som Gud
har skjænket Menneskene, er Fædre-
landet vel et af de største. Alle,
uden Undtagelse, have et Fædreland;
og hvad der saaledes er blevet os be-
troet, bør vi gjøre alt, hvad der staa-
er i vor Magt, for at bevare, og ud-
rette for det, hvad der tjener til
dets Gavn. I Ordet "Fædreland"
er der med det samme sagt, at
det ikke blot er noget, der er givet
os udelivende Mennesker, men Gud
har en Gang for alle skjænket
det til vore Forfædre; disse have
bevaret det og ladet det gaa i Arve
til os. For at vi nu kan gjøre det
sammen, maa vi paa alle Maader
udrette for det, hvad vi kan, baade
saadeligt og beemødeligt.

Først af alt skylder vi vort Fædre-

Land, at udrøttede sandeligst for det, hvad
vi fornaa; thi gjøre vi ikke det, er
det ikke muligt, at vi lejemuligt kan
forsvare det. Gud har givet Men-
neskene Forstand, nogle mere, andre
mindre; den bør vi bruge og sine efter
Evne. De eldste bør hjælpe de yngre
i denne Retning; thi dermed gæmmer
Fædrelandet i Fremtiden. Er nogen
i Besiddelse af værdig gode Evner, saa
er de ikke blivne hann givne, for at
han skal lade dem være ubenyttede;
men han skal anvende dem ved alle
Lejligheder, og det ikke blot for selv at
nytte sig selv, men ogsaa for at Fædres
Landet kan nyde Gavnelse hos fremme-
sunde Folk, naar et af dets Børn ud-
mærker sig. Det er den største Tjæl-
et Menneske kan begaa, ikke at
tanke paa det sandelige, men gaa-
ske at hengive sig til Livets Nydelse
der, han skader herved sig selv, sine
Medmennesker og sit Fædreland.

Følger derfor blive nemlig, at det ind-
træder i Hæder og Slapheds Tilstand,
som det bliver til en Smutte, der kan
udbrede sig til et helt Folk; og naar
denne Tilstand først er indtrædt, er
skæmmet magtesløst og kan ikke le-
jemuligt forsvare sit Land. Endvidere
er der intet saa ødelæggende for Fædres
Landet, som indre Splid og Uenighed
imellem Beboerne; naar der ingen
Sammenhold er, bliver Landet et let
Bytte for fremmede Folk, og Fædres
Landet gaar til Grunde.

Den væste Betingelse, for at bevare
sit Fædreland, er ellers lejemuligt at
forsvare det. Det er altid nogle, der
ikke have nok i det, de have; de ville
udvide deres Magt, og dette sker da
ved, om muligt, at berøve andre,
om ikke hele, saa dog noget af deres
Fædreland. Disse fjender maa holdes
borte med Vold og Magt. Der
gen fare bør undgaaes, for at afvær-
ge fjendens Angreb. Sit Liv, det bedste,

man kan offer, men man ikke kaane
De ældre, der ikke ere i stand til selv
souligt at hjælpe til Fædrelandets Fors
svær, bør være virksomme paa andre
Maader, for Ex: ved at opmuntre de
yngre til at gjøre deres Pligt. Alts
uden Modtagelse, men offer, Guds
Liv, naar det blot tjener til Fædrelandets
etc. Nølse.

Man ser altsaa, at det ene følger af
det andet; er der Enighed i et Land,
kan Belæerne ogsaa lettere forsvare
det. Det maa være os en Opmuntring,
at se hen til vore Fædre, som have
erkjendt, at det, som Gud har givet
os Mennesker som betruet Guds, bør
vi ogsaa udrette for, hvad vi kan.
Gudet er for kostbart. Den gamle Sats
ning taler saandt, som siger: Alts for
Fædrelandet. —